

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6

Luč, ki ne ugasne

Marsikoga se poloteva malodušnost ob poročilih, kako se katoliška Cerkev, ali bolje katoliško krščanstvo v raznih deželah nahaja v velikih stiski in se mora prav trdo boriti za svoj obstoj. Golovo se ne da tajiti, da so tudi dandanes — prav tako, kot v vsaki dobi v zgodovini — na delu orjaške sile, ki se z vsemi močmi prizadevajo, da bi Cerkev zadale smrtne udarce. Toda, ako bi zaradi tega krščanski ljudje žalostno in zaskrbljeno glave povešali, bi bilo neodpušljivo malodušje. Obupan in malodušen more biti zaradi teh protikršćanskih pojavov edinole tisti, ki bi imel tudi za Cerkev samo politična merila. Kdor je mišljenja, da je tudi življenje in usoda Cerkev bistveno odvisna od političnih pogojev kakor so odvisne državnotpolitične tvorbe, ta bi ob sedanjem svetovnem položaju v resnici lahko bil v skrbi za usodo katolicizma, pa tudi krščanstva sploh. Pravoslavje je sovjetski boljševizem pomanjral v tla, protestantizem je razkrojen v neštnevilne ločine in katolištvo je v težkem boju z

Toda, ali bodo te borbe katolištvu res v škodo? Ali more kdo reči, da bo Cerkev iz tega silnega dvoboja res izšla oslabiljena? Ali je živo in globoko krščanstvo sploh mogoče zadeti? Kakor hitro doživimo resničnost in stvarnost Cerkev in njenega duhovnega življenja, ga ne bomo več presojali z zgolj političnimi merili. Nasprotno. Ravno politični dogodki, ki so bili v dvatisočletni zgodovini skoraj vedno cerkvenemu življenju nasprotni, so po svoje močan dokaz, da Cerkev živi mimo njih svoje lastno življenje. Resnica je, da morejo ugodne politične razmere tudi ugodno vplivati na duhovno rast. Zato se katoličani s političnimi sredstvi tudi borijo, da omogočijo vladavino, ki spoštuje božjo in naravno postavo in družbi. Dobro namreč vem, da bi v izredno težkih in nepovoljnih zunanjih razmerah vsi ne vzdržali, ker je junakov na svetu le malo. Toda okoliščina, da tudi najhujše in dolgotrajno preganjanje ne more iztrebiti krščanske vere, je dokaz, da njena moč živi iz lastnih sredstev. Zato je življenje Cerkev in njena zgodovina nekaj edinstvenega, kar se z nobenim drugim organizmom ne da primerjati. Njen pojav in njena rast nasprotuje vsem zakonom zgodovinskega razvoja in se z merili, ki nam služijo pri svetni zgodovini, sploh ne more dojeti.

Cerkev ni le doživela razpad tisočletnih političnih stavb in nešteti bleščevali in slavilnih ideologij, ampak je iz boja z njimi vedno izšla še okrepljena in z novim sijajem. Zadnji veliki zgodovinski zgled te vrste je svet doživel v Napoleonovih časih. Tedaj so nosilci novega političnega gibanja, ki je zajel vso Evropo s prezirljivo gesto Cerkev porinili ob stran, popolnoma prepričani, da se bo stari stroj, kakor je Napoleon Cerkev imenoval, sesul sam ob sebi. Na evropskem obnebu so nove svetle zvezde zasenčile vse drugo in Napoleon je bil tako močen, da je dva papeža lahko poslal v izgnanstvo. Vendar je Pij VII. bil že zopet na Petrovem prestolu, ko je Napoleon moral iti v pregnanstvo. Toda Napoleon je bil kljub zablodam velik duh in je v samotni na otoku Sv. Helene mnogo razmišljal tudi o svojem boju s Cerkvijo in papeštvom. Tedaj je tudi domel izredno zakonitost njenega življenja in rasti. »Države in prestoli se rušijo, toda Cerkev vedno ostane,« je v ujetništvu rekel svojemu spremetvu. Cerkev živi v zgodovini, istočasno pa stoji tudi nad zgodovino. In če tudi bi nekoč bilo uničeno vse veličastje Vatikana in čudovita bazilika svetega Petra porušena v prah, bi bistvo Cerkev in njenega življenja s tem ne bilo prizadeto. Iz rimskih razvalin bi nekoč spet vzevala nova Cerkev, kakor se je že več ko enkrat dogodilo v zgodovini.

Koliko je katoliško krščanstvo danes v svoji zunanji, organizacijski eksistenci ogroženo, ni mogoče točno ugotoviti. Med katoličani in tudi drugod mnogi zastopajo mnenje, da ustanavljanje tako imenovanih »narodnih cerkev«, kakor se je svoj čas pojavila na Češkem, je za Cerkev kaj bistveno sploh ne more okrniti, ker šizmatična gibanja nimajo nobenega zagona in med samimi sovražniki Cerkev ne uživajo simpatij. Toda tudi temu je mogoče vsaj delno od pomoči, ako družina, oziroma krščanski starši store svojo dolžnost. Naj bi bila usoda zunanje cerkvenega organizma po teh državah kakršnakoli že, krščansko življenje se bo v vsakem primeru ohranilo in tisti meri, v kolikor resnično živi v dušah poedincev in bo še dalje živel. Vzgoja katoliških osebnosti in gojitev apostolskega duha je zato dandanes povsod ena glavnih nalog katoličanov. Voditeljskega načela, ki je dandanes toliko važnosti, Cerkev itak ni nikoli zanemarjala.

Kajpada tovrstnega religioznega življenja ni mogoče zajeti s statistiko. Ako n. pr. najnovejši papeški letopis navaja, da je pod papeževanjem Pija XI. bilo ustanovljenih 128 nadškofij in škofij, 24 samostojnih opatinj, 116 apostolskih vikariatov in 151 prefektur, — bomo s presenečenjem in ponosom ugotovili ogromen napredek in velikanski razmah in bomo iz te velikanske misijonske delavnosti sklepali tudi na mogočen ogenj apostolske vneme, ki oživlja sodobno Cerkev. Vendar pa nam samega religioznega življenja statistika ne more podati. Čeprav za Rusijo letopis ne more izkazati nobenega verskega življenja, bi se vendar zato motili, ko bi mislili, da ni tamkaj nikogar več, ki bi živel po katoliških načelih. Prav tako se more zgoditi, da bomo jutri čitali o porazni statistiki za katoličane v eni ali drugi evropski deželi, pa bo kljub temu lahko mogoče, da bo

Pred sporazumom med Romunijo in Madžarsko

Na pobudo italijanske diplomacije in s pomočjo Jugoslavije

Dr. Stojadinović in Gafencu

Bukarešta, 2. februarja. dl. Pogajanja, ki trajajo med Budimpešto in Bukarešto že dobro poldrugo leto, se končno bližajo ugodnemu zaključku. V kratkem je pričakovati prijateljske pogodbe med obema državama.

Jedro 20 let trajajočega spora je izredno bogata Sedmograška, ki meri 103.000 kv. km s šestimi milijoni prebivalcev, med njimi dober milijon Madžarov, ki jo je po mirovni pogodbi dobila Romunija. Sporov zaradi tega ni bilo mogoče tako lahko rešiti, ker Madžari ne prebivajo v strnjem ozemlju in tudi po večini ne v pokrajinah, ki sedaj meje na Madžarsko, temveč globlje v Romuniji. Največ jih je v provincah Trei Scuna, Odorhei in Ciuc, okrog in okrog pa so zopet čisto romunske province. Zaradi tega se je zdelo, da je romunsko-madžarsko sovrštvo nepremostljivo.

Začetek v Sinaji 1937

Polagoma pa je pričela prevladovati pamet. Predvsem je Madžarska uradno izjavila, da svojih manjšinskih pravic ne misli uveljaviti z orožjem. Nato je Romunija izjavila, da bo izboljšala stanje madžarskih manjšin na Sedmograškem.

Avust 1937 so se pričela pogajanja v Sinaji med Madžarsko in Malo Zvezo. Toda šele leto pozneje, 22. avgusta 1938, je na Bledu bila podana skupna izjava, v smislu katere se Madžarska in Mala Zveza medsebojno odrečejo uporabi sile v medsebojnem razpravljanju. Obenem je Madžarska dobila enakopravnost na polju oboroževanja. Najvažnejše vprašanje, to je vprašanje manjšin, pa tedaj ni bilo rešeno, ker češka delegacija ni hotela o kakih koncesijah Madžarski nič slišati.

Italija posreduje

Obiski grofa Ciana

Češka kriza je madžarsko-romunske odnose zopet zameglila. Toda ne za dolgo.

Obe državi sta si na jasnem, da zaradi rastočega pritiska od zunaj storita edino pametno, ako prenehata z bojem v medsebojni sosesčini. To mišljenje je tudi dobro izrabila italijanska diplomacija, ki je storila vse, da sprijazni Madžarsko z Romunijo in Jugoslavijo. Obisk grofa Ciana v Belgradu je rodil pripravljenost, da Jugoslavija sklene z Madžarsko prijateljsko pogodbo, ki bo podobna jugoslovansko-bolgarski pogodbi iz leta 1937 (pogodba o večnem prijateljstvu). Istočasno je Jugoslavija v svojem prijateljstvu do Romunije in v sklopu svoje mirovne politike izrazila svojo pripravljenost, da posreduje med Romunijo in Madžarsko. Kajti Jugoslavija in Romunija sta odločeni, kot znano, da bosta kakršnokoli pogodbo z Madžarsko edinole skupno podpisali.

Iz tega namena se trenutno tudi mu-di romunski zunanji minister Gafencu v Belgradu, da prouči romunsko-jugoslovanski načrt in ju spravi v soglasje. Romunski načrt

krščanski duh tamkaj še vedno živi in globoko delaven. Krščanski značaj katerega ljudstva se ne kaže le v obiskovanju javne službe božje — ker je eno in drugo mogoče z zunanjimi sredstvi preprečiti, kakor smo videli v Španiji, — ampak v zavednem krščanstvu tudi v izvenčerkvenem, državljanskem življenju. Ako številke o tem ne morejo govoriti, naj to katoličanov ne bega. Treba je vedno ohraniti vedro zaupanje in pogum. Zunanje etiske in trpljenje so včasih katoliškim kristjanom tu in tam potrebne, da se ozračje očisti in da se božja vera še globlje zasidra v dušah. Drin.

Pogajanja med Romunijo in Madžarsko so torej na najboljšem potu. Ako ne pride od kakih nepričakovanih ovir, je v najkrajšem času pričakovati podpis pogodbe, s katero bosta obe državi medsebojno jamčili dobre sosedne odnose. Ta pogodba v teritorialnem pogledu sedanjega položaja seveda ne bo prav v ničemer spremenila, ampak bo le dopolnilo k nenapadalni izjavi, ki je bila podana v avgustu lanskega leta z ozirom na manjšinsko vprašanje.

Romunija je od svoje strani v tem pogledu že nekaj storila. Madžarski manjšini je znova jamčila njene pravice. Ustanovljen je poseben urad, ki nadzira izvedbo teh zakonitih določil. Dalje je

Romunija dovolila, da se celotna madžarska manjšina organizira v enotni madžarski stranki, imenovani »Narodni preporod«. S tem je madžarska manjšina dobila možnost, da se kulturno, gospodarsko in socialno povoljno razvija, kar pomenja od strani totalitarnega romunskega režima veliki priznanje.

Romunska vlada je trdno odločena, da zadovolji madžarsko manjšino v vseh njenih težnjah in sicer ne samo osrednja vlada, ampak tudi pokrajinske samouprave, nad katerimi so se sedmograški Madžari do sedaj najbolj pritoževali.

Važni sklepi v Belgradu

Belgrad, 2. febr. m. Romunski zunanji minister G. Gafencu je drugi dan svojega bivanja v Belgradu prebil tako, da se je poklonil na Avali manom neznane junaka. V hotelu »Majestic«, kjer stanuje, se je G. Gafencu odpočil dalje časa. Ob 11 se je odpeljal na Avalo, kjer je na grob neznane vojaka položil venec cvetja. Pred samim spomenikom je romunskega zunanje ministra pozdravil v imenu ministra vojske in mornarice major Miloje Dinić v romunščini. Pred grobom neznane vojaka mu je kapitan Nedić, ki je s svojo četo gradil spomenik, razkazoval okolico ter veličastne kariatide, delo kiparja Meštrovića.

Ob 13.30 je bilo na čast romunskega zunanje ministra Gafencu prirejeno slovesno košilo v hotelu »Bristol«. Na kosilo so bili poleg predsednika vlade in zunanje ministra dr. Stojadinovića soprogo povabljeni še predsednik senata dr. Anton Korošec, minister dvora Milan Antić, ministri general Nedić z gospo, Nikola Kabalin z gospo, Dušan Letica z gospo, Voja Djordjević z gospo, maršal dvora Boško Antić, pomočnik zunanje ministra dr. Andrić in drugi odličniki.

Zadnji sestanek

Popoldne sta gg. dr. Stojadinović in Gafencu imela v zunanjem ministrstvu zadnji sestanek, po katerem sta sprejela številne domače in inozemske časnike v salonih zunanje ministrstva. Zbrane domače in tuje časnike je najprej pozdravil predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, zelo dobro razpoložen in z vprašanji: »Ali ste bili dobro postreženi? Ali ste dobro razpoloženi?« Nato so mu časniki odgovorili: »Prav tako kot vi, g. predsednik.« Za tem je predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović izjavil, da bo prebral kratak in jasen komunik, ki je tako jedrnat sestavljen, da ne potrebuje nobenih naknadnih vprašanj. Poročilo o razgovorih, ki sta jih imela zunanja ministra obeh držav, se glasi:

Uradno poročilo

Obisk, ki ga je g. Grigorij Gafencu, zunanji minister kraljevine Romunije, napravil predsedniku vlade in zunanjemu ministru dr. Stojadinoviću v Belgradu dne 1. in 2. februarja z namenom, da stopi z njim v neposredno zvezo, je dal priliko dveh državnikom, da razmotrta vsa vprašanja, ki zanimajo Romunijo in Jugoslavijo. V teku te izmenjave misli sta ugotovila popolno skladnost pogledov, kot tudi obojestransko pripravljenost, da se nadaljuje vzdrževanje tesnih stikov, ki obstojajo med dvema prijateljskima in zavezniškima državama. Istočasno je ugotovljeno, da sta obe državi, tako Romunija kot tudi Jugoslavija, navdahnjeni z željo, da z vsemi ostalimi državami, v prvi vrsti s sosednimi, ustvarita in vzdržujeta odnose, zasnovane na miroljubnem in tvornem sodelovanju.

G. dr. Stojadinović je potem, ko je prebral izjavo, dejal, da njegov kolega g. minister Gafencu, ki je sedaj prvič v Belgradu, tudi želi povedati par besed.

Gafencu je istotako zelo dobro razpoložen najprej pozdravil zbrane časnike. Nato pa je poudaril, da povzema besedo zaradi tega, ker je

sam še pred poldrugim mesecem bil častnik in ve, da mora zadovoljiti poklicno radovednost. Zaradi tega želi dati par kratkih pojasnil k skupni izjavi.

Gafencu

obširno razlaga tridnevno delo v Belgradu

G. Gafencu je v svojih izjavah najprej poudaril svojo zahvalo Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in svojemu eminentnemu tovarišu dr. Stojadinoviću, pri katerih je našel popolno razumevanje in pristrane odnose. »Mi smo pa vsa pereča vprašanja gledali stvarno, vendar ti naši pogledi niso šli tako daleč, da bi zavzeli stališče k v sedanjem času v Evropi tako jasno izraženim snovanjem.« Nato je pa g. minister Gafencu citiral izjavo, ki jo je pred par dnevi podal znani evropski državnik o potrebi evropske solidarnosti in miroljubnega sodelovanja. Dejal je: »S tem se mi popolnoma strinjamo in bomo tudi v bodoče gledali na to, da se razširi krog našega prijateljstva, posebno pa med našimi sosedi v Podonavju in na Balkanu. Pri tem pa bomo strogo pazili na to, da bo nedotakljivost naših državnih meja vedno izven vsake debate.

Prisrčnost razmerja med Jugoslavijo in Romunijo je tako jasno izražena v dinastičnih zvezah in jaz kot bivši vojak še tem bolj lahko cenim to dragoceno prijateljstvo in pristrane zveze ter vas zagotavljam, da bodo te zveze postale še krepkejšje.

„Štiri točke“

Avtomobilska cesta Trst—Ljubljana—Zagreb—Belgrad—Bukarešta—Crno morje

G. minister Gafencu se je nato ponovno obrnil k domačim in inozemskim časnikom ter je dejal, da bo podal še kratak pregled delovanja obeh zunanjih ministrov za časa njegovega bivanja v Belgradu, samo da bo časniki o lajšali njihovo delo. Dejal je, da so njegovi razgovori, ki jih je imel s predsednikom jugoslovanske vlade in zunanji ministrom dr. Stojadinovićem v Belgradu, tikali sledečih štirih točk:

1. Splošni položaj v Evropi v zvezi z vsemi na dnevnem redu stoečimi perečimi problemi. Ugotovljena je popolna enakost pogledov na vsa ta vprašanja.
2. Vprašanje Podonavja in medbalkanskih odnosov. Sklenjeno je, da se stori vse, da se ti odnosi izboljšajo in postavijo na trdno podlago.
3. Razmerje med Jugoslavijo in Romunijo posebej. To razmerje je tako trdno, da ne more noben nov položaj na tem kaj spremeniti.
4. Razpravljalni smo tudi o gospodarskih zadevah. Sklenili smo zaradi čim večjega tozadevnega zblizanja, da se bo zgradila v najkrajšem času velika avtomobilska cesta, ki bo vezala Crno z Jadranskim morjem. Avtomobilska cesta bo šla iz Trsta čez Postojno, skozi Ljubljano, Zagreb in Belgrad v Bukarešto in dalje do Constance na Črnem morju.

S temi besedami je romunski zunanji minister G. Gafencu zaključil svojo izjavo.

Preosnova romunske vlade

Bukarešta, 2. febr. AA. DNB. Rekonstrukcija romunske vlade, ki jo že del časa pričakujejo, je bila izvedena sinoči. Odstopili so: finančni minister Cancelev, ki je bolan in ki se zdaj mudi v inozemstvu, dalje vojni minister general Cuperea, minister za oboroževanje general Jacobovici, minister za vere vladika Colan, kmetijski minister Jonescu Sigescu (pristaš prof. Jorge). Notranji minister Calinescu je bil imenovan za podpredsed-

nika ministrskega sveta, je obdržal svoj dosedanj portfelj ter bo začasno vodil tudi vojni ministerstvo. Bivši finančni minister Slavencu je bil imenovan za ministra za oboroževanje, minister za narodno gospodarstvo pa za ravnatelja narodne banke.

Zagrebska vremenska napoved: Deloma oblačno, morda padavine.

Politični zapiski

»Pravilna pot hrvatske politike«

V Maštrovičevem »Domu«, ki piše v smislu ideologije nekdanje radičevske stranke, je bivši radičevski poslanec in »dosmrtni član glavnega odbora bivše HSS« Martin Crnčić napisal članek z gornjim naslovom.

V tem članku pravi, da sedanja politika HSS ni taka kakor sta jo učila brata Radiči. Pravi tudi, da so sredstva tega boja drugačna kakor pa bi po Radičevih naukih smela biti. Med drugim pravi: »Res je, so izjeme in so take organizacije po naših selih, kjer je ostal stari duh kmečke politike, kamor še ni zašel protiradičevski duh s svojimi nevarnim: terorističnimi ali komunističnimi metodami. Zato ne smemo posplošiti, kadar grajam da strupeni duh v vrstah hrvatskega kmeta.« Nadalje piše, da so nekateri voditelji pred volitvami ljudem obljubljali spremembo ustave in hrvatski sabor, čeprav so lahko vedeli, da do kraljeve polnoletnosti to ni mogoče. Treba pa je čim prej skleniti sporazum, kakršen se za sedaj da skleniti: »Sodim, da je za otroke nerodno upati dandanes, ko je v Evropi politični položaj nevaren, da bi mi Hrvati po drugi poti mogli priti do hrvatskega sabora.« — Na koncu piše veli, da je zanj merodajna resolucija, ki jo je bil glavni odbor HSS pod Radičevim predstvom sklenil leta 1927. »Zadnja resolucija zastopstva HSS pa ni v skladu s to resolucijo niti ni v skladu s temeljnimi načeli programa HSS. Napačna politika druge strani nikomur ne daje pravice menjati politiko HSS, ker program HSS ni odgovor na zgrešeno politiko Belgrade, marveč vsebuje naš narodni ideal... Če se bo sedanje vodstvo držalo sklepov glavnega odbora iz leta 1927, pojde naša politika po pravilni poti, ki bo združila vse nas, ki smo radičevci, v delu za uspeh seljaške politike.«

V isti številki »Dome« prinaša še članek Stjepana Matasovića z naslovom: »Hrvatska politika na razpotju«, kjer na koncu pravi: »Ves hrvatski narod obični potrebo rešitve mnogih svojih življenjskih vprašanj. Kmetje so na prvem mestu. Hrvatskega kmeta je treba dvigniti prosvetno, omogočiti mu gospodarski razvoj. Ko bo to urejeno, bomo drugo lahko rešili. Lepo je dejal Hipolit Taine o ustavi: »Misli sem, da je treba hišo zidati ne zaradi nje same, niti za arhitekta, marveč za stanovalece. Stanovalec, ki ga mislim, pa je francoski narod. Ali tudi pri nas tako mislijo in delajo?«

Iz teh dveh radičevskih člankov vidimo, da se v hrvatskih množicah kaže resno prizadevanje, da bi se razmere v naši državi pravilno uredile.

Kaj je z »Zagrebačkim Listom«?

Svoj čas smo poročali, da je v Zagrebu začel izhajati »Zagrebački list«, ki se je stal v službo hrvatskega narodnega gibanja, katerega vodi g. dr. Vlado Maček. Glavni urednik »Zagrebačkega lista« je poslanec dr. Sola, ki je k dr. Mačku povedel tudi urednike svojega lista. Glavno glasilo HSS pa je »Hrvatski Dnevnik«, ki mu je duša poslanec inž. Košutić. Vsa javnost je bila prepričana, da ta dva lista služita enemu in istemu namenu, zlasti, ker je »Zagrebački list« sam izjavil, da bo delal v smislu Mačkove politike. Sedaj se je pa oglasil »Hrvatski Dnevnik«, ki je izjavil, da nima z »Zagrebačkim listom« nikake zveze in naj ga javnost nikar ne zamenjava s tem listom. Ta odgovor je bila sicer napisana v obliki vlnedne poklona, bila pa je vendarle odpoved. »Zagrebački list« je začel takoj hud boj zoper masone, kar je v javnosti vzbudilo prepričanje, da je list na pravi poti. — Te dni pa je »Hrvatska Straža« poročala, da je v uredništvu »Zagrebačkega lista« kot urednik tudi starokatoliški škof Anton Donković, ki ga je bila svoj čas opozicija izvolila zoper Marka Kaledijero. To poročilo je bilo lastnikom »Zagrebačkega lista« vsakakor neprijetno, ker je »Hrvatska Straža« z dne 2. t. m. lahko že poročala, da je bil Anton Donković 31. prosinca odpuščen iz uredništva ter da bo po poslednji deval pri listu le kot zunanji sodelavec. V isti številki pa prinaša »Hrvatska Straža« dolg članek, ki se peča s framacioni in »Zagrebačkim listom« ter v njem na koncu pravi: »Na prvi strani »Zagrebački list« toži, češ da ga masonerija bojkotira, da mu je napovedala boj, na šesti strani istega lista pa poje slaslovesne isti masoneriji, in sicer na podlagi zgodovinskih izmišljotin. — Na prvi strani kliče hrvatsko javnost na pomoč, na šesti strani pa se norčuje iz zgodovine hrvatskega naroda. — Na prvi strani kliče na pomoč Cerkev, naglašajo vezi s cerkvenimi krogi, na šesti strani pa se nezadržano norčuje iz cerkvenih predstavnikov, zakramentov, cerkvenih nauk in sveto pismo imenuje »pripovedovanje«. Na prvi strani pravi, da je branilec morale, na šesti strani pa opisuje najgrše pornografske prizore...« — List res prinaša pornografski roman iz hrvatske zgodovine, kar je obenem grda persiflaža katolištva. Zmeda na Hrvatskem je v tem pogledu velika in bi bilo le želeči, da se tudi te stvari tamkaj zjasne.

Jugoslavlani na Madžarskem in Madžari v Jugoslaviji

Novosadski »Dan« prinaša članek, ki ga je priobčil list »Ravnopravnost«. Iz tega članka pomenamo tele podatke: V sosednji Madžarski je ostalo okoli 165.000 Jugoslovancev, bodisi Srbov ali Hrvatov ali Slovencev. Slovenci so tako imenovani rabski Slovenci. V najboljšem položaju so še Srbi, ker imajo ti vsaj verske šole, katerih je 18. Hrvati, oziroma Bunjevci in Šokci ter Hrvati v notranjosti Madžarske nimajo nikakih svojih šol. V njihovih šolah učitelji spočetka govorijo z otroki v njihovem krajevnem narečju, da ga sploh razumejo. Druga pa ti Hrvati nimajo. Kompaktna večina rabskih Slovencev pa sploh nima niti enega razreda v svojem materinskem jeziku. Nimajo niti eni niti drugi ne svojih učiteljev, nima jo svojih listov. Med njimi se tudi ne sme razširjati tisk iz Jugoslavije. Zato pa imajo Madžari pri nas 621 razredov ljudskih šol z madžarskim učnim jezikom. Vanje hodi 33.232 učencev. V Subotici imajo popolno gimnazijo, v Senti nižjo gimnazijo, v Belgradu madžarsko učiteljsko šolo. Dalje imajo Madžari pri nas 124 društev in v cerkvi vso svobodo. Madžari v Jugoslaviji imajo 38 listov, med njimi štiri dnevne in 20 tednišnih. — List med podatkom dostavlja: »Naj nam Evropa dopusti vsaj to, da spoštujemo svojo krst. Naj nam življenjski onstran meje dobi vsaj tisto, kolikor smo mi barbari že dali tujim manjšinam v Jugoslaviji.«

Zagreb, 2. febr. b. V vasi Perjavice pri Zagrebu je sredi ob 7 ustreli inž. Djuro Lukovački s tremi revolverskimi strelji Ivana Gašparovića, očeta dveh otrok. Steril je to zaradi tega, ker se je baje prepričal, da je imel Gašparovića razmerje z njegovo ženo.

Cankarjev kip v dramskem gledališču

Na svečnico je bilo slovesno odkritje spomenika velikemu slov. pisatelju

Ljubljana, 2. februarja. Slovenska kulturna javnost se je danes slovesno in s polnim srečanjem oddolžila spominu nesmrtnega našega genija Ivana Cankarja, čigar 20. letnica smrti je bila lani decembra. Hkrati pa je slovenska Drama praznovala danes 20. letnico tistega dne, ko je tuja beseda zginila z ljubljanskih gledaliških desk ter se je krepko in čvrsto utrdila slovenska beseda. Zmagovito je slovenska Drama vseh 20 let vabila slovensko prebivalstvo k sebi in more zato s ponosom zreti na dosežene uspehe. Glavni avtor slovenskih dramskih del pa je bil ravno Ivan Cankar, katerega vseh sedem dram je bilo že uprizorjenih na odru slovenske Drame v Ljubljani. Svoj jubilej je slovenska Drama na najlepši način proslavila tako, da je danes odkrila v veži svojega poslopja lep kip Ivanu Cankarju, s čimer se je tudi dostojno spomnila 20. letnice njegove smrti. Kip je izrazil umetniško delo kiparja Nika Pirnata ter je vlit iz bron. Vili ga je mojster Mostar. Kip učinkuje prepričevalno in napravljajo na gledalca globok vtis.

Danes ob 11 dopoldne se je zbrala v veži Drame velika množica kulturnega občinstva ter raznih zastopnikov. Banskopravo je zastopal pomočnik bana g. dr. Stanko Majcen, vojaške oblasti pomočnik div. poveljnika general g. Dušan Dođić, slovensko vseučilišče rektor dr. Kušej in dr. Kidrič, slovensko Akademijo znanosti in umetnosti predsednik dr. Rajko Nahtigal in tajnik dr. Krek, mestno občino in ljubljanskega župana prof. Silvo Kranjec, Narodno galerijo predsednik dr. Fran Windischer, Prosvetno zvezo predsednik dr. Lukman, ljubljanski Pen-klub in Narodno gledališče Oton Zupančič, društvo Slovenskih književnikov prof. Koblar, Združenje jugoslovanskih dramskih avtorjev Momčilo Milošević iz Belgrade, zagrebške igralce Janko Rakuša, mariborsko gledališče dr. Brenčič itd.

Svečanost je začel g. Oton Zupančič, ki je naglašal, da se Narodno gledališče z odkritjem tega spomenika skromno oddoljuje pisatelju, ki je udaril temelje moderni slovenski drami. Ivan Cankar! Najponosnejše dvignjena glava na našem jugu! Ta glava, ki se nam bo pokazala vlit v bron, ni nikoli klonila, a kipar jo je sklonil v zamisljenost in modrost, ki je Cankarju po letih bojov in bičanja predahnala z ljubeznijo in odpu-

ščenjem. Nato je Oton Zupančič odkril kip Ivana Cankarja.

Zatem je govoril pomočnik bana dr. Stanko Majcen, ki je naglašal, da je nemaljši spomenik Ivana Cankarja njegova beseda, njegovo gledanje na svet in življenje, nemaljši spomenik je duh, s katerim je prerodil pokolenja in jih dvignil k luči. Duh Ivana Cankarja bo treba odkriti, treba ga bo osvetliti do zadnjih odtenkov, hraniti ga in čuvati in izročiti iz roda v rod kot nekaj, kar je za duhovno življenje Slovencev prav tako potrebno, kakor hrana za telesno. Hočemo zbuditi zavest, če je narod nesmrten, da je nesmrten zaradi tvorcev duha, kakršen je bil Ivan Cankar in da si bo z njimi in ob njih mogli najti pot v bodočnost, kakršnakoli že bo. To je želja banske uprave v trenutku, ko sprejema v varstvo iz bron viliti telesi lik Ivana Cankarja. Banska uprava bo kot šolska, prosvetna in splošno kulturna inštanca storila vse, da se čist in svetel obvaruje tudi njegov duhovni lik.

Nato je govoril g. Milošević iz Belgrade, ki je položil lep venec in naglašal, da je Cankar ljub in drag ne samo Slovencev, temveč vsem Jugoslovancev. Upravnik mariborskega gledališča dr. Brenčič je položil pred spomenik lep venec in naglašal, da je Cankar s svojim delom obogatil tudi mariborsko gledališče. Lep venec je položil zastopnik zagrebških gledaliških igralcev g. Rakuša, ki je ob tej priliki obnovil svoje spomine pred 20 leti, ko je umiral Cankar, in ko se je snovalo slovensko dramsko gledališče.

Končno je govoril še g. Drenovec v imenu ljubljanskih gledaliških igralcev, ki pa je sporočil tudi pozdrave srbskih gledaliških igralcev ter je položil lep venec pred spomenik.

Poleg navedenih društev so položili venec tudi: društvo Slovenskih književnikov, Narodno gledališče iz Maribora in Ljubljane, Pen-klub in Jugoslovansko profesorsko društvo. Zastopniki sta bili tudi Združenje časnikarjev in Društvo slovenskih likovnih umetnikov.

Akademija v Drami

Takoj po odkritju kipa v veži dramskega gledališča je bila v gledališču samem slavnostna

Zakaj mora Amerika pomagati Angliji in Franciji

Nove podrobnosti o Rooseveltovi izjavi

New York, 2. febr. TG. Reuter poroča naslednje podrobnosti o izjavi, ki jo je ameriški predsednik Roosevelt dal v vojnem odboru ameriškega senata glede odnosa med Zedinjenimi državami severne Amerike in Evropi, in ki je po vsem svetu vzbudila ogromno pozornost. Roosevelt da je v senatu takole razvijal svojo misel:

»Med Zedinjenimi državami severne Amerike in evropskimi veleislami obstoje že čisto natančno določene pogodbe. Kolikor jih še ni, jih je ameriška vlada že pripravila za pogajanja in podpis. Odgovorni državniki, ki stojijo na čelu evropskih demokratičnih držav, poznajo moje stališče. To stališče pa je sledeče: Zedinjene države severne Amerike morajo biti pripravljene, da ob izbruhu vojne v Evropi takoj pridejo na pomoč Franciji in Angliji, nadalje, da se morajo Zedinjene države severne Amerike resno in hitro na to pripraviti, da ob napadu totalitarnega trikotja Rim - Berlin - Tokio na Francijo in Anglijo, takoj priskočijo na pomoč s potrebnim orožjem in municijo. Kajti — je nadaljeval Roosevelt — ne smemo pozabiti, da pride takoj Amerika na vrsto, če bi se diktatorskim državam posrečilo poteptati demokracije velesile. V tem primeru bi bila tako severna kakor južna Amerika takoj izpostavljena nevarnosti, da postane cilj nadaljnjega napada totalitarnih velesil. Spominjamo se — je nadaljeval Roosevelt — da je bivši angleški ministrski predsednik Baldwin svoje dni dejal, da so angleške meje tam, kjer so francoske meje ob Renu. Isto velja v polnem pomenu besede tudi za Zedinjene države severne Amerike. Tudi naše meje so tam, kjer na Renu tečejo francoske meje. Sicer trdno upam, da ameriški vojak nikoli ne bo treba v Evropo, da bi se tamkaj boril izven meja svoje lastne domovine, vendar pa čutim, da imajo Zedinjene države severne Amerike sveto dolžnost, da doprinejso vsako žrtev, da bodo Anglijo in Francijo podprli. Kaj bi se zgodilo, če bi v Evropi nadvaladali totalitarni državi Italija in Nemčija, v Aziji in na Tihem morju pa Japonska? Na to moram misliti in na takojšnje ideološke posledice, ki bi se verjetno takoj pokazale ponekod v južnih Amerikah. Kajti totalitarne države bi takšna gibanja v južni Ameriki napašče zanetile, da bi tamkaj dobile vojaška oporišča za svoj napad na severno Ameriko. Zato je nemogoče misliti, da bi smela Amerika ostati zadovoljna s svojim dosedanjim proračunom, ki predvideva 6.100 vojni letal, marveč bo morala svoje napore še podvojiti, da bo v stanju pomagati Franciji in Angliji ter varovati svojo lastno svobodo, če bi bila kdaj v zgoraj nakazanim smislu ogrožena.«

Reuter dodaja, da bodo Rooseveltove besede med vsemi veleislami izzvale nedogledno diplomatično zaposlenost in da bodo blažilo vplivale na gotove podvige.

Japonska:

Hudo ogrožanje Japonske

Tokio, 2. februarja. AA. (Stefani.) Tuji časnikarji so poslali predstavniku mornariškega ministrstva vprašanje o japonskem stališču do namena Združenih držav, da zgradi pomorske utrdbe na otoku Guam. Predstavnik japonskega mornariškega ministrstva jim je odgovoril, da bi v ožrom na strateški položaj v Tihem oceanu utrditev otoka Guama pomenila tudi ogrožanje Japonske in japonskih posestev v Tihem oceanu. Zaradi tega je javno mnenje na Japonskem zelo vznemirjeno nad temi vestmi.

akademija, ki so se je udeležili vsi navedeni odlični predstavniki ter mnogo kulturnega občinstva, ki je zavzelo skoraj vse prostore.

Slavnostni govor je imel prof. Fran Koblar, ki je v globoko zajetih besedah zjel duhovni lik Ivana Cankarja ter vzporejal duševno stanje slovenstva, ki ga je Cankarjevo delo reformiralo, med umetniškim življenjem in ob njegovi smrti, ter sedanje stanje slovenske duševnosti:

»Če primerjamo 20 let dela Ivana Cankarja, njegovega javnega pisateljevanja in 20 let ravnaja po njegovi smrti, vstaneta pred nama dvo vidno različni dobi, različni ne samo po zgodovinskih obdobjih in družbenih pogojih, ampak še bolj različni po življenjskih nagibih, narodni vsebini in človeški vrednosti. Ivan Cankar in njegov rod sta bila s srčnimi žilami zvezana s svojo majhno domovino in njeno trpkou usodo, obsegala in spremljala sta vse njeno življenje.«

Dvajset let po smrti Ivana Cankarja nam kaže popolnoma drugo podobo. Beseda svoboda je postala zadoščenje in cenena nasičenost povprečnega slovenskega človeka, hotenja dolgih desetletij so dobivala stvarne oblike, večkrat celo proti naši volji. Zgradili smo narodne ustanove in jim dajali celo državni značaj, razbohotili smo svoje slovensko delo v podjetja in družbe, branili svoj jezik pred lastno omahljivostjo, povsod zastavljali množico sil v službo novega časa, včasih vodili, včasih služili — nikdar ne zbrani v eni misli in dolžnosti.«

»Pa bodi še več bičanja in ponižanja, bodi pot na Golgato še tako strma in strašna — uprimo oči v sonce: naše veliko jutro je blizu, v lica nam diha rosna zarja njegova. To je bila njegova zadnja beseda.« Govor prof. Koblarja je bil sprejet s toplim odobravanjem.

Sledila je akademija, na kateri je recitiral najprej g. Jan Cankarjev sonet iz »Kurenta«: »Fant je videl rož.« Nato je Ciril Debevec recitiral iz »Podob iz sanj«. Šaričeva je recitala odlomek iz »Grešnika Lenarta«. Jan je recitiral »Zgodbe iz doline Šentflorjanske«, Debevec odlomek iz »Kurenta«, Levor odlomek iz »Hlapca Jerneja« in Jan sonete iz »Kurenta«. Vse recitacije so bile odlično podane, tako da je v dramskem gledališču sijajno in svetlo zazvenela prelepa Cankarjeva beseda in da smo ponovno doživeli vso globino tega velikega slovenskega duha in velikega slovenskega srca. Narodno gledališče in slovenska kulturna javnost je s tem dostojno proslavila Cankarjev spomin.

Nocoj ob 8 je bila predstava Cankarjevih »Hlapcev«.

Jugoslovanski bojevniki pri italijanskem kralju

Rim, 2. febr. AA. Stefani. Italijanski kralj in cesar Abesinije Viktor Emanuel je sprejel zastopstvo bivših jugoslovanskih bojevnikov ter se z njimi dalj časa prisrčno razgovarjal. Zatem je bilo prirejeno kosilo na čast jugoslovanskega zastopstva v vojnem okrožju. Predsednik združenja bivših italijanskih bojevnikov Delacroix je pozdravil s toplimi besedami jugoslovanske bivše bojevnike ter poudaril globoko prijateljstvo, ki veže oba naroda, za kar se je treba zahvaliti Mussolinijevi in dr. Stojadinoviču. Predsednik združenja jugoslovanskih prostovoljcev, Lovrič, je odgovoril Delacroixu ter omenjal pri tej priliki sodelovanje italijanske vojske v bojih za jugoslovansko neodvisnost, zatem pa je dejal, da so jugoslovanski bivši bojevniki v prvi vrsti med pristajali nove politike prijateljstva in sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo. Popoldne je jugoslovansko zastopstvo sprejel zunanji minister grof Ciano.

New York, 2. februarja. AA. (Havas.) Mero-dajni kubanski krogi poročajo, da namerava Roosevelt prirosvetovati manevrom ameriškega brodiva v Karabskem morju. Roosevelt bo opazoval te pomorske vaje na križarki »Faustone«. Manevri naj bi pokazali, ali ameriški brodivje more z uspehom izvesti blokado vse ameriške celine ter se ubraniti pred morebitnim napadom iz Evrope.

Naprej proti Pirenejem

Francove čete so zasedle Vich in Empalme

Hendaye, 2. febr. dl. Ker se je vreme zboljšalo, so se vojne operacije s pospešeno naglico nadaljevale. Marokanske čete, ki prodirajo v smeri obeh železniških prog proti Geroni, so zasedle mesto Hostalrich in 3 km severno ležečo važno železniško razvodnico Empalme. V tem kraju se namreč razcepi železniška proga, ki prihaja iz Francije in vodi proti Barceloni ena ob obali, druga pa kakih 15 km globlje v notranjosti. Od Empalme imajo Francove čete do Geronle le še 27 km.

Drug važen uspeh je zasedba Vicha, važnega cestnega križišča, ki leži ob železnici iz Barcelone v Puigeardo nekako na sredi med Barcelono in francosko mejo. Mesto šteje 17.000 prebivalcev, je sedež škofije s pomembno katedralo iz 11. stoletja, sicer pa je važno zaradi svoje tekstilne in usnjene industrije. Vich je zadnje večje mesto v provinci Barcelona, ki je bilo še v oblasti rdečih. Z Vichom so Francove čete prišle v posest srednjega toka reke Ter, ki teče v nadaljnjem toku skozi mesto Geroni. Pri Vichu se pokrajina prične že nagibati k morju. Zanimivo je, da tako važne strateške točke rdeči čete skoraj niso ni branile. Sploh je odpor rdečih čet po padcu Barcelone malenkosten. Iz tega je treba sklepati, da je katolonska armada v popolnem razsulu in da ni mogoče resno vzeti raznih izjav bivše barcelonske vlade, da se bodo rdeči branili do skrajnosti. Politični in vojaški voditelji so večinoma že čez mejo. Vojstvo pa ni organizirano in brez pravega vodstva tava sem in tja ter se skuša prethitipati čez mejo v Francijo. Zaradi tega tudi pri Geroni ni pričakovati resnega odpora.

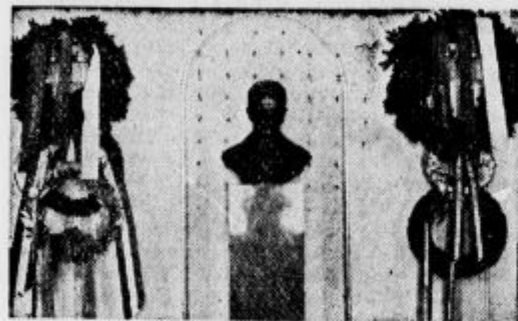
V ozadju, zlasti v Barceloni, pridno zbirajo vojni material, ki so ga zapustile bežeče čete. Tako so večeraj odkrili v Barceloni novo skladišče vojaških potrebščin, in sicer 1500 pušk, 35 strojne, 5 oklopnih avtomobilov, 5 tankov in več milijonov patron.

Za izboljšanja vremena so zračne bitke zopet oživele. Edino pomembnejše letališče, ki je rdečemu letalstvu še ostalo in ki je vojaško utrjeno, leži pri Figuerasu.

„Zdaj gre za svetovno nadoblast - Nekatere države hočejo tebi podvreči male države - Temu se moramo upreti!“

Odmevajoča izjava švedskega voj. ministra

Stockholm, 2. febr. AA. Havas: Govoreč o okrepljeni narodni obrambi na Švedskem, je vojni minister med drugim izjavil tole: Zdaj gre za svetovno nadoblast. Nekatere države delajo na to, da bi podvrgle male države svojemu vplivu. Naši državni je bilo stavljeni v dolžnost, da izvede tak pritisk. Če pa bi šlo za to, da bi mi prišli pod kako nadoblast, je potrebno, da se upremo. Mi vsi smo pripravljani, da branimo neodvisnost države, našo svobodo, kar zahtevamo naše žrtve. Toda mi se bomo poslužili orožja samo zaradi obrambe in obstanka švedskega naroda in to v primeru, če ne bo nobene druge rešitve več.

Časnikarjev kip v veži dramskega gledališča
(Glej članek na 2. strani!)

Obisk v rdečih mučilnicah

Grozote, ki so jih po barcelonskih rdečih ječah videli francoski časniki

Pariz, 2. februarja. TG. Dopisnik tukajšnjega »Jour Echo de Paris« poroča iz Barcelone, da je poveljnik policije polkovnik Ungria povabil časnikiarje, naj si v njegovem spremstvu ogledajo ječe, koder so španski boljševiki zapirali svoje nasprotnike. Priglasilo se je veliko časnikiarjev in tudi mnogo častnikov.

Dvorane za mučenje

Obisk je napravil na vee, na najbolj trdosrčnega častnika kakor na najbolj razvajenega častnika naravnost porazen vtis. To kar so videli, presega vse domišljije. Največja grozota rdečih ječ so »dvorane za mučenje«, ki jih more izumiti samo azijska krvočolost in s a same dokaz, da so v Barceloni vladali judovski boljševiki iz sovjetije. Vsa »oprema« teh novodobnih mučilnic je tako izbrana, da mučenje ne prizadene samo telesa, marveč predvsem duševno stanje. Mučenje ima pred seboj samo ta cilj da uniči delovno je možgan in razjeda živčevje.

Jetnike so mučili do blaznosti

Ogledali smo si, tako piše časnikar, ječo v Kopernikovi ulici, kjer je 32 jetniških celic. Vse so pobarvane z neko čudno morsko-zeleno-modro barvo z močno lesketajočimi risbami. Jetnika so vrgli popolnoma nagoga v celice. Vse je potem tako urejeno, da bi jetnik ne mogel spati. Tla so pokrita z ostrim, v cement zalitim kamenjem. Spalna deska je vsa postлана s kamentimi in železnimi ostričami. Na jetnike pa je stalno nastavljen izredno močan žaromet, ki povzroča vedno hujšo nervoznost in končno spravi jetnika v blaznost. Druge celice žaromet nimajo, pač pa je visoko nad stropom nek čuden stroj, ki povzroča stalen rezko odmevajoč ropot, ki jetnika v dveh dneh spravi v blaznost. Vse te »naprave« se še nahajajo na svojih prostorih, tako da smo si jih lahko natančno ogledali. Po celicah ležijo še vsevprek verige, biči, stiskalnice, s katerimi so jetnikom zdobili prste na rokah in nogah, posebne vrste klešče, s katerimi so jim zdobili spodnjo čeljust. Zares, Dan-te bi moral priti semkaj, da bi dal pravi popis teh peklenskih dvoran.

Po vzorcu Moskve

Nadzorstvo nad ječami je od maja lanskega leta dalje imelo posebno načelstvo vojnega ministertva, kjer so bili nastavljeni člani španske tajne policije »SIM«, ki je bila ustanovljena pod vodstvom sovjetske tajne policije »Gepueu«. Časnikar je v eni teh celic, kjer je bil zaprt njegov španski prijatelj, našel na vratih sledeči napis: »Slišim, ko prihajate. Prepozno. Danes me odvede v Gerono. Danes je 25. januar. Živela Španija!«

Obiskovalci so bili vsi presunjeni nad vsem, kar so videli. Polkovnik Ungria jim je obljubil, da jih bo spet povabil, kakor hitro bo policija vsa grozodejstva preiskala. Da, zares, tako zaključuje, živela Španija, ki je napravila konec tem grozotam.

Španski miličniki ropajo po Franciji

Pariz, 2. februarja. TG. Ves pariški tisk objavlja dolga poročila o prizorih, ki se dogajajo na španski meji, ko prihajajo tisoči in tisoči beguncev na francoska tla.

Francoska vlada je odredila, da noben moški med 15 in 55 letom, ki je zdrav, ne sme biti prepuščen čez mejo. Vstop v Francijo imajo samo ženske, otroci in starčki. Ta odredba je napravila

velikansko zmešnjavo na meji, kajti »miličniki« so bili tisti, ki so najbolj hitro bežali proti meji in so se hoteli rešiti. V rdeči mednarodni brigadi so služili samo bojazljivci, ki so znali streljati na žrtve, ki so bile privezane ali že do smrti izmučene. Sedaj, ko je postalo resno, so jo pobrali prvi med vsemi, poteptajoč pod seboj med potjo celo ženske in otroke, samo da bi bili preje na varnem.

Francoske oblasti so pri Perthusu zavrnille 4000 teh junakov, ki sprva niso hoteli nazaj in so začeli groziti. Kakšno začudenje pri francoskih oblastih, ko so zvedeli, da so se vsi po raznih gorsk-kih prehodih posamič ali v manjših skupinah rešili na francoska tla in rogovili po vsej pokrajini. Kmetijo in jo popolnoma izropali, ščevljažo Javljeno je, da so ti »miličniki« napadli ne-ko kmetijo in jo popolnoma izropali, poslopie pa zažgali.

V tunel, ki loči Francijo in Španijo pri Cerberi, se je namasilo nad 2000 teh miličnikov, ki niso hoteli ven. Promet je zastal. Z največjimi težavami so jih potisnili nazaj na špansko stran.

Bivši morilci in požigalci...

Med begunci jih je mnogo, ki so znani kot najbolj grdi krvočolostneži, ki so v začetku revolucije v Puigcerdi vprizarjali strahotna klanja nedolžnega prebivalstva. Koliko jih je med njimi, ki so klali duhovnike, redovnice, požigali cerkve, trpinčili svoje nasprotnike in ki so sedaj svoje »dragocenoc

življenje prvi spravili na varno. Razume se, da jih francosko prebivalstvo nerado gleda nje in njihove družine in da se dogajajo nevarni prizori med domačini in temi mesarji, ki so pribezali čez mejo. Francoske oblasti bodo morale te ljudi pozapreti in jih potakniti po trdnjavskih ječah, ker bodo sicer brez dvoma ogrozili javno varnost. Francija ne more prenesti navala najgrših zločincev na svoje obmejne pokrajine.

Nasprotna pa so francoske oblasti z obćudovanja vredno poštrevnostjo sprejele nase breme, da pomagajo ženam, otrokom in starčkom. Dogaja se, da morajo francoski orožniki braniti španske žene pred evrovimi miličniki, ki jim hočejo iztrgati iz rok kročnike fižola in makaronijev, ki so si jih priborile zase in za svoje otroke.

Francoska vlada je storila prav, da je poslala 50.000 vojakov na špansko mejo, da bodo vzdrževali red in preprečili, da ne bi ničvredneži izkoriščali njenega gostoljubja in človekoljubja.

Francija prizna Franca

Pariz, 2. febr. AA. Stefani. Razširili so se glasovi, da bo na prihodnji seji ministrskega sveta sprejet sklep, da Francija pošlje izrednega predstavnika v Burgos in da tja ne bodo poslali veleposlanika, čeprav Leon Blum in levičarske stranke odločno nasprotujejo takšnemu sklepu.

Žalostna smrt dr. Saviča

bivšega upravnika zdravilišča v Topolščici

Belgrad, 2. febr. m. Ob dveh ponoči je izvršil samoumor bivši upravnik državnega zdravilišča Topolščica dr. Vaso Savič. Z njim pa je izvršila samoumor tudi njegova dolgoletna asistentka dr. Marija Kučera. Vest o samoumuru dr. Saviča, ki je v Jugoslaviji in v tujini užival sloves najboljšega zdravnika za tuberkulozo, je v vseh prestoniških zdravniških krogih napravila globok vtis. Kakor znano, je bil dr. Savič pred kratkim prestavljen iz Topolščice za načelnika tuberkuloznega oddelka v belgradsko bolnišnico. Tudi na novem položaju se je dr. Savič posvetil samo negi bolnikov ter je hotel zaupani mu oddelek spraviti na isti višini, na kakršno je spravil zdravilišče za tuberkulozo v Topolščici.

Njegovi prijatelji so o tej nameri obvestili njegovo mater, ki je stanovala pri njem, ter njegovo dolgoletno asistentko dr. Marijo Kučero. Obe ženski sta bili zaradi tega stalno pri njem ter ga nista puščali samega v stanovanju. Dr. Savič je to opazil ter je nato tudi njima izjavil, da si bo vzel življenje. Skrb obeh žen se je še povečala. Zaradi duševne pobitosti dr. Savič zadnje čase tudi ni mogel več spati. Tako je tudi snoči kmalu vstal ter se znova oblekel. Obe ženi sta ga rotili, naj se znova vleže k počitku, kar jima je tudi obljubil. Zapustili sta njegovo sobo, a ostali v bližini. Dr. Savič je bil po prihodu v Belgrad najel stanovanje v Birčaninovi ulici v novi palači v četrtem nadstropju, se ni vlegel k počitku, temveč je odprl okno v svoji sobi. Ko sta ženi to slišali, sta takoj prihiteli k njemu. Obema pa se je nutil strah prizor. Dr. Savič je že stal na odprtem oknu in se v trenutku, ko sta obe ženi vstopili v sobo, pognal na ulico. Na pločniku je

obležal mrtev. Za njim se je pognala skozi odprto okno tudi njegova dolgoletna asistentka dr. Marija Kučera. To se je zgodilo ob 2 po polnoči. Na ulici se je zbralo mnogo ljudi, ki so poklicali reševalni avtomobil in obvestili policijo. Zdravniška komisija je ugotovila smrt dr. Saviča, dr. Kučera pa je še kazala znake življenja, po par trenutkih pa je tudi ona izdihnila. Trupli obeh sta bili prepeljani v mrtvašnico državne bolnišnice, odkoder bo tudi pogreb. Pokojni dr. Savič zapuša nepreiskljeno mater. V svojem idealizmu je živel samo za svoje težke bolnike ter nikdar ni maral imeti zasebne klientske. Kakor v Jugoslaviji, tako se je dr. Savič tudi v tujini poslavil s svojim operativnim zdravljenjem tuberkuloze, s čemer je ozdravil nešteto bolnikov. Sloves zdravilišča v Topolščici je razširil dr. Savič izven mej slovenske domovine.

Minister Maistrovič v Ljubljani

Ljubljana, 2. februarja.

Nocoj ob 8.20 se je pripeljal z brzovlakom v Ljubljano minister za ljudsko telesno vzgojo Ante Maistrovič. V njegovem spremstvu sta kabinetni šef Stefan Čelar in šef strokovnega oddelka prof. Ulaša. Na kolodvoru je ministra pričakovala večja skupina zastopnikov. V imenu banke uprave in bana je prisostvoval sprejemu podban dr. Majcen, Zvezo za tujski promet je zastopal dr. Žizek, vojsko in Zimskošportno zvezo je zastopal podpolkovnik Oblak, navzoč je bil tudi Lenart, telesnovzgojni referent banke uprave, predsednik Kolesarske podzveze Vošpernik, športni klub Hermes in njegovo motociklistično skupino sta zastopala Bregar in Lukež, prof. dr. Dobovšek in ZFO Kermavner. Ko je minister izstopil z vlaka, sta ga pozdravila pomočnik bana dr. Majcen in Kermavner v imenu ZFO. Minister se je za pozdrave zahvalil. V spremstvu podbana dr. Majcna je odšel v hotel »Union«. Jutri si sleda važnejše športne naprave v Ljubljani.

Uboj v Zagrebu

Zagreb, 2. febr. b. Včeraj zvečer ob 11 je nekdo v Barutanskih bregovih povabil iz hiše Josipa Presečkega, uradnika zagrebskega mestnega magistrata. Ko je le ta izstopil iz hiše, sta počila dva strela, tako da se je Presečki zrušil na zemljo. Zločinci, ki jih je bilo več, so z avtomobilom pobegnili v neznano smer. Ker se je mislil Presečki danes poročiti s svojo zaročenko, domnevajo, da gre za dejanje ljubosumnosti. Policija vodi vsestransko preiskavo.

Znižane voznine

Belgrad, 2. febr. AA. Prometno ministrstvo je odobrilo te-le vozne olajšave na državnih železnih: polovično voznino vsem udeležencem državnega kongresa vinogradnikov in sadjarjev kraljevine Jugoslavije, ki bo v Vrhu od 8. do 9. 12. marca. Ta olajšava velja za odhod od 9. do 9. 12. marca pa od 12. do 14. marca; polovična voznina delegatom glavne zveze gospodarskih zadrug, ki se bodo udeležili rednega obnega zbora glavne sveta, ki bo 5. februarja v Belgradu. Ta olajšava velja za odhod od 2. do 5., za vrnitev pa od 5. do 7. februarja; polovična voznina vsem udeležencem tekem za državno smučarsko prvenstvo, ki bodo 4. in 5. februarja na Pohorju; vozna olajšava velja za odhod 2. do 5., za vrnitev pa od 4. do 7. februarja.

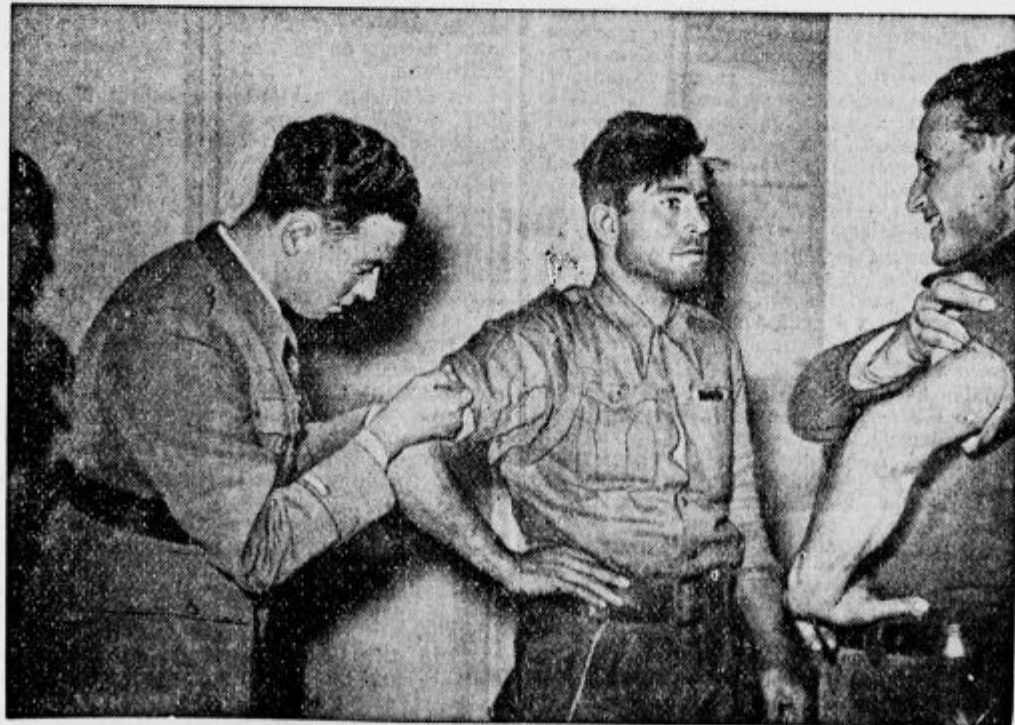
Časnikarski ples v Zagrebu

Zagreb, 2. febr. b. Snoči je bil v hotelu Esplanade elitni časnikarski ples, ki so se ga udeležili številni časnikarji z vse države. Nj. Vel. kralja je zastopal polkovnik Franc Pogačar, prav tako pa so se ga udeležili predstavniki vseh vojaških, civilnih in cerkvenih krogov. Ljubljansko sekcijo Jugoslovanskega časnikarskega združenja je zastopal g. Stanko Virant.

Belgrajske novice

Belgrad, 2. februarja, m. Danes je bil pogreb bivšega večkratnega ministra, poslanca in senatorja Koste Timotijeviča. Kr. vlado sta zastopala pri pogrebu pravosodni minister Simonović in notranji minister Acimović.

Belgrad, 2. februarja, m. V Belgrad je prišel ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ki bo jutri prisostvoval seji, na kateri bodo pretresali vprašanje banovinskih hranilnic.

Pobeglega miličnika pregledujejo

Posveti kralja Borisa v Rimu

Položaj bolgarske manjšine v Romuniji

Rim, 2. februarja. TG. Bolgarski kralj Boris, ki je prišel v Rim, da se udeleži poročnih slovesnosti italijanske kraljice Marije Savojske s princem Bourbonškim, se še vedno mudi v italijanski prestolnici. Pred dvema dnevnoma je imel daljši razgovor z Mussolinijem, ki sta mu sledila dva zaporedna razgovora z zunanjim ministrom grofom Ciano. Zadnji razgovor je trajal več kot dve celi uri. V političnih krogih so začeli postajati pozorni in menijo, da se je bolgarski vladar posvetil za italijansko vlado glede odnošajev med Bolgarijo in njenimi sosedami, s katerimi Bolgarija še nima urejenih odnošajev. Razgovor se je sukal, tako pravijo, v prvi vrsti okrog razmerja med Bolga-

rijo in Romunijo ter je bilo pri tej priložnosti ugotovljeno, da moti dobre sosedne odnošaje položaj bolgarskih manjšin na romunskem ozemlju, v prvi vrsti v Dobrudži. Bolgarski kralj je dal italijanski vladi zagotovila, da bo Italiji hvaležen, če bi hoteli pokazati zanimanje za to vprašanje in pomagati, da se uredi v splošno zadovoljnost, ker bi pomirjenje med Bolgarijo in Romunijo bilo izredno koristno za utrditev miru v vsej južnovzhodni Evropi.

Rim, 2. februarja. AA. (DNB.) Bolgarski kralj Boris je po dvodnevnem bivanju v Rimu, kjer je bil gost italijanskega kralja in cesarja Viktorja Emanuela, odšel danes iz italijanske prestolnice,

Kardinal nam potem podaja zanimivo sliko, kaj so vse francoski katoličani ukrenili, da bi se kino in radio vseskozi postavila v službo npravnstvenega preporeda domovine, in iz njegovih besed razvidimo, da imajo čedalje bolj vidne uspehe. Za vse katolike, pa za vse še npravnstveno zdrave ljudi, ki jim je mar bodočnosti, velja, da moramo v tem oziru dobre elemente Francije posnemati, seveda pa mora tudi državna oblast storiti svoje s pravo, smotno in obče interese varujočo kulturno politiko, da pri filmu in radiju ne bi prevladoval goli ozir na profit.

Industrijalizacija naše države

Ljubljana, 2. februarja.

Na seji nove zagrebške Industrijske zbornice je med drugim dejal minister trgovine in industrije g. ing. Nikola Kabalin o industrijalizaciji v naši državi tole:

Vidimo, da v današnjih časih vse države teže k temu, da se čimbolj osamosvoje od inozemstva, s tem da grade ono proizvodnjo, katere jim je dolejša manjkala. Tako moramo postopati tudi mi. Mi smo v glavnem kmetijska država, kateri manjka industrija ter smo velik del raznih predmetov uvažali iz inozemstva. Izvažali pa smo v glavnem kmetijske proizvode in surovine, uvažali pa gotove izdelke. Z delom pri predelavi naših surovin se je okoristil drugi, nam pa je prodajal naše blago v predelanem stanju z dobrim zaslužkom. Zelim, da to delo in zaslužek ostaneta doma. Poleg tega moramo vpoštevati tudi zaposlitev na kmetih, ker je dotok velik in znaša letno do četrtilijuna duš. To so razlogi, ki nas vodijo, da podpiramo zgraditev industrije in da to pospešimo. Toda nečemo industrializacije za vsako ceno, ampak samo ono, ki ima oporo na domači surovini, na neobhodnih potrebah prebivalstva in potrebah državne obrambe. Težnja kr. vlade, da se predelava domačih surovin izvrši v državi in da se izvažajo fabrikati in polizdelki.

Umetne snovi za tekstilno industrijo

Dopisnik »Kölnische Zeitung« iz Belgrada je poslal svojemu listu dopis, v katerem poroča o prizadevanjih naše države povečati domačo tekstilno proizvodnjo zaradi deviznih težav. Najprej pravi, da naj se uvoz bombaža, volne in jute čim bolj omeji. Po italijanskem vzgledu naj se juta nadomesti z domačim lanom in konopljo, volno in bombaž pa naj nadomestijo umetne snovi. Vlada želi, da bi se podjetja čim prej preusmerila na predelavo domačih snovi in da bi vistem razmerju padla tudi poraba inozemskih tekstilnih snovi.

Nadalje poroča, da nameravajo v naši državi vzeti v roke lastno izdelavo umetnih snovi za tekstilno industrijo. Jugoslavija še do danes nima nobene tvornice za umetno svilo ali volno, čeprav bi lahko za to dobavljali veliki gozdovi v Sloveniji dovolj surovin. Že dajl časa se vodijo pogajanja z italijansko »Snia Viscosa« za zgradbo tvornice za umetno snov. Toda ta pogajanja še niso prišla do zaključka. Kakor se sliši v Belgradu, je bilo pri zadnjih italijansko-jugoslavenskih razgovorih v Belgradu govora tudi o zgradbi tovarne za umetne snovi za tekstilno industrijo v Ljubljani. Računajo, da bodo v kratkem znani tozadevni gradbeni načrti.

Danes zadnjikrat NJEN PRVI PLES Predstave ob 16., 19. in 21. uri
MARIE BELL, HARRY BAUR, FERNADEL, RICHARD WILLM in FRANCOISE ROSAY

25 letni jubilej živinorejskega tečaja v Komendi

Sedemnajst že živinorejskih Komenčanov je pridelilo v nedeljo, dne 29. januarja svojevrsten jubilej, ki ga doslej še nikjer ni bilo v Sloveniji. Ob desetih je bila sveta maša za vse umrle predavatelje in tečajnike, po maši pa v društveni dvorani zbor za povabljenega gospodarja in gospodinj. Predsednik pripravljalnega odbora je pozdravil tedanjega voditelja tečaja g. Kristofa iz Ljubljane ter g. kmet. ref. Hladnika ter ostale povabljenec. Poudarjal je pomembnost današnjega slavlja za kmetijski naraščaj in pozival mladino, naj se tudi ona uči, da bo kos sedanjim težkim razmeram na kmetijah. Tečajnik Pogačnik je nato poročal o sadovih, ki jih je rodil praktični živinorejski tečaj pred 25 leti in kako so tečajniki na svojih kmetijah pridobili znanje praktično uporabljali in dosegli lepe uspehe. Razlagal je, kako so si uredili hleve, kako svinjake, gnojilne jame, kako so skrbeli za urejanje travnikov in pridelovali več ter boljše krme. Stanje živine so sicer zmanjšali, zato pa so vrednost živine zelo dvignili. Pri odbiru za plemo so bili zelo previdni, krmiljenje so popolnoma preuredili. Poudarjal je prednost tega dvakratnega krmiljenja namesto trikratnega. Zdravje živine se je v splošnem dvignilo. Posebno zahvalno je omenil živinovozdravnika g. Černeta, ki jih je naučil pomoči pri porodih pri živini ter poseben način postopanja pri napenjanju živine, kar so vse praktično izkoristili in preprečili tako mnogo poginov živine. Tudi v sadjarstvu so mnogo posneli, naučeni od sadjarskega nadzornika Humeke. Hvaležni so tudi travniškemu mojstru Jerebu, ki jih je učil pravičnega travništva, pripravljania komposta in jih uvedel o ravnanju in uporabljanju umetnih gnojil. G. Hladniku se zahvaljujejo za nauke pri praščijerji in uredbi o hlevih ter g. Kristofu, ki jih je navadil reda v krmiljenju, snajenja in krtačenja živine, posebno pa praktične molže, ki je za vsakega gospodarja najvažnejše.

G. kmet. ref. Hladnik je poudarjal, da so danovi tečaja zanj bili najplodnejši v okolici Komende, kjer gospodarijo tečajniki. Končno se je oglasil še bivši voditelj tečaja Kristof, ki je poudarjal, da je vodil ta tečaj z veliko vnemo, to pa zato, ker so se tečajniki tako zelo poglabili v učno snov ter ji sledili. Da je ta tečaj moral roditi uspehe, so pripomogli tedanji stari tečajniki, ki so se prav pridno udeleževali večernih predavanj ob koncu tečaja in tako tečajnikom šli na roko, da so takoj mogli uvesti naučeno v gospodarstvih. G. Kristof je tudi pojasnil zgodovino nastanka teh tečajev. Ko je bil v selški dolini prvi praktični gospodinjjski tečaj, je ob priliki hoda iz Češnjice na Ptovč dr. Kreku predlagal, naj bi se uvedli tudi praktični kmetijski živinorejski tečaj, saj je gospodar glavar družine in mora poleg solane gospodinjje biti tudi sam gospodarsko dobro podkovan, da bo gospodarstvo obojestransko uspevalo. Doželni odbor je po poslih načrtih in proračunu 1900 K za tečaj prideloval, da so se ti tečajji vršili v veliko zadovoljnost in kakor vidimo po 25 letih velik uspeh. Hvaležni moramo pa biti zato tudi gospodarjem v Komendi g. Mejaču, g. Vodu, g. Stercinu in graščaku Šmidu, ki so prepustili svojo živino v popolno oskrbo tečajnikom, da so se mogli v potrebnem izvežbat.

Naredba o kontroli izvoza konj. Minister trgovine in industrije je podpisal naredbo o kontroli izvoza konj. Po tej naredbi morejo dosedajni izvozniki konj kakor tudi producenti in zadrage še nadalje izvažati konje pod pogojem, da so registrirani pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Belgradu.

Gospodarstvo

Kako kaže za izvoz živine

Na izvoz živine v kontingentske države je v znatnem zastoju. Tako so n. pr. kontingenti za izvoz živine v Nemčijo v pogodbi zasigurni, toda ne pride do izvrševanja, ker je nastopil v kliringu nered. Načrt za prvo četrtletje je znašal 19 milijonov mark uvoza živine v Nemčijo, toda nemški merodajni faktorji so pristali z ozirom na sedanje klirinske razmere samo na 1.8 milij. mark. Nemci obrazložujejo to s tem, da smo v zadnjem četrtletju 1938 preveč prekoračili dodeljen kontingent. Če bi ostalo pri 1.8 milij. mark, bi naš izvoz v Nemčijo skoraj popolnoma ponehal. Toda kasneje nam je bil kontingent zvišan za 7 milij. din, in sicer takole: za izvoz konj 150.000 mark, za žive in zaklane prašiče 4 milij., za goveda 0.75, za mast 1.5, za živo perutnino 0.225, za zaklano 0.3 in ostalo za vse druge predmete, skupno 9.26 milijona mark v prvem četrtletju 1939. Izvoz pa se razvija izredno hitro. Že januarja smo izvozili 11.000 prašičev, za vse četrtletje pa znaša kontingent 22.000 prašičev. Mogoče bo šlo lažje, ker so nam Nemci obljubili akontacijo iz naslednjega četrtletja.

Tudi trgovina s Češkoslovaško je od septembra lanskega leta dalje slaba. Trg je nestalen, cene se zelo izpreminjajo in počakati je treba do konca februarja, da bomo videli, kaj nam bodo prinesla pogajanja.

Bolje kaže za Italijo, ker se bo sploh obseg

trgovine z Italijo povečal, zlasti pa Italija potrebuje veliko količino goveje živine, ker so Italijani izčrpali svoje zaloge zaradi bolezni in pomanjkanja hrane.

V Palestini so prepovedali uvoz goved, vendar pa bo palestinska vlada to prepoved za našo državo ukinila, zahteva samo, da njihov veterinar pregleda pred natovarjenjem v našem pristanišču živino.

Znižanje cen za izvoz živine v Nemčijo. Že v začetku januarja 1939 je Zavod za pospeševanje zunanje trgovine odredil znižanje cen pri izvozu živine. Dne 23. januarja 1939 pa je Zavod svoje cene ponovno znižal, kar je delno v zvezi z znižanjem tečajja marke na naših borzah. Je pa to znižanje cen višje, kot bi odgovarjalo padcu tečajja marke, ker je potrebno nekoliko zavreti izvoz v Nemčijo. Tako so sedanje cene pri izvozu naslednje (v oklepajih cene pred znižanjem): voli prima 8.50 (9), I. 7.50 (8), II. 6 (5.50), III. 8.25 (8.75), junice prima 8.25 (8.75), I. 7.25 (7.75), 5.25 (5.75) III. 4.25 (4.75), biki prima 7.25 (7.75), I. 6.25 (6.75), II. 4.50 (5), III. 4 (4.50), krave prima 6.50 (7), I. 5.50 (6), II. 5 (4.50). Vse cene so torej znižane za 0.50 din pri kg. Vse cene veljajo od 29. januarja 1939 dalje, in sicer so 10.50 za nemški kontingent franko Dunaj (— 0.50 din), za dunajski kontingent razred A 11 (— 0.50), razred 10.70 (— 0.50).

Naša trgovina z Italijo

Po italijanskih statističnih podatkih se je naša trgovina z Italijo razvijala takole (v milijon. din, obenem objavljamo tudi podatke za vso italijansko zunanjo trgovino):

	Uvoz	od tega v J.	Izvoz	od tega iz J.
1934	7.675.4	204.0	5.224.1	140.3
1935	7.789.96	186.2	5.228.24	101.0
1936	6.039.24	60.1	5.547.1	45.3
1937	13.942.1	254.34	10.483.6	192.5
1938	11.123.9	150.05	10.379.1	219.2

Vse do leta 1937 je bila naša trgovina z Italijo stalno več ali manj aktivna, toda leta 1938 je postala pasivna, kar je imelo za posledico izredno zmanjšanje našega aktivnega klirinskega salda v prometu z Italijo. Tako se že izplačujejo italijanske klirinske nakaznice z dne 18. januarja 1939 danes, tako da je čakalna doba samo 14 dni (bila je celo že manj).

Italijanski uvoz lesa

Zadnja tri leta je znašal italijanski uvoz stavbnega lesa (v tonah), navajamo še podatke za najvažnejša uvoznika na italijanskem trgu: Avstrijo in našo državo.

	skupno	Avstrija	Jugoslavija
1937	858.703	534.482	294.792
1938	579.277	269.010	208.294

Uvoz lesa iz Avstrije je padel skoraj za polovico, v manjši meri pa je nazadoval naš uvoz. Zaradi tega se je tudi odstotek našega deleža povečal, kar kaže naslednja primerjava:

	Avstrija	Jugoslavija
1932	32.57	33.45
1934	27.45	39.2
1937	62.5	27.46
1938	47.2	30.2

Trgovina italijanskih koloni

V letu 1938 je znašal uvoz v italijansko severno Afriko 519.03 milij. lir, izvoz 53.56 milij. lir, uvoz v vzhodno Afriko 1.816.64, izvoz 136.0, ostale italijanske kolonije: uvoz 83.86, izvoz 21.5 milij. lir. Skupno je znašal lani uvoz italijanskih kolonij 2.419.5 milij. lir, izvoz pa 205.7 milij. lir. Vse te številke pa se nanašajo le na trgovino z Italijo.

Podatki o trgovini drugih držav z italijanskimi kolonijami so le delno znani. Tako je znašal v prvih devetih mesecih lanskega leta uvoz v italijansko severno Afriko 606.7 milij. lir, od tega iz Italije 503.055 milij. lir, iz naše države pa 9.07 milijona lir, uvoz največ les 7.8 in živina 1.3 milijona lir. Izvoz italijanske severne Afrike je znašal v prvih devetih mesecih 77.9 milij. lir, od tega v Italijo 70.2 milij. lir.

Socialno zavarovanje v Bolgariji

Socialnopolitična revija »Delavka zaščita«, ki jo izdaja Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, je izdala posebno številko (12. števil. letnika 1938) o socialnem zavarovanju v Bolgariji.

Predgovor lepo ilustrirani številki je napisal Ilija Kožuharov, bolgarski minister trgovine, industrije in dela, nadalje so objavljeni še naslednji članki: Janulov Ilija: Gospodarski in socialni razvoj Bolgarije, Nikolov Dimitrije: Pomen socialnega zavarovanja v Bolgariji, Haberle Branimir: Današnji zakoniti predpisi o socialnem zavarovanju v Bolgariji, Gokjovki Emilo: Zavarovanje delavstva za starost v Bolgariji, Haberle Branimir: O delu ustanov soc. zavarovanja v Bolgariji, Haberle Branimir: Socialne razmere rudarjev drž. rudnika v Perniku in Slavčev Teodor: Borba proti nezgodam v Bolgariji. Nadalje prinaša revija tudi pregled bolgarskih knjig in časopisov, ki se bavijo v Bolgariji s soc. zavarovanjem ter tri članke Br. Haberla o zdravstveni službi bolgarskega soc. zavarovanja. Številka je lep prispevek k spoznavanju socialnih razmer v Bolgariji, za katerega se imamo zahvaliti uredniku revije g. Branimirju Haberlu, ki je vložil v številke mnogo truda, da je lepo uspeša.

Narodna banka sklicuje občni zbor svojih delničarjev za 5. marec 1939 ob 9. Na dnevnem redu je poleg sklepanja o računskem zaključku tudi volitev enega člana uprave na mesto enega umrlega člana in na eventualno izpraznjena mesta, nadalje še volitev dveh članov nadzorstva. Delnice je predložiti do 27. februarja 1939.

Tečajji državnih železnic. Od 1. februarja dalje veljajo na naših državnih železnicah naslednji tečajji: holandski goldinar 24.05, nemška marka 17.80, zlati frank 14.50, madžarski pengő 12.85, švicarski frank 10.10, poljski zlot 8.42, italijanska lira 2.36, češka krona 1.54, belgijski frank 1.51, francoski frank 1.22, bolgarski lev 0.54, grška drahma 0.40, romunski lev 0.35 din.

Vpisi v trgovinski register: »Chemolabor« Anton Lovše, veldogorija, Ljubljana, Miklošičeva cesta 17, Jugoekspor, izvoz lesa, družba z omeji. zavezo, Ljubljana, glavnicna 200.000 din, poslovojni Sumi Zora, roj. Carem in Falatov Josip in Hahn Pavel, trgovina z meš. blagom na debelo, Murska Sobota, Kolodvorska ulica 1.

Izpremembe pri trvdkah. Vpisane so bile naslednje izpremembe in dodatki pri trvdkah: Podružnica Ljubljanske kreditne banke, Celje: vpis prok. Martelanca Slavka; Slovenigradeec: vpisan prok. Justin Drago. — R. Ranzinger, odslej tudi javno skladišče, vpisan prok. Ranzinger Rajnolf. — Standard, družba z o. z. industrija usnja, Kranj (prej Pollak), izbrisan je poslovojni inž. Jože Sodja, vpisan Peterca Franc. — Jugoslovanska tiskarna in knjigarna, družba z om. zavezo, Ljubljana: izbrisan poslovojni dr. Kulovec Franc in Košček Jožef, vpisan Tome Valentin. — Zadruga gospodarska banka, podružnica Maribor prok. Poženel Ivan. — Prekmurska banka: izbrisan član uprave Kihar Jožef, vpisani novi: dr. Pinter Nikolaj, Faflik Franc, Andersch-Hartner Ferdinand. — Tovarna lesnik lepenk, Charles Molline, Tržič,

Borze

Dne 2. februarja 1939.

Svetovne efektne borze

Pariz: Proti koncu se je borza nekoliko umirila.

London: Na splošno tendenca vzdržana.

Amsterdam: Razvojna tendenca počasnejša.

New-York: Nekateri tečajji so pospešili svoj dvig.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

Danes ljubljanska borza ni poslovala.

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236.10—239.00.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 13.70—13.90. Za termine so beležili v Zagrebu: za konec februarja in sredo marca 13.5650 do 13.7650, za konec marca 13.60—13.80.

Grški boni so beležili v Zagrebu 36.7750 do 37.4750, v Belgradu 37 blago.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 4.585.504 din, v Belgradu 8.018.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 689.000 din.

Zagreb — tečajji s premijo.

Amsterdam 100 h gold.	2366.00—2404.00
Berlin 100 mark	1767.62—1785.88
Bruselj 100 belg	742.50—754.50
London 1 funt	205.58—208.78
Milan 100 lir	231.35—234.45
Newyork ček	4376.75—4436.75
Newyork kabel	4398.75—4458.75
Pariz 100 frankov	115.95—118.25
Praga 100 kron	150.85—152.80

Curik, 2. febr.: Belgrad 10, Pariz 11.7075, London 20.7225, Newyork 442.875, Bruselj 74.85, Milan 23.29, Amsterdam 238.35, Berlin 177.65, Stockholm 106.75, Oslo 104.15, Kopenhagen 92.52, Praga 15.16, Varšava 83.65, Budimpešta 87, Atene 3.80, Carigrad 3.55, Bukarešta 3.40, Helsingfors 9.135, Buenos-Aires 101.625.

— Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčne kamna in zlatence urejuje na ravna »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznjenje črev. Klinične izkušnje potrjujejo, da domače zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda, pomešana z nekoliko vroče vode.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Vrednostni papirji

Vojna škoda

v Zagrebu 472.50—474.50

v Belgradu 473.50—474.50

Zagreb: Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99.50—101.50, agrarji 60.50—62.50, vojna škoda promptna 472.50—474.50, begliške obveznice 89.50—90, dalm. agrarji 89.50—90, 4% sev. agrarji 60 denar, 8% Blerovo posojilo 98—99, 7% Blerovo posojilo 92—93, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% slab. posojilo 97.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.700 denar, Priv. agrarna banka 24 denar, Trboveljska 187—190 (190), Narodna žumska 20 blago, Gutmann 86 denar, Isis 25 denar, Osj. sladk. tov. 80—95, Osješka ličvarna 175 blago, Jadranska plova 320 denar, Oceanica 310 denar.

Belgrad: Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100—101, agrarji 60—61.50, vojna škoda promptna 473.50—474.50 (473.50), za konec marca 472—473 (472.50), za konec aprila 472—472.50 (472.50), begliške obveznice 90.25—90.50 (90.50), dalm. agrarji 89.75—90.25 (89.75), 4% sev. agrarji 60 denar, 8% Blerovo posojilo 98—99, 7% Blerovo posojilo 91.50—92, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Narodna banka 7.770 denar, Priv. agrarna banka 230.50 denar.

Zitni trg

Novi Sad. Vse je neizpremenjeno. Promet srednji.

Svinjsko mast

prima eksportno

SALAME, SLANINO znamke Predović

ima stalno v zalogi

Janko Predović, Ljubljana,

Poljanska cesta 73. — Telefon 21-30.

Živinski sejmi

Cene živini in kmetijskim pridelkom v Slovenjem Gradu dne 28. januarja: Voli I. 5, II. 4, III. 3; telice I. 5, II. 4, III. 3; krave I. 4, II. 3, III. 2; teleta I. 6, II. 5, prašiči pršutarji 7 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. 12, II. 10, III. 8; evinjina 16, slanina 17—18, svinjake mast 20; čisti med 20; volna neoprana 10, oprana 20; goveje surove kože 12—14 din za 1 kg. — Pšenica 250, rž 250, ječmen 200, oves 175, koruza 160, fižol 300, krompir 100, seno 75, slama 40; moka pšenična 350, koruza 200 din za 100 kg. — Mleko 2 din za 1 liter.

Cene živini in kmetijskim pridelkom na sejmu v Kranju dne 30. januarja: Dogon: 55 volov, 32 krav, 2 junca, 2 bika, 15 svinj in 16 prašičev. Prodanih: 32 volov 13 krav, 1 junec, 1 bik, 8 svinj in 11 prašičev. Cene naslednje: voli I. 6, II. 5.50, III. 5; telice I. 6, II. 5.50, III. 5; krave I. 5.50, II. 5, III. 4.50; teleta I. 8, II. 7; prašiči špeharji 10 do 11, pršutarji 8.50—9.50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 7—8 tednov stari 140—200 din za glavo. — Goveje meso I. 10—12, II. 9—11, III. 8 do 10; svinjina 14—16, slanina 22—26, svinjake mast 19, čisti med 22—24, volna neoprana 24—26, oprana 34—36; surove kože goveje 10—12, telečje 13, svinjske 6—8 din za 1 kg. — Pšenica 185, rž 185, ječmen 180, oves 200, koruza 150, fižol 250 do 300, krompir 100, lucerna 1900, seno 75, slama 50; jabolka I. 700, II. 600, III. 500; moka pšenična 270—310, koruza 225, ržena 300, ajdova 400, koruzni zdrob 275 din za 100 kg.

Ptujski svinjski sejem 1. februarja 1939. Pripranih je bilo 200 svinj in prasecev, skupno 246 konj, od tega prodanih 62. Cene: prasci od 6—12 tednov stari 120—160 din za komad, pršutarji 7.50 do 7.75 din, debele svinje 7.50—8, plemenake 6.25 do 7 din za kg žive teže. — Prihodni sejem bo 8. februarja 1939.

Revmatizem — socialni problem

Na vprašanje, kaj je revmatizem, bi večina ljudi odgovorila, da je »trganje« ali »prehajanje«. Odgovorili bi deloma tako kot francoski zdravnik Ballonius (l. 1642), ki je označil revmatizem kot simptomatičen pojem; po njegovem mnenju je revmatizem obsegal vse bolezni, katerih poglavitni znak je bilo »trganje«, predvsem v mišicah in udih. Deloma bi se njih odgovor skladal s mnenjem zdravnikov v 18. stoletju, ki so istovetili pojem revmatizma s pojmom »prehajanja«.

Zgodovina revmatizma

Ze najstarejši afriški in azijski narodi so ga poznali. Tako n. pr. stari indijski viri štejejo revmatizem k pogostim boleznim (Caraka). Tudi stari kitajski zdravniki so poznali revmatizem, o čemer nam pričajo številna zdravila proti revmatizmu, ki se naštevajo v starih izročilih. Da so tudi brazilski Indijanci vedeli za revmatizem, nam izpričuje več tisoč let stara slika malika s ptičem na hrbtu, ki ima oster kljun in razprostira krila. S tem so hoteli izraziti, kako nenadoma se revmatizem »zalet« v človeka. Magično zdravilstvo Asir-

ki nimajo direktne skupnosti. Zato govorijo o »tako imenovanem revmatizmu«.

Na podlagi Pirquetove reakcije, imenovane alergija (izprememba reakcijske zmožnosti organizma napram dražilom) so označili številni avtorji hyperergijo (prekomerna občutljivost organizma) kot pogoj obolenja na revmatizmu (Rössle, Klinge). Ti avtorji nastopajo za sintezo različnih obolenj pod skupnim naslovom revmatizma: akutna in kronična sklepna obolenja, obolenja srca in krvnih cev, obolenja ledvic in jeter ter obolenja možganov (chorea — ples sv. Vida).

Med vzroki revmatizma navajajo zdravniki prehrano (občutljivost napram nekaterim beljakovinam — Gudzel), stanovanjske razmere in vremenske prilike. Večina avtorjev soglaša tudi v tem, da je revmatizem v večji ali manjši meri dedno obolenje ali da se podeduje le nagnjenost k bolezni ali revmatična konstitucija ali celo bolezni sama.

V prejšnjih časih se ni revmatizem preveč upošteval. Saj ni spadal med nalezljive bolezni in obolenje na revmatizmu se je smatralo le za zasebno stvar bolnika. Tako je ostal revmatizem

družbo. Rvmatizem se mora natančno proučiti, poleg tega pa je potrebno aktivno se udeležiti boja proti tej nevarni in splošno razširjeni bolezni.

V številnih evropskih deželah je boj proti revmatizmu že v teku. Ustanovile so se številne lige za proučevanje revmatizma: tako v Angliji, Franciji, Nizozemski, Belgiji, Švedski, Danski, Nemčiji, Švici, Italiji, Češkoslovaški, Madžarski. Vse te lige so se združile v mednarodno ligo.

Na kongresu mednarodne lige za revmatizem v Parizu je sodelovalo 405 zdravnikov. Poleg omenjenih držav so se udeležili kongresa tudi zastopniki USA, Bolgarije, Luksemburga, Romunije, Kanade, Egipta, Estonske, Grčije, Irske in Turčije. Oficielni zastopnik Jugoslavije ni omenjen v poročilu.

Neprecenljive so koristi teh lig. Proučevanje revmatizma stalno napreduje. Ustanavljajo se posebne bolnišnice in sanatoriji za revmatizem, ki je tamkaj stalni predmet kliničnega opazovanja.

Angleški Rdeči križ je s sodelovanjem ministrstva za narodno zdravje ustanovil prvo kliniko za revmatizem v centru Londona. Isti Rdeči križ je ustanovil podobno večjo in bogato opremljeno bolnišnico v predmestnem okolju. Sedaj so podobne klinike skoraj v vseh važnejših angleških industrijskih mestih.

Tudi v drugih državah so podobne klinike. Na Švedskem je šest specialnih bolnišnic za revmatike. V Belgiji je slovita Brugmannova bolnišnica kot središče za proučevanje revmatizma. Holandska se ponaša s kliniko velikega raziskovalca revmatizma van Breemena. Zlasti so številne specialne bolnišnice za revmatike v Združenih državah v Filadelfiji, New-Yorku, Bostonu, Rochesteru, Chicagu, New Havenu itd. Tudi Madžarska je ustanovila na univerzi v Budimpešti silično za patologijo in terapijo revmatičnih bolezni s specialno bolnišnico.

A ne zadoščajo samo bolnišnice, potrebni so tudi sanatoriji in okrevališča, zlasti za otroke in mlade ljudi. Nikakor ni na mestu, da bi se ti vračali po akutni krizi domov, ker bolezen še ni končana. Za take osebe so že zgrajeni sanatoriji in okrevališča v Ameriki in v Angliji (Millfield, Hampton, Sussex itd.), pa tudi drugod. Saj je ravno dolgo zdravljenje najboljša terapija revmatične kardiopatije in njena najboljša profilaksija.

Zadnji mednarodni kongres za revmatizem je bil v Angliji v Oxfordu in Bathu meseca marca 1938, ki je imel okrog 500 udeležencev. Poglavitni temi proučevanja na tem kongresu sta bili: vpliv suhega in vlažnega vremena kot izvor bolezni in otroški revmatizem.

Osmi mednarodni kongres za revmatizem bo v Združenih državah leta 1940. Proučavali bodo predvsem: 1. fokalno infekcijo; 2. revmatizem in dieta; 3. splošne probleme praktičnega zdravljenja revmatizma.

Sprehod z otrokom po ledu.

V St. Moritzu — mati na dresalkah pelje otroka na izprehod.

Boj proti revmatizmu

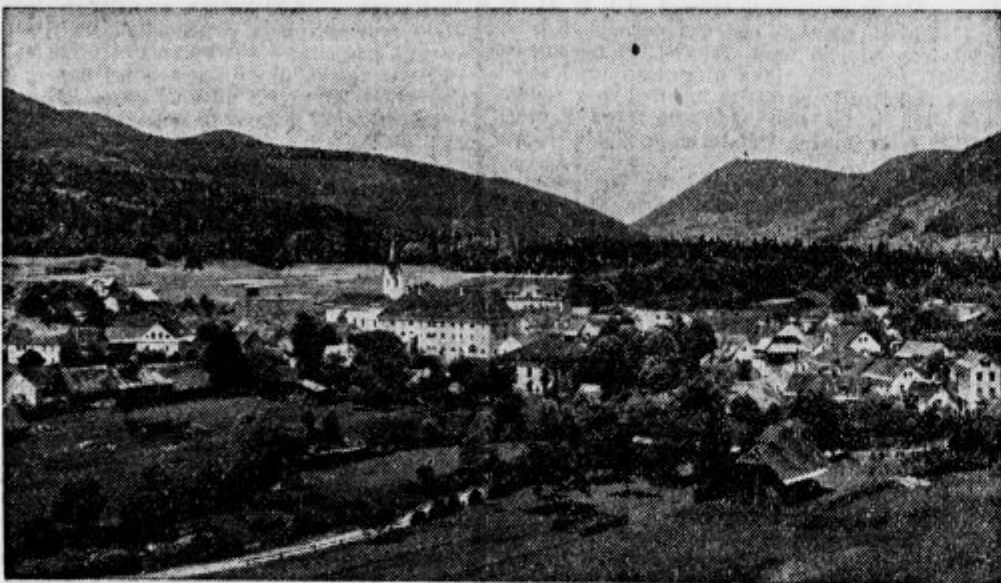
se je v zadnjem času zelo razvil v Nemčiji. Še pred kratkim (17. in 18. septembra m. l.) je zborovalo v Stuttgartu Društvo za pobijanje revmatizma. Ustanovljeno je bilo državno zdravilišče in sanatorij za revmatične bolnike v kopališču Elster. Nebroj je drugih institutov in središč za raziskovanje te bolezni. Naj omenim le nekatere: »Arnold-Zimmer-Forschungsinstitut für Reumabekämpfung« v Berlinu, »Landesbad und Reumaforschungsinstitut« v Aachenu, »Balneologische Forschungsstelle« Baden-Baden, državni balneološki institut v kopališču Nenndorf, Rheumheilstätte Bad Bramstedt i. Holstein.

Angleški »Empire Rheumatism Council« je v minulem letu začel sedemletko, ki naj bi organizirala boj proti revmatizmu, ki je v Angliji posebno razširjen; saj povzroča v industriji šesti del vseh obolenj, s čimer močno obremenjuje socialno zavarovanje.

Revmatizem je torej bolezen, ki ima veliko morbiditeto, ki povzroča veliko primerov invaliditete in ki ima zaradi arčnih obolenj številno mortaliteto. Rvmatizem ni samo veliko breme socialnemu zavarovanju in bolnišnicam, ampak tudi zlo, ki ima za posledico nebroj katastrof poedinec in celih družin. Družbi odvzame veliko delovno moč in po številni invaliditeti je večji škodljivec narodnega premoženja kot tuberkuloza.

Revmatizem je socialni problem prve vrste.

Dr. K. K.

Dolenjske Toplice — zdravilišče, kjer z velikim uspehom zdravijo revmatizem.

Foto V. Kramarič.

cev je že 3000 let pr. Kr. poznalo žarodejne izreke proti revmatizmu, ki so jih vrezali v kamenito tablico. S tem je dokazano, da je zgodovina revmatizma 5000 let stara.

Slavni grški zdravnik Hippokrates (460—377 pr. Kr.) je dobro popisal revmatizem. Tudi poznejši grški in rimski zdravniki so proučevali revmatizem (Aretaeus, Caelius, Aurelianus).

Beseda revmatizem je grškega izvora. »Rheuma« in »skatarrhe« pomenita »tok«. Stari zdravniki so rabili ti besedi, predstavljajoč si, da se po kvarjena ali škodljiva materija pretaka po organizmu in povzroča bolezni (humoralna patologija). Šele Aleksander-Traillesianus (v 16. stol.) je ločil ti besedi; prvo je rabil za označevanje sklepnih in mišičnih obolenj, drugo za označevanje služničnih vnetij.

Z novimi nazori o revmatizmu je obogatil medicinsko vedo Bouillaud (1796—1881). Dokazal je, da imajo vnetja sklepov pri revmatični mrzlici le drugoten pomen, važnejše je revmatično vnetje srca (pandarditis rheumatica). Veliki francoski kliničar Lasèque (1816—1883) se je izrazil, da revmatizem »lize sklepe, srce pa razjed« (il lèche les articulations, mais il mord le cœur). S tem je povedal večno resnico.

Vnetje srca kot načelno manifestacijo revmatične mrzlice potrjujejo danes kliniki vseh narodov. Pri revmatični mrzlici lahko obolijo ali sklepi in notranji organi, zlasti srce (mešani revmatizem), ali samo sklepi (periferni revmatizem), ali pa le drobno (visceralni revmatizem). Vsi avtorji soglašajo v tem, da je revmatična mrzlica splošno obolenje organizma. Moderna medicina si ni enotna ne glede vzroka, ne glede narave revmatizma.

Odkod revmatizem?

Četudi se ni našel do danes z gotovostjo noben bacil, ki bi direktno povzročal revmatizem, vendar prevladuje v medicinski literaturi prepričanje, da je vzrok revmatizma infekcija. Nekateri trdijo, da povzroča infekcijo direktno revmatizem (Pribram, Jürgensen, Gräff), drugi vidijo vzrok revmatizma v bacilnih strupih (fokalno-toksični vzrok — Slauck l. 1938 in drugi). Ricker (1938) trdi, da je vzrok revmatizma draženje centralnega živčevja.

Mnogi avtorji pravijo, da so akutna in kronična revmatična obolenja svojevrstna obolenja,

dolgo časa le kot »pepelkac« med drugimi boleznimi. Šele v zadnjih letih se je osredotočilo zdravniško zanimanje na revmatizem: na njegovo etiologijo, histologijo, patološko anatomijo in na točno klinično opazovanje. Vzrok temu zanimanju so ugotovitve velikih socialnih in gmočnih nepravil, ki jih povzroča revmatizem.

Nekaj statistike o revmatizmu

Številke, ki jih navajajo statistike, morajo vsakogar presenetiti. Naj omenim one, ki jih navaja Mathieu-Pierre Weil, generalni tajnik mednarodnega kongresa za revmatizem, ki se je vršil leta 1932 v Parizu. Vsako leto umre v Angliji okrog 1560 otrok za revmatično kardiopatijo, do 50.000 šolskih otrok pa zboli za revmatizmom. Po ameriških statistikah zboli okrog 200.000 mladih ljudi za srčno napako, ki jo je v 90% povzročil revmatizem. Po njihovem mnenju je profilaksija revmatizma dandanes najbolj pereče vprašanje javne higiene. V Angliji je 17% popolnih invalidov zaradi revmatizma; celotna izguba znaša letno v denarju 20 milijonov, če štejemo njihovo delazmožnost 3.000.000 tednov ali 60.000 let. — Nemška »Ortskrankenkasse« v Berlinu, ki vsebuje le del berlinskih zavarovancev, beleži 25.000 primerov revmatizma na leto, kar ima za posledico 100.000 tednov izgube dela. Sredstva s prebivalstvom 6 milijonov ima 1500 upokojencev-invalidov zaradi sklepne revmatizma. Na Danskem je 42.000 bolnih na revmatizmu, od katerih je 1700 oseb popolnoma v breme družbi: tuberkuloznih pa je le 985, torej nekaj več kot polovica. — V renskih pokrajinah je bilo v letih 1900 do 1914 16.000 zavarovancev spoznanih za invalide zaradi revmatizma. V Berlinu je 11% invaliditete zaradi revmatizma. Pri švicarskih železnih cestah je 10,7% uslužbencev invalidov zaradi revmatizma, pri poštnih uslužbenceh pa 10,9%. Po najnovejši statistiki nemških bolnišnic blagajni je vsak deseti primer obolenja revmatizem, dočim ima tuberkulozo vsak štirideseti bolnik.

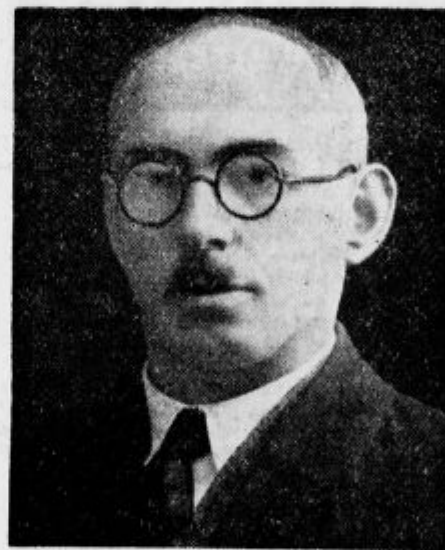
Statistični podatki nam dovolj povedo, Rvmatizem ni le silna muka za posameznika, temveč odvzame tudi družbi ogromno delovno moč in ima za posledico številno invaliditeto.

Proučevanje revmatizma

To mora zainteresirati vse vladne skupine, vse zavarovalne blagajne in sploh vso človeško

Novi ravnatelj gimnazije v Kranju

Kakor je »Slovenec« že včeraj poročal, je bil imenovan za ravnatelja na drž. realni gimnaziji v Kranju profesor tega zavoda Franc Korbar.

S tem ukazom, ki so ga v imenu Nj. Vel. kralja izdali kr. namestniki, je prišel pravi mož na pravo mesto, ki zahteva dobrega pedagoga, moža odločnega značaja in osebnost, ki uživa pri dijakih, šolskih oblasteh in pri ljudstvu ugled in spoštovanje.

Tak mož je novoimenovani ravnatelj.

Franc Korbar se je rodil 9. oktobra 1893. v Klancu pri Kamniku. Po dovršeni ljudski šoli je bil ves čas gimnazijskih študij gojenec škofijske

gimnazije v St. Vidu, ki jo je končal v juliju 1914 in opravil tam tudi maturo. Med svetovno vojno je služil v vojski in bil od septembra 1916 dodeljen za pisarja pri okrožnem sodišču v Padgorici.

Po vojni je nadaljeval na univerzi v Gradcu, Zagrebu in Belgradu klasično filologijo, jo dovršil leta 1920 in bil nastavljen za suplenta na drž. realni gimnaziji v Kranju, kjer je ostal nepretrgoma do danes.

Ravnatelj Korbar je znan po vsej Gorenjski za izvrstnega profesorja in odličnega pedagoga. Dasi je še razmeroma mlad, ima vendar že lepo število svojih učencev raztresenih po raznih poklicih. Vsem tem je bil v težkih časih pravi oče, vztrajen vzgojitelj in dober svetovalec. V vsaki etiki je znal dijakom svetovati in pomagati, s svojim odločnim značajem in lepim zgledom je znal vplivati nanje tako kot malokdo. V šoli je njegova beseda vedno bila tehtna in vpoštevana, saj je bila vsaka njegova opomba dobre premišljena. Zato ga je mladina vedno zelo spoštovala in mu je bila iskreno vdana. Zaradi njegovega uglednega nastopa in mirnega vedenja ga spoštuje in visoko ceni vsak, kdor ga pozna.

Malomestne razmere ga tudi niso zajele tako, da bi se ustavil na poti, ki jo je končal pa profesorjem izpitu, temveč se je vedno izpopolnjeval v svoji stroki in sledil vsemu napredku, ki ga je klasična filologija v zadnjih časih doživela. Kljub svoji bolezni, ki ga je nekaj časa mučila in mu kradla čas in manjšala moči, se je latil težavnega dela in spisal s tovariši Latinsko vadnico za IV. razred realnih oz. II. razred klasičnih gimnazij, v zadnjem času pa je dokončal tudi latinsko slovnico za gimnazije.

Ravnatelj Korbar je pa tudi izven šole živahen delavec. Pozna ga naša prosvolna in gospodarska organizacija, kateri je žrtvoval veliko dragocenega časa in je bil posebno v črnih dneh preganjanja našim vrstam najmočnejši eteber, ki se ni nikdar majal.

Kranjski gimnaziji na takem možu čestitamo, ker vemo, da bo dvignil zavod zopet na ono višino, ki mu gre in io gorenjska metropola zasluži.

njihovim družinam dajati razne priboljške. Na ta način je g. Evald Vračko s svojim ljudomilim in vendarle energičnim nastopom naši slovenski stvari na celi meji koristil več kakor do tedaj kdo drugi. Vpravi zaradi tega zasluži ta veliki mož, da ga obojeji Slovenci posebej častimo kot svojega velikega vodnika.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, so avstrijske vojske in politične oblasti iskale v vseh obmejnih krajih narodne borce, ki so jih dale aretirati in zapreti v graških ječah. Tudi našega Evalda je zadela enaka usoda. Okoliški Nemci in nemškutarji so ga spravili na listo mož, ki so bili na poti germanizatoričnemu molohu. Tedanji okrajni glavar Weiss von Schleussenburg je dal tajno povelje tedanjemu žandarmerijskemu komandirju v St. Ilju g. Matiji Krizanu, naj aretirajo g. župnika Vračko ter ga z vlakom odpelje v Gradec v ječo domobranske vojašnice G. Krizan, ki je bil kot orožnik v St. Ilju zelo priljubljen in je Slovencev pomagal, kjer je le mogel, je bil tudi v primeru aretacije g. Vračka skrajno koncilijaten. Zaupno mu je dal glas, naj na vsak način pride na kolodvor in da naj vstopi v isti vagon kot on. Na ta način razen g. kaplana in domačega gospodinja v St. Ilju sploh nihče ni vedel, da je bil g. župnik aretirani. Bilo je to prve dni ob izbruhu svetovne vojne. V vojaški ječi v Gradcu je g. Vračko mnogo trpel. Zaprt je bil v temni mokri celici, avstrijski oficirji niti niso dovolili, da bi imel primerno snago, še manj pa primerno hrano. Ze tam so se mu živci močno zrahljali.

Izkazalo se je, da je bil Vračko kakor tudi vsi njegovi tovariši v vojaških zaporih, nedolžen. Po večmesečnem zaporu je Evald prišel popolnoma oproščen zopet med svoje župljane.

(Dalje.)

CISTEK

Franjo Žebot:

Izza narodnostnih bojov na severni meji

Cebrov je St. Ilj že poprej imel razne narodne in gospodarske organizacije dobro izpeljane, vendar se je pod Evaldom Vračkom narodno, prosvetno, gospodarsko in tudi politično delo v korist slovenske stvari na naši najbolj izpostavljeni slovenski točki na severu krasno nadaljevalo. Novi župnik je zbral nas kmečke in viničarske fante pa tudi dekleta ter smo poživilo slovensko Bralno društvo, mladeniško in dekliško zvezo, širili slovenske časopise in knjige v domači in sosednjih župnijah od hiše do hiše ter smo slovensko misel nosili tudi čez Muro v ponemškutarjeni Spielfeld, Gomilico, v tedaj še napol slovenske vasi pri Lipnici ter kraje ob Muri: Gersdorf, Cerušine, Lihočka vas itd. — Posebno ob ljudskem štetju 1900-10 nas je g. Evald izrecno šolal za organizatorje slovenstva tudi preko Mure. Slovenski fantje iz St. Ilja in sosednjih župnij smo prepovali celo ozemlje od Lučan, Gomilice, Lipnice, Ernovč, Spilja, Sv. Vida na Voglu ter že prej omenjenih vasi ob Muri proti Čmureku in Radgoni. Roditelji so nam dali dopust in mi smo kot preprosti kmečki fantje hodili onstran Mure od ene slovenske hiše do druge, da se kljub nemškemu

nasilju dajo pri ljudskem štetju vpisati za Slovence. Mene je n. pr. postal g. Evald v slovenske vasi pri Radgoni, ki so sedaj žalihog padle pod Nemce. Nekaj dni pred božičem sem končal delo in ko smo imeli v Dedencih pri Radgoni pri znani narodni družini Pinteričev poslovnih večer in so prišli zastopniki Slovencev iz vseh sester slovenskih vasi, so nas zalotili žandarji. Mene so aretirali, očeta Pinteriča pa kaznovali zaradi nedovoljene tajnega sestanka, dasiravno smo sedeli pri kolinah. Žandarja sta bila k sreči Slovenci, ki mi nista storila nič hudega, samo da sta me drugo jutro po »šub« spremila v Maribor na okrajno glavarstvo. Uspeh Evaldove organizacije ljudskega štetja je bil, da so v vseh župnijah Slovenskih gor, tudi tam, kjer so bili nemškutarski župani, našli skoraj same Slovence in da je tudi v sosednjem, danes nemškem Spilju, in drugih krajih preko Mure, bilo naštetih veliko Slovencev. To ljudsko štetje je bilo za nas zgodovinskega pomena, ker so v mednarodni komisiji morali potem priznati Slovenskim goricam, da v njih prebiva po ogromni večini slovenski živeli in je bila zaradi tega nova državna meja potegnjena ob Muri in ne ob Dravi. To je v velikem neizpodbitni na zasluga katoliškega župnika in slovenskega narodnega borca Evalda Vračka!

Moj opis delovanja tega velikega moža bi bil nepopoln, ako ne bi opisal njegovega velikega dela, ki ga je opravil v St. Ilju kot pravi ljudski dušni pastir. Nemške organizacije z ogromnim kapitalom so že dvajset let pred svetovno vojno naseljevale v St. Ilju in okolici nemške protestantske družine z velikim številom otrok in so tako hotele izpodrinuti vprav na tej točki slovenski katoliški živeli. G. Evald Vračko je imel zelo težke brige in zahtevala se je od njega skoraj nadčloveška moč, da je premagal vse težave in da je za-

jezil protestantski in ponemčevalni val v St. Ilju in okolici. Kot načelnik domače Hranilnice in posojilnice in raznih drugih gospodarskih ustanov je pomagal slovenskemu kmetu in obrtniku do posojila, da mu ni bilo treba prodati rodne zemlje in domače hiše in da je tako naš rod ostal gospodar po veliki večini do svetovne vojne. Iskal je tudi pomoči pri narodnoobrambnih društvih pri Slovenski straži. Družbi sv. Cirila in Metoda in drugih faktorij, ki so Slovence ob meji požrvalno pomagali. To ogromno delo v borbi za obstoj našega rodu na najbolj nevarni točki slovenske domovine je zahtevalo celega moža.

G. Evald je v cerkvi kot dušni pastir bil tako znamenit pridigar, da so ga prihajali poslušati ne samo iz domače, ampak tudi iz sosednjih župnij. Slovenci in Slovence iz Spilja, celo iz Gomilice, Marija Snežne in drugih sosednjih župnij, so večkrat prihajali v St. Ilj v tako velikem številu poslušati g. Evalda, da je bila cerkev mnogokrat premajhna. Njegovo dušnopastirsko službovanje, ki je bilo v vsakem oziru vzorno, je v marsičem zajezilo naval protestantizma s tem, da je Nemce-katoličane, katerim je kot pravičen mož razlagal božjo besedo v njihovem jeziku, pridobil, da so pri raznih občinskih volitvah stopili ravno zaradi njegove pravičnosti na slovensko stran.

V šentiljski župniji je poglobil prosvetno delo do zadnje hiše. Delavcem v lovarni v Ceršku in tudi na Sladkem vrhu, pa tudi železničarjem ter številnim sezonskim delavcem, je bil rajni Evald pravi oče. Ko se niso imeli delavci raznih stanovskih in strokovnih organizacij, je g. Evald s svojo moško in vplivno besedo mnogokrat interveniral pri delodajalcih za zboljšanje plač in splošnega položaja delavstva. Nemčkim viničarjem, ki so imeli številne viničarije v Slovenskih goricah, je vedno priporočal, da so morali viničarjem in

Drobne novice

Minister Maistrovič v Ljubljani

Snoči od 20.20 se je pripeljal z brzovlakom v Ljubljano minister za telesno vzgojo naroda gosp. Ante Maistrovič. Danes ob 9 bo g. minister obiskal g. bana dr. Natlačena, ob 10 g. župana dr. Adlešiča, ob 10.30 Zimsko športno zvezo, ob 11.30 Zvezo planinskih društev, Ob 12 bo g. minister obiskal po vrsti Stadion, igrišče SK Ljubljane, šolsko telovadnico v Tivoliju, ljubljanskega Sokola

v Narodnem domu, kopališče SK Ilirije in stadion ZSK Hermesa v Šiški. Po kosilu ob 3 popoldne bo g. minister obiskal Zvezo fantovskih odsekov, ob 4 šolsko župo, ob 5 Gasilsko zajednico dravske banovine, ob 6 pa bo g. minister sprejel predstavnike športnih organizacij in klubov, predvsem SK Ljubljane, SK Ilirije, ASK Primorja in ZSK Hermesa v knjižnični dvorani kr. banske uprave na Bleiweisovi cesti 10. Ob 22 zvečer se bo g. minister odpeljal v Belgrad. G. ministra spremljata šef kabineta g. Stjepan Celar in šef strokovnega oddelka g. Drago Ulaga.

Minister Maistrovič se je rodil 25. maja 1898 v Makarski. V mednarodnem inštitutu v Riva San Vitale v Švici je končal trgovsko akademijo. Ko se je vrnil v domovino, se je posvetil tudi politiki. Leta 1926 je bil nosilec liste na občinskih volitvah v Makarski, 1929 je bil imenovan za občinskega načelnika v Makarski. Leta 1931 in 1935 je bil izvoljen za poslanca v okraju Makarska. Zanimal se je posebno za gospodarske potrebe primorske banovine. Pri volitvah 11. decembra 1938 je bil Maistrovič ponovno izvoljen za poslanca v makarskem okraju. Po volitvah je g. Maistrovič, ki je bil imenovan za ministra 10. oktobra 1938, posvetil vse svoje sposobnosti resnemu delu. Da spozna potrebe športnih in telovadnih organizacij, je sklenil, da stopi v osebni stik s predstavniki teh organizacij. V ta namen prihaja danes v Ljubljano. Najvažnejša bo gotovo konferenca s predstavniki Jugoslovanske zimske športne zveze, na kateri bodo razpravljali o vprašanju svetovnega smučarskega prvenstva v Jugoslaviji.

Gospoda ministra ob njegovem prvem uradnem obisku v Ljubljani pozdravljamo z željo, da bi odnesel najlepše vtise o slovenskih športnih in telovadnih organizacijah kakor tudi v Sloveniji sami.

Kaj pravite?

Mogoče me boste imeli za starinskega človeka, gospod urednik, toda ne morem si pomagati, da vam ne bi nečesa potožil. Kamorkoli se namreč danes človek poda, kjer je zbrano občinstvo, da si oddahne ali privozi dušo, kakor pravimo, ali pa se zabava, ni varen pred politiko. Prvo vprašanje je, kakšen je zunanji položaj, potem pride na vrsto notranji, nato te tvoj sobesednik, bodisi da si sam k njemu prisedel ali pa da se ti je sam vsilil, kakor je to pri Slovincih navada, mori s svojimi različnimi političnimi kombinacijami v tem pogledu. Potem se ves položaj nanovo začne, in, če prej ne uideš, si na koncu popolnoma ubit, v glavi ti kar vro in se prekopicujejo politični položaji, pretresljaji, možnosti, konflikti in njihovi razni razvozlaji, ves si poltačen od najbolj črnogledih slutenj, napovedi in katastrof, in tak pojdi in se vlezi! In to se imenuje oddih, prijetno kramljanje, odpon duha... Vem, da so slabi časi, toda tako slabi in črni pa tudi niso, da bi ljudje ne mogli tudi kaj dobrega na njih videti, da ne bi znali več ničesar duhovitega, dovipnega ali razveseljivega o vseh teh vprašanih povedati, ali pa da bi vsaj nekaj ur na dan ne mogli odložiti političnih tem, da se kaj pomenijo o nič manj važnih vprašanih osebnega življenja in naše kulture. Ali ljudje res več ne poznajo nobene dobre šale in niso zmožni nobenega prijetnega razgovorjanja ter morajo vedno vlačiti povsod za seboj težke verige javnih zadrž in skrbi ter svojih strankarskih štališč? Kje je še najti kaj pravega veselja, kaj čisto pristrano človeškega gledanja stvari, kaj dobre volje, ki ne človeku greniti tlak zadosti težkega življenja, ampak ga lajšati? Zdi se, da je ta talent med nami umrl.

Koledar

Petek, 3. februarja: Blaž, škof, mučenec; Oskar, škof.

Sobota, 4. februarja: Andrej K., škof; Janez Brit., m.

— Nove odredbe Švice glede emigrantov. Razne države so v zadnjem času ukrenile mere, zaradi katerih obstaja bojazen, da bo ponovno veliko število emigrantov prišlo v Švico brez kontrole. Da bi se omogočila kontrola vseh emigrantov pred njihovim prihodom v Švico, je sklenil švicarski zvezni svet na svoji seji dne 20. t. m., da smejo inozemski emigranti od sedaj dopotovati v Švico ali prepotovati samo tedaj, ako imajo potni list opremljen s švicarskim vizumom. Kot emigranti se smatrajo vsi inozemci, ki so pod pritiskom političnih ali gospodarskih dogodkov zapustili svoje bivališče, ter se tja ne morejo ali nečajo več vrniti. Te osebe se smatrajo kot emigranti ne glede na to, čigavi so državljani, pa tudi tedaj, ako so v posesti veljavni listin. Zaključek Zveznega sveta stopa takoj v veljavo. Prošnje za podelitev vizuma morajo emigranti vložiti pri švicarskem konzulatu, ki je pristojen za njihovo bivališče. Emigranti, ki brez vizuma stopijo na švicarsko področje, bodo takoj vrnjeni v državo, iz katere so prišli. Za sedaj morajo imeti švicarski vizum, ne glede na to, če so emigranti ali ne, pripadniki sledenih držav: Bolgarije, Grčije, Jugoslavije, Poljske, Rumunije, Rusije, Španije, Turčije, kakor tudi osebe brez listin, t. j. oni inozemci, ki niso v posesti listin, priznanih od Švice. (Od Švice priznane listine so oni potni listi, katerih veljavnost ni iztekla in katere izdajajo svojim pripadnikom države, ki so od Švice priznane.)

— Poziv vsem damskim frizerjem dravske banovine! Zgodovina damsko frizerske obrti v dravski banovini bo l. 1939 v jeseni prvikrat beležila v Ljubljani kongres Zveze klubov damskih frizerskih mojstrov za Jugoslavijo. Ljubljana si bo štela v čast sprejeti goste iz naše ožje domovine, ki bodo s strokovnim delom branili čast Slovenije. Na to delo so pozvani vsi brez razlike, od mojstra preko pomočnika do vajenca, da pomagajo dvigniti prapor našega strokovnega gibanja za napredek damsko frizerske obrti. Naprosene bodo naše matice združenja: Ljubljana, Maribor in Celje k sodelovanju. Priprani smo, da nas bodo v tem podprli. V njih bomo našli skrbno mater, ki nam bo pomagala z nasveti in podporami. Izostati ne smejo organizacije pomočnikov in pomočnic. Ustanove naj sekecije ali klube in v njih izvežbajo svoje člane, da bodo na kongresnem friziranju častno zastopali pomožniške zbornice. Našemu učnemu naraščanju hočemo vcepiti v srce, da s skupnimi nastopi pridobi umetnost damsko frizerske stroke, spozna svoje delo ter priporoče k napredku svoje stroke. Njim velja ta klic in njihovim učnim mojstrom, da jih podprejo in s tem pripomorejo k boljši bodočnosti.

— Za 315 otrok — 2 učiteljici. Na Meji v Prekmurju blizu meje sta na štiri razrednici samo dve učni moči, učence pa je 315. Starši stalno prosi, da se temu stanju odpravi, vsi, ki jim je pri srcu naša narodna stvar, pa obžalujejo, da naša obmejna mladina dorasča ob pomanjkanju učiteljev. Tudi v obmejnih Prosenjakovih in Budinčih manjka po ena učna moč, v Serdici pa celo dve.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grelnice.

— Mesto upravnika-šefa v IV. l. pol. skup. in mesto sekundarnega zdravnika v VIII. pol. skupini je razpisano pri državnem zdravilišču za tuberkulozo v Topolšici. Prošnje z vsemi potrebnimi prilagami je vložiti v roku 15 dni pri upravi imenovanega zdravilišča.

— Brzojavna služba pri pomožni pošti Sv. Ožbalt ob Dravi. Dne 20. januarja t. l. je bila pri pomožni pošti Sv. Ožbalt ob Dravi uvedena brzojavna služba.

— Živinski sejmi v Brežicah. V eplošno zadovoljstvo tuk. prebivalstva, ki je posebno minulo leto precej trpelo radi elementarnih nezdod, so zopet dovoljeni evinjski in živinski sejmi v Brežicah. Prvi evinjski sejem bo v soboto, dne 4. febr., veliki letni živinski in kramarski, t. j. Valentinov sejem pa 14. februarja. Ker sejmov že delj časa ni bilo, se pričakuje, da bodo kmetije prignali, odnočno pripeljali na sejem precej svojih in živine, tako da bodo imeli kupci dobi izbiro.

— V Službenem listu kralj. banske uprave dravske banovine od dne 1. t. m. je objavljena »Uredba o pravnih fakultetah univerz v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani«, dalje »Dopolnitev člena 4. pravilnika o dokladi za terensko delo uslužbenec ministrstva za finance«, »Sprememba člena 21. pravilnika o carinskih posrednikih«, »Razglas o sklicu banskega svetca«, »Razglas o odobritvi proračuna Kmetijske zbornice dravske banovine za leto 1939« in »Odredba o spremembi v mojstri izpitni komisiji pri Zbornici za TOI v Ljubljani.

Lep uspeh organizacije viničarjev ZZD

Maribor, 2. febr.

V Mariboru se je te dni končala anketa viničarjev in vinogradnikov, da določi mezdo viničarjev. Razprave se je udeležil tudi načelnik strokovne zveze viničarjev ZZD g. Korošec Slavko. viničarski strokovni tajnik ZZD g. Košnik Joža in strokovni tajnik ZZD g. Peter Rozman.

Na razpravi se je dosegel sporazum, po katerem se bodo zvišale mezde tistim viničarjem, ki so doslej živeli v največji revščini. Odslej mora viničar imet pristo stanovanje, predpisano deputatno zemljo ali nadomestek zanj, nagrado 100 dinarjev od orala površine vinograda itd. Najnižja dnevna mezda po običajnem delovnem času je 10 dinarjev za osebo za navadna dela, za težka in kvalificirana dela pa 12,50 din. Tako mezdo prejema vsi oni viničarji, ki ne prejema več naravnih prejemkov kot jih predpisuje Uredba viničarskega reda. Oni pa, ki prejema višje naravne prejemke, se jim ti zaračunajo od dnevnice mezde po vrednosti zemljišča ali drugega naravnega prejemka.

Osnutek sporazuma, ki je bil na anketi sprejet, sta izdelala gg. prof. Pečovnik in strokovni tajnik ZZD g. Peter Rozman. Po doseženem sporazumu je bil ta odposlan na bansko upravo v potrditev, nakar bo v celoti objavljen.

Sporazum pomeni za naše slovenske viničarje velik uspeh, kajti v mariborski okolici je bilo mnogo viničarjev, ki so zaluzili le sramotno nizko mezdo 2,50 din na dan in osebo, odslej pa bodo dobivali 10 do 12,50 din na dan.

Zveza združenih delavcev pa je ob tej priliki pokazala, da je res sposobna našim najrevnejšem izvajati boljše eksistenčne pogoje.

Po državi

* Brzi tovorni vlak zavezil v mešani vlak. Iz Sarajeva poročajo: V torek zvečer se je na odprti progi na Cerkru zgodila železniška nesreča. Mešani vlak št. 47 je odpeljal ob določenem času iz Metkoviča proti Mostarju. Poleg nekaj vagonov, v katerih so se vozili potniki, je imel vlak tudi več tovornih vagonov. Ko je vlak pripeljal v Cerkro, se je lokomotiva zaradi hudega nasprotnega vetra začela ustavljati in se končno ustavila. Vlakovodja je šel do najbližje čuvajnice in od tam telefoniral, naj pošljejo še eno lokomotivo na pomoč. V tem času je vozil po progi brzi tovorni vlak št. 41, ki je iz Metkoviča odpeljal eno uro pozneje. Ker so bile luči na zadnjem vozu vlaka št. 47 ugasnjene, strojevodja tovornega vlaka ni zapazil pred seboj drugega vlaka in je zavezil z lokomotivo v zadnje vagon. Trk je bil zelo hud, vendar pa k sreči človeških žrtvi ni bilo. Materialna škoda je pa velika.

* Razširjenje izliva Neretve. Ze več mesecev čistijo reko Neretvo pri izlivu v morje. Neretva že dolgo vrsto let ni bila očiščena, zato je bila plovba na tem delu otežkočena in tudi nevarna. Sedaj je reka popolnoma očiščena in bodo ladje lahko nemoteno vozile. Začeli so tudi že razširjati izliv Neretve. Ta dela bodo trajala več mesecev. Ko bodo končana, bo plovba po Neretvi omogočena do Metkoviča.

* Oče in sin na mrtvaškem odru. V Somboru je umrl ugledni trgovec Kosta Plavšič. Komaj so ga položili na mrtvaški oder, je umrl tudi njegov 80 letni oče. Vest o smrti sina je tako vplivala na očeta, da mu je po stato slabo in čez eno uro je bil mrtev. Položili so ga na mrtvaški oder poleg sina in oba tudi skupno pokopali.

* Lakota v dalmatinskem Zagorju. Zaradi slabe lanske letine je začelo prebivalstvo dalmatinskega Zagorja v hudo stisko in naravnost strada. Sestavljen je poseben odbor, ki bo takoj začel zbirati darove, da se vsaj za silo pomaga ubogemu prebivalstvu.

* Nova električna centrala pri Karlovcu. Električna centrala v Ozlju pri Karlovcu že dolgo časa ne odgovarja sedanjim zahtevam. Zato so sklenili, da bodo zgradili novo električno centralo na drugi strani reke Kolpe v Ozlju nasproti sedanji električni centrali. Stroški bodo znašali 6.500.000 din. Novo centralo bodo začeli graditi že to pomlad. Karlovska občina bo najela posojilo, ki bi se amortiziralo v 10 letih z dohodki nove električne centrale. V zvezi s tem je karlovska mestna občina vnesla v letošnji mestni proračun 350.000 din za gradnjo novih industrijskih podjetij in za industrializacijo mesta.

* Šoferjem bodo preiskovali kri. Kakor v drugih velikih mestih bodo tudi v Belgradu imele policijske oblasti možnost, da ugotove pri avtomobilskih nesrečah, če je bil šofer trezen ali pijan. Od vseh šoferjev, ki bodo osumljeni, da so vozili v pijanem stanju, bodo dali preiskati kri v Higieniski zavod, ki bo ugotovil, če kri vsebuje alkohol. Prometna policija bo imela na razpolago zdravnik, ki bo osumljenim šoferjem vzeli kri za preiskavo.

* Novi finančni ravnatelj. Za ravnatelja savske finančne direkcije je bil imenovan Zvonimir Bogdanović, za finančnega ravnatelja v Banja Luki Mihajlo Mirić in za finančnega ravnatelja v Skoplju Marko Vujnović.

* Mlinski kamen zadavl kmetice. V Travniku je žla 37 letna kmetica Kata Mušič v mlin, da bi zmlela koruzo. Ko je vsula koruzo v okno, je spustila vodo in mlinski kamen se je začel vrteči. Ko se je koruza še mlela, se je sklonila, da bi vzela nekaj koruzne moke in skuhala za svojih sedem otrok kosilo. V tem hipu se ji je razvezala kita in prišla pod kamen, ki ji je, vrteč se, ovil leso okoli vratu in jo tako zadavil. Ko so prišli ljudje, so jo našli zadavljeno.

* 15 letni fant pod vlakom. Pretekli torek zvečer je v Zagrebu osebni vlak povozil 15 letnega Redžepa Balkića iz Velikega Radiča, občina Bosanska Krupa. Fant je šel čez železniško progo, v tistem hipu je pa privozil vlak in koleso lokomotive so fantu zmečkala glavo, da je bil v trenutku mrtev.

* Zaradi mandeljevega drevesa — smrt. V dalmatinski vasi Skabrinje je kmet Ivan Skara zalotil svoja sosedna Tadijo in Joza Katuša, ki sta hotela posekati mandeljevo drevo. Skara je potegnil samokres in večkrat ustrelil. Tadija Katuša je bil takoj mrtev, njegov brat pa hudo ranjen. Skara je bil aretiran.

* Truplo brez glave in roke. V Brestrenici je Drava naplavila žensko truplo, kateremu je manjkala glava in leva roka. Ko je orožnik prijel truplo za nogo, da bi ga potegnil na breg, mu je noga ostala v roki, truplo pa so valovi odnesli naprej.

* Ker se je prevrnil avtomobil, se je šofer hotel obesiti. Na cesti Dubrovnik-Trebinje se je zaradi defekta na kolesu prevrnil v jarek avtomobil, ki ga je šofiral Arsen Arslanagić. K sreči se ni nihče ponesrečil. Šofer je prosil potnike za vrvo, da bi s pomočjo potnikov izvlekel avtomobil iz jarka. Ko je dobil vrvo, je šel k bližnjemu drevesu, kjer se je ustavil. Nekemu potniku se je to čudno zdelo in je hitel za njim. Prišel je prav v trenutku, ko se je šofer obesil na drevo. Hitro je prerazl vrvo in tako rešil šoferja. Ko se je Arslanagić zavedel, je izjavil, da ni mogel preživeti te nesreče, čeprav je ni on zakrivil.

Dve uri ponoči v mrzlih valovih Save

Iz Bregane. — V torek so delavci, ki delajo obrambni nasip pri vasi Drenje, ko so končali svoje delo, odšli proti domu. Večina delavcev se je odpeljala z brodom čez Savo v Jesenice, le trije delavci: Milan Hribar ter Josip in Stevo Rozijan so se hoteli še malo pozabavati v vasi Drenje. Inž. Vekarić jih je opozoril, naj se pravočasno vrnejo, ker brod vozi samo do 7 zvečer. Mladenci so sedli na kolesa in se odpeljali v Drenje. Tam so ostali do polnoči. Kako pa sedaj nazaj v Bregano, kjer so bili doma? Na brod niso mogli več računati. Zbudili so nekega znanega delavca in ga prosili, naj jim posodi čoln. Vsi so jim svetovali, naj nikar ne poskušajo ponoči priti s čolnom čez Savo, ki je bila 1,80 cm nad normalo. Fantje

Ljubljana, 3. februarja

Gledališče

Drama. Petek, 3. febr. ob 15: Veriga. Dijaška predstava. Cene od 12 din navzdol. — Sobota, 4. febr.: Veronika Deseniška. Izven. Cene od 20 din navzdol. — Nedelja, 5. febr. ob 15: Dobruža 1916. Izven. Cene od 20 din navzdol. Ob 20: Potopljeni svet. Izven. Cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 6. febr. ob 15: Snegulčica. Brezplačna mladinska predstava. — Torek, 7. febr. ob 20: Kralj na Betajnovi. Gostovanje ansambla narodnega gledališča iz Maribora. Izven.

Opera. Petek, 3. febr. ob 20: Jolanta — Gianni Schicchi. Red. Cetrtak. — Sobota, 4. febr. ob 20: Frasquita. Red A. — Nedelja, 5. febr. ob 15: Pod goro zeleno. Izven. Cene od 30 din navzdol. Ob 20: Evgenij Onjegin. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Radio Ljubljana

Petek, 3. febr.: 11 Šolska ura: Februar v prirodi in doma, dialog (vodi g. M. Zor) — 12 Iz naših dolin in planin (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Ženska ura: Vplivi, ki oblikujejo žensko življenje (ga. Angela Vodelova) — 18.20 Valček za valček (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Kotiček SPD: O zgodovini emuščarstva pri nas (g. Kveder Janez) — 20 Veseli muzikantje — 20.45 Radijski orkester — 22 Napovedi poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 3. februarja: Belgrad: 20 Prenos — 20.30 Igra — 22.15 Plošče. — Zagreb: 20 Narodni običaji — 20.30 Češki godalni kvartet — 21.30 Lahka glasba — 22.20 Plezna glasba. — Praga: 20 Lahka glasba — 21.10 Ork. konc. — Sofija: 19 Opera. — Budimpešta: 19.30 Opera. — Trst-Milan: 17 Violina. — 21 Simf. konc. — Rim-Bar: 21 Opereta »Carjevič«. — Dunaj: 20.10 Ork. konc. — Berlin: 19 Nova zab. glasba. — 20.30 Beethovneve simf. skladbe. — Königsberg: 20.10 Kabaret. — Frankfurt: 20.15 Schumannove skladbe. — Stuttgart: 20.10 Opera »Don Pasquale«. — Strassbourg: 21.30 Sodobna glasba.

Predavanja

Vse članice KA vljudo vabimo na predavanje, ki bo dr. v. ob tri četrti na 8 v uršulinskem samostanu. Predava g. p. Kazimir Zakrajšek o temi: Versko in moralni položaj mladine v Ljubljani in fara.

Združenje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov — sekcija Ljubljana vabi člane in vse, ki se zanimajo, na predavanje, ki bo v torek, 7. febr. ob pol 21 v društveni predavalnici na Kongresnem trgu 1-II (poslopje Kazine). Predaval bo g. inž. Vladislav Pečenko: O sodobnem ogrevanju prostorov.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12, mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

se niso dali pogovoriti in so se odpeljali s čolnom, na katerega so naložili tudi svoja kolesa. Med veslanjem so veselo prepevali. Naenkrat pa je pesem utihnila. Čoln je priplul v najbolj de-ročo strujo Save. Fantje niso več mogli obvladati čolna, ki je z veliko brzino drvel po valovih narasle Save. Naenkrat se je začel strašen krik. — Čoln se je s prvim delom zaril v fašine, zadnji del se je pa v velikem loku zaletel v pilot. Brodolomci so se hitro oprli za pilot. Čoln s kolesi vred pa je plaval dalje po Savi. Sedaj se je začel boj na življenje in smrt. Komaj je bilo prostora, da so se vsi trije držali za pilot. V vodi so bili do pasu. Klicali so na pomoč, toda kdo bi jih naj slišal sredi noči, ko so vsi ljudje spali? Do enega obrežja je bilo okrog 100 m, do drugega pa 30 m. Skoraj dve uri so se brodolomci držali za pilot. Bili so že vsi onemogli, in vsak čas je bilo pričakovati, da jih bo Sava pogoltnila. Z zadnjimi močmi so se klicali na pomoč, in res jih je zaslišal gostilničar Anton Šetinc. Hitro je šel po brodarja, ki prevažal brod, zbudil še nekoga drugega in vsi trije so s čolnom previdno krenili proti mestu, odkoder so se slišali klici na pomoč. Kmalu so prispeli do pilota, rešili brodolomce in jih odpeljali k Šetincu, kjer so jih osušili in ogreli.

Anekdoti

Znan angleški dramatik W. S. Gilbert je imel v začetku svojega delovanja kakor mnogi drugi začetniki veliko smolo. Gledališka ravnanstva so vrčala vsa njegova poslana dela. Končno se mu je posrečilo, da se je začel zanj zanimati gledališki igralec Robertson. Ta ga je priporočil londonskemu gledališkemu ravnatelju Emdenu, kateremu je Gilbert poslal svoje največje delo. — Ravnatelj je prebral dramo, poklical k sebi Gilberta in mu dejal: »Vaše delo mi ugaja. Koliko zahtevate zanj?«

»Trideset funtov,« je rekel mladi dramatik. »Recimo polovico in jaz bom delo sprejel,« je izjavil ravnatelj.

Gilbert je, čeprav težkega srca, sprejel to ponudbo. Emden je napisal ček za 15 funtov in dejal mlademu možu: »Tu imate, dragi prijatelj, denar. Dovolite pa, da vam dam še dober svet.« »Prosim,« je dejal Gilbert radoveden. »Nikar nikdar več ne prodajte dobre drame tako poceni.«

»Emil, tu imaš patrone! Pozabil si nabasati pištolo.«

Ljubljana

Vodnikova proslava v Zg. Šiški

Ljubljana, 2. februarja. Prvi pomembni slovenski pesnik Valentin Vodnik je bil rojen v Zgornji Šiški, ki je sedaj vključena v Ljubljano in je Valentin Vodnik tako rekoč Ljubljančan. Prebivalci nekdane Zgornje Šiške imajo zelo agilno proslavo obletnice »Vodnika«, ki je danes privedla proslavo obletnice rojstva Valentina Vodnika.

Proslava obletnice rojstva Valentina Vodnika se je začela davi ob 9 s svečano sv. mašo v Kosezah, ki jo je daroval v tamkajšnji cerkvi g. katehet Kambič. Cerkev je bila polna občinstva. Mešani šiški zbor, ki je štel nad 30 pevcev, je pel pod vodstvom g. Rijavca cerkvene pesmi. Ob 11 dopoldne je društvo »Vodnik« skoraj polnoštevilno obiskalo grob Valentina Vodnika, ki je sedaj v »Gaju zaslužnih« na pokopališču sv. Krištofa. Tam so položili lep venec na pesnikov grob, pevci pa so zapeli dve Vodnikovi pesmi, namreč »Ilirija oživiljena« in »Slovenec, tvoja zemlja je zdravac«.

Nocoj ob pol 8 je bila v društveni dvorani slavnostna akademija, ki jo je obiskalo zelo mnogo občinstva, med temi tudi mnogo odličnih predstavnikov. Otvoritveni pozdrav je imel predsednik g. Pirc, društveni pevski zbor in društveni mladinski zbor pa sta zapela več lepih pesmi, med temi tudi nekaj pesmi po besedilu Valentina Vodnika, kakor »Ilirija oživiljena« v kompoziciji dr. B. Ipavca, »Od straže hrvaške« po narodnem napetu in Karmeljeva »Slovenec, tvoja zemlja je zdravac«. Sledila je igra »Žibertov Balant«, ki jo je spisal g. Ivan Lah, spretno režiral pa g. Obersnel. Proslava Valentina Vodnika v Šiški je vsekakor zelo lepo uspela.

Predpusni plesi in svetla svečnica

Ljubljana, 2. februarja. Holodrija, to je letošnji predpus v Ljubljani veselo! Vse dvorane, kjer prirejajo ples, se gnetejo plesalcev in plesal in kar čudno pogledati, kje se vzame toliko ljudi in kje vzamejo denar za tako razkošno obračilo, seveda, če niso izposojena. Sinoči je bilo na primer v Ljubljani kakšnih 10 večjih zabav po dvorinah in povsod je bilo nabito polno. Črno-bela reduta in lovski ples sta bili seveda glavni prireditvi. Vendar niso ljudje prišli na svoj račun, kakaj tisti, ki so se v jeseni pridno učili modernih plesov, niso mogli pokazati svoje umetnosti, ker sploh ni bilo mogoče plesati v nepopisni gneči. Sicer pa je to prav, zakaj letošnji moderni ples lambet walk, ki je prišel iz Londona, ni prav nič okusen, čeprav ga mladi ljudje, kadar imajo priliko, s strastjo plešejo.

Prav prisrčne pa so bile zabave, ki so jih imeli policijski nameščenici v Trgovskem domu, nižji mestni nameščenici pri Mikliču in banovinski nameščenici v dvorani Sloge. Te zabave niso bile elitnega značaja, vendar pa so bile zelo obiskane, in sicer tudi od uglednih osebnosti.

Davi pa nas je zbudilo najlepše februarско vreme, kar si ga moremo misliti. Srebrna sonca se je ves dan razlivalo nad Ljubljano in nad okolico. V sijajni beli zamešanosti so blestele planine. Dopoldne je bila promenada živa, kar se le da. No, nekoliko prezgodaj so bile sicer dame, ki so kazale že nove pomladanske modele, ki jih predpisuje pariška moda za pomlad ali celo za poletje. Zakaj mraz je še vedno v Ljubljani, čeprav ni več tako hud kakor pred dnevi. Oživilo so parki, zlasti Tivoli in Grad. Sonce vabi martinčke na dan, pa tudi ljudi, kar se je danes zgodilo. Zato pa so bili lokali kakor kavarne in gostilne čez dan prazne. Železnica in avtobusi pa so danes odpravili iz Ljubljane tisoče in tisoče ljudi. Vse nam je naklonjeno, Ljubljančanom, plesna sezona in krasno vreme, radostne volje smo, samo veliko vprašanje je, če smo vsi?

Koliko je Ljubljana leta 1938 popila

Zadnjih smo opisali, koliko je Ljubljana v lanskem letu popila najbolj važnih živil, kakor kruha, mleka, mesa in sladkorja. Zanimivo je s tem primerjati številke, koliko je zavžila alkoholnih pijač. Da smo Ljubljančani abstinentje, nam ne bo najbrž nihče očitati, vendar pa je krivice očitke, da bi bili vsi pijanci. Če primerjamo ljubljanski konzum s povprečnim francoskim, italijanskim ali belgijskim, vidimo, da pride na slehernega Ljubljančana komaj polovica tiste količine, kolikor jo popije posameznik pri teh narodih. Seveda, tam ga tudi znajo piti, s pametjo in po maled, toda stalno in redno ter na dobro podlago. Tudi južni bratje, ki so priznani ljubitelji rakije, so se zaleteli, ko trdijo, kakšni pijanci so Slovenci: »Pijejo vino, kakor pri nas rakijo«.

Na, tudi žganja smo precej popili v Ljubljani. Ruma, araka, vinjaka, likerjev in podobnih opojnih dobrot je steklo lani 9389 hektoliterskih stopenj, ali po domače povedano 26.827 litrov, to je na vsakega tretjega Ljubljančana en liter letno.

Zganja in špirita vseh vrst smo zavžili 70.056 hl stopenj ali 155.680 litrov, na Ljubljančana povprečno skoraj dva litra letno. Ni veliko na videz, toda če pomislimo, da otroci, ženske in mnogi možiki nikoli ne pokušijo žganja, moramo pomisliti, koliko si ga privoščijo tisti, ki ljubijo nekaj »krepkega«. K temu spada tudi denaturirani špirit, ki služi predvsem za industrijo in kurjavo, pa ga nekateri znani ljudje tudi pijejo. Tega smo porabili 103.457 litrov, ni pa všteti tisti špirit, ki služi za mešanje z bencinom. Politur in lakov pa smo porabili 37.234 kg.

Vina smo popili ogromno množino. V sedih smo ga uvozili v Ljubljano 4.094.405 litrov ali po več kot 50 litrov na osebo. Boljšega vina v steklenicah smo popili 10.692 litrov, finega vina, kakor proška, maraskina, bermeta, bakarske vodice, fruškovskega bisera, pa 24.172 litrov. Sadnega mošta smo popili 30.882 litrov, vina iz jagod, malinovec in vseh drugih sadnih sokov pa 13.728 kg. Limonove kisline, vinske in mlečne kisline ter

1 Polenovka namočena. Fr. Kham, Kongresni 8.

vseh drugih sadnih kislin, sirupov brez alkohola, sladnih izdelkov, ki tudi služijo za pijačo, pa smo porabili 14.903 kg. — Bore malo smo popili šampanja, namreč finega inozemskega samo 39 steklenic. Na vsako steklenico je 30 din mestne trošarine. Koliko pa so avtomobilisti vtihotapili, seveda ni znano. Domačega šampanja, kakor Bouvier in podobnih vrst, na katere je trošarina 15 din, smo porabili 1663 steklenice.

Piva smo lani popili 835.645 litrov ali povprečno 10 litrov na osebo. Konzum piva v Ljubljani stalno pada, kar ni čuda, saj stane liter piva prav toliko kakor 1 liter vina. Potem je kaj verjetno, da daje Ljubljančan prednost vinu.

Maribor

Obetajo se velike gradnje v mestu

Pokojninski zavod in Vzajemna zavarovalnica kupca najlepših stavbišč

Maribor, 2. februarja. V zemljiško knjigo sta bili te dni vknjiženi dve veliki posestni spremembi v Mariboru. Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani je kupila od mestne občine mariborsko znano parcelo ob dravskem mostu na Glavnem trgu ter je plačala kvadratni meter po 500 din, tako da je dala za 1291 kvadratnih metrov veliko zemljišče 645.500 din. Pokojninski zavod v Ljubljani je kupil od mestne občine 948 kvadratnih metrov veliko parcelo v Marjini ulici za 331.800 din ter je plačal kvadratni meter po 350 din. Poleg tega je Pokojninski zavod kupil nedavno tudi veliko parcelo v Krekovi ulici ter se pogaja še za nekatere druge parcele v Mariboru. Vse te nepremičninske transakcije so znamenje živahne gradbene sezone, ki se nam obeta na pomlad. Obe parceli ležita na lepih točkah. Zemljišče, ki ga je kupila Vzajemna zavarovalnica, je na najpomembnejšem prostoru mariborskega mesta ter je kot nalašč primerno za veliko

m Uspeli prireditvi planincev in obrtnikov. Noč od srede na četrtek je bila v Mariboru zelo razgibana. Istočasno so imeli svoje prireditve mariborski planinci in obrtniki. Planinci prireditve se je vršila v vseh prostorih Uniona v smislu 20 letne tradicije. Bila je to jubilejna prireditev, nekakšna proslava 20 letnice SPD v Mariboru ter je v tem slovesnem okviru tudi primerno potekala. Obisk je bil rekorder, reke ljudi so se kar prelivalo po vseh prostorih, ki so bili letos še pomnoženi z lepo dvorano, ki jo je še do nedavna imela mariborska »šlarafija«. Dekoracija vseh prostorov je bila originalna in nad vse posrečena. Prireditve so se udeležili tudi predstavniki oblasti. — Nič manj obiskana, vesela in razgibana pa ni bila prireditev mariborskih obrtnikov, ki se je vršila v prostorih Narodnega doma. Bila je to naravnost elitna prireditev z izbrano publiko. Organizacija je bila na višku, razpoloženje pa izvrstno. Mariborski obrtniki so z organizacijo te prireditve pokazali, da so kos najtežjim družabnim nalogam.

m Gostovanje ljubljanske drame se bliža. — Dne 10. februarja bodo nastopili Ljubljančani v Mariboru s Cankarjevo dramo »Hlapec«. Potrebno je, da se Maribor pripravi na dostojen sprejem ljubljanskih gostov, ki prihajajo k nam kot predstavniki kulturnega središča vsega slovenskega naroda.

m Carinski dohodki so v preteklem mesecu znašali pri mariborski carinarnici 7.889.500.50 dinarjev; od tega odpade na izvoz 43.421.50 din. Depozitov je imela carinarnica v januarju 645 tisoč 478.40 din.

m 5000 din škode zaradi hidranta. Ob eni ponoči je bil podrt hidrant, ki stoji pred frančiškanskim samostanom na vogalu Frančiškanske in Aleksandrove ceste. Podrl ga je avtomobil, ki se je

Trbovlje

Neuklonljiv. »Naša socialistična skupina ni doslej niti prej niti po volitvah klonila,« piše »Delavska politika« iz Trbovelj. Taki jekleni možje so! Prav zadnjo nedeljo pa so na obnem zboru svoje strokovne zveze rudarjev gladko pustili pasti svoje dosedanje voditelje Murna, Pliberška, Vrtačnika in izročili vodstvo levičarjem. Obljubili so tudi izločiti te svoje leve iz občine in vseh socialističnih ustanov. Menda zato, ker pred nikomer ne klonijo! Tudi pred resnico ne. Napravijo koga za člana uprave ali nadzorstva Društvenega doma, ko niti navaden član ni, a oni ne bodo klonili, ampak lagali, da je narobe res. Da kdo postane predelavec, ko niti ne dela ne pri rudniku, to ni povišanje, niti ne diši po izrabljanju konjunktura. Ne klonijo niti pred boljše plačanimi mesti in »visokimi« službami. Pred tem socialisti ne klonijo. To je rezervirano za »Slovenčev« družbo. Take neresnice in zavijanja si privoščijo dopisnik »Delavske politike«. Iz tega moramo sklepati, da je v hudi krizi kakor bolnik, ki fantazira, da sam ne ve za pravo kaj. Znamenje te duševne krize je tudi protestni shod, ki ga te dni sklicujejo socialisti proti novemu službenemu redu. Predpisalo je ta red rudarsko glavarstvo po sporazumu z drugo rudarsko skupino, v kateri so edini zastopniki rudarjev sami socialisti! Sedaj bodo pa protestirali! In socialistični voditelji se še čudijo, da se počasi ljudem le odpirajo oči in jih vse zapuška pri volitvah v javne zastope, kakor njih lastne strokovne organizacije.

Pošta Trbovlje L nas naproša, da objavimo v našem listu sledeče: Z ozirom na mučen položaj, v katerega je zašla pošta Trbovlje L. radi obseleto ene uradne moči, za katero nima direktcije nadomestila, se cenj. občinstvo opozarja in naproša, da v dobi od 3. do 10. febr. ter od 15. do 20. febr. skuša vedno v predpoldanskih urah opraviti svoje posle na pošti. Posebno zadeva to opozorilo one, ki imajo opraviti pri blagajni. Če se bo cenj. občinstvo držalo tega navodila, odpade s tem

represativno palačo, ki bo imela predvsem trgovski značaj. Drugo zemljišče, ki ga je kupil Pokojninski zavod, pa leži nasproti okrožnega sodišča v tih Marjini ulici; na njem bo zidal Pokojninski zavod veliko stavbo za lepa moderna stanovanja, kakor jih v Mariboru za srednji stan še vedno primanjkuje. Pomembne pa so transakcije tudi zaradi tega, ker bodo po daljšem času zopet enkrat zidali sredi mesta večje reprezentativne stavbe. Zidnja leta zidajo v Mariboru skoraj izključno na periferiji, v sredini mesta pa zidajo le tu in tam kakšno parcelo. Vzrok so pač predraga zemljišča, ki so v posesti nekaterih bogatih mariborskih rodbin. Dvomimo, da bi bila oba navedena interesata — Pokojninski zavod in Vzajemna — sploh v Mariboru zidala, če ne bi bila obema prodala stavbišče mestna občina, ki je nastavila primerno ceno. Saj bi bili obe stavbišči gotovo še enkrat dražji, če bi jih prodajali iz privatne roke.

zaletel vanj. Ogromen curek vode je šnil iz zemlje ter je precej dolgo tekel, ker so ponoči šele kasno ugotovili škodo, ki je prav velika ter znaša 5000 din. Naslednjega dne so ugotovili, da se je zaletel v hidrant avto, v katerem sta bili dve dami.

m Huda nesreča na mostu. Včeraj zjutraj se je peljal 30 letni sluga restavracije Union Otton Merc na kolesu čez most. Pri vožnji se je zaletel v neko žensko in tako nesrečno padel, da je obležal nezavesten. Prepeljali so ga v bolnišnico.

m Posestne spremembe. Mirko Sel je prodal mesarju Vinku Piršu enonadstropno stanovanjsko hišo z vrtom v Jadranski ulici 40 za 350.000 din. — Železničar Franc Gol je prodal svoji hčerki Stefaniji Gol parcelo 540 kv. metrov z nedograjeno stanovanjsko hišo v Magdalenskem predmestju za 60.000 din. — Franc Cirk je prodal zobozdravniku dr. Sedeju kos parcele ob Dvorčakov ulici za 39.200 din. — Mestna občina je prodala Hübl Emilu, delovodji drž. žel. parcelo 703 kv. metre za 15.466 din. — Merkl Ivan je prodal Konradu Rozmanu parcelo 544 kv. metrov v Magdalenskem predmestju za 16.320 din. — Mestna občina je prodala Alojziju Androjni parcelo 757 kv. metrov v Magdalenskem predmestju za 16.654 din; dalje je prodala občina Josipu Saurbrunu parcelo v Magdalenskem predmestju 875 kv. metrov za 19.250 din. Mihael Plevnik je prodal trgovcu Ivanu Götthliu gramozno jamo z delom vrta v Koroškem predmestju za 35.000 din.

m 30 kg saharina pod deskami. V Štrihovcu so organi finančne kontrole odkrili nenavadno tihotapeki zaklad. Pod skladiščem desk so našli v zemlji zakopan zavoj in nahrbtnik. V obeh je bilo okrog 30 kg saharina. Nekaj ur potem, ko so finančni organi odšli, pa se je pripeljal avtomobil in na njem so bili trije možki. Tudi ti trije so se spravili nad omenjeno skladišnico desk, pa so presenečeni in žalostni ugotovili, da je skladišče že prazno in saharina ni več. Bili so očividno tihotapeki, ki so se najbrž pripeljali po saharini. O njihovem prihodu so zvedeli tudi finančni stražniki, vendar se je tihotapecem posrečilo pobegniti v smeri proti Mariboru. Sumi se, da se v Štrihovcu tihotapeki saharini iz Nemčije preko Mure ter ga prevažajo s čolnom.

m Kaznjenska na begu. Jožica Brglez iz Gor. Radvanja je bila svojčas obojena na 5 let robije ter je prestajala kazen v ženski kaznilnici v Begunjah. Iz kaznilnice so jo nedavno poslali zaradi neke bolezni v ljubljansko bolnišnico, iz katere pa je Brglezova pobegnila ter se vrnila domov. Ni pa se dolgo veselila svobode, ker so jo studentski orožniki kmalu izsledili ter aretirali.

m Za svečnice sta pela in kradla. V sredo sta prišla v bolnišnico dva mlada fantiča ter spela svečnice. Pri tem petju sta se skrivaj zmuznila v spalnico sester ter je eden vzel 500 din vredno srebrno uro, last sestre Vinke Petronije. Kmalu nato pa je prišel v Pšundrovo urarno v Dvorčakov ulici 7 leten deček ter je ponudil urarju v nakup srebrno uro. Dejal je, da ga pošilja njegov oče ter je zahteval za uro 30 din. Urar je uro vzel, rekel pa je fantiču, naj pride po denar oče. Komaj je to izrekel, že se je fantič obrnil ter pobegnil, uro pa je pustil. Urar je fanta prijel ter ga izročil policiji. Priznal je, da je uro ukradel v bolnišnici, ko je pel »Svečnice«. Fant je iz znane Abesinije pri Tezmem.

m Zagonetka samomorilca. Še sedaj ni ugotovljeno, kdo je samomorilec, ki se je pred nekaj dnevi ob 11 dopoldne sredi največjega prometa

Proti nevarnosti

okuženja po ustni du-plini jemljite okusne

Dobiva jo se v vseh lekarnah. Cena malega zavitka Din 8.—, velikega zavitka Din 15.—.

vse prerivanje in čakanje na pošti, kajti v popoldanskem urah ni mogoče običajnega dela, ki se navadno pojavlja od 1. do 10. v mesecu, pri sedanjih razmerah obvladati

Celje

Kvartopirska strast ga je privedla v zapor

Celje, 1. februarja.

Meseca oktobra l. l. je »Slovenec« poročal o veliki tatvini v trgovini Vrečič v Dr. Gregorja Zerjavovi ulici v Celju. V to atero je bilo zaplenjenih 14 oseb iz Celja in celjske okolice. Kvartopirska strast je pripeljala mladega fanta, službenega pri g. Vrečiču, med kvartarce, s katerimi je posedal po gostilnah, z njimi igral in zapravljaj denar ter ga dovedla celo do tega, da je v tej strasti začel nositi iz trgovine plašče, obleke, puloverje ter jih razprodajal ali zastavljal pri igri. Iz trgovine je znošil blaga v skupni vrednosti 57.000 din. Danes ob pol 11 je sodišče obsodilo Ivana Končana po § 314 na 7 mesecev zapora in 100 din denarne kazni, Karla Ribiča na 2 meseca zapora in 300 din denarne kazni, Meloda Vrhovška na 400 din denarne kazni ali 7 dni zapora, Franca Sovince na 1200 din denarne kazni ali 20 dni dodatnega zapora, Antonija Kodrun na 200 din, Alojza Sodina na 250 din, Konrada Fijavža na 400 din, Ivana Bobeka na 300 din, Miho Lipotnika na 140 din, Vincenca Špilerja na 100 din in Kristino Sodin na 800 din denarne kazni ali 14 dni dodatnega zapora. Oproščeni pa so bili Franc Sodin, Amalija Sovine in Ludvik Sodič.

c Kaj je s spomenikom kralja Aleksandra v Celju? Kaj je s odborom za postavitev spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru v Celju? To vprašanje se vedno pogosteje sliši med celjsko javnostjo. Kakor vemo, ima odbor že lepe vsote denarja, katerega so mu darovali številni Celjani, kakor tudi mnoga društva. Tako je Združenje trgovcev za mesto Celje odobrilo za postavitev spomenika ali zidavo kake socialne ustanove, ki naj bi bila ustanovljena, 30.000 din, to pa le v primeru, če bi prišlo do realizacije, do takrat pa bo denar naložen in se bo obrestoval. Celjska javnost upravičeno zahteva, da skliče odbor vsaj kak sestanek, da bo vedela, kaj je na stvari, ali pa da se napravi kak načrt. Najlepše bi bilo, če bi ta denar investirali v zidavo delavske kolonije, za katero je mestna občina že odobrila 300.000 din. To bi bil najlepši spomenik blagopokojnemu kralju Aleksandru.

c Nov rudnik v Socki. Neka nemška tvrdka bo baje v kratkem pričela s kopanjem železne rude v starem že odprtem rovu v Socki. Pričeli so že voziti potrebni material za prevažanje materiala iz jame. Kakšen bo uspeh tega rudnika, sedaj še ne moremo prerokovati. Zelim pa vsekakor, da bi bil začetek boljši, kakor je bil začetek železnega rudnika v Galiciji, ki je prenehal že takoj v začetku obratovanja.

c Ne gre jim v račun. Zadnje dni smo imeli priliko opazovati navdušene »naprednjake«, ki so s svojimi udarnimi četami z velikim veseljem trgli lepake s Salezijanskega doma v Gaberju. Nehote se nam vsiljuje vprašanje, zakaj to, pa tudi odgovor: »Naprednjaki« krogi se boje, da bi poživljali in nadvse delavni salezijanci duhovniki gabersko mladino, ki je bila do sedaj izročena na milost in nemilost ulici, resno in s pravo krščansko ljubeznijo vzgajali s knjigami prireditvami itd. ter jo tako rešili tudi njihove »naprednjake« vzgoje. Vsa poštena človek, ki pozna razmere in jih razume, se veseli, da je njihov strah zelo, zelo upravičen.

c Obsojen požigalec. Pred celjskim okrožnim sodiščem je bil obsojen na 1 leto in 3 mesece ječe Pahole, ki je imel svojo hišo neke blizu Slovenskih Konjic. Ko je šel 9. sept. l. l. na božji pot v Petrovče, mu je ponoči doma zgorela hiša Pahole je za hišo dobil izplačano zavarovalnino pozneje pa so dognali, da je pred potovanjem v Petrovče namenoma skrnil zavarovalno polo, in na podlagi tega so ga osumili požiga lastne hiše.

Ptuj

Obstreljen. 16 letnega posestniškega sina Voržiča Antona iz Moravcev, občina Mala Nedelja, je ustrelil v desno nogo neki vinčarski sin. Kriva je baje neprevidnost in pijanost.

Rdeči križ. Ker se ta in tudi prihodnji teden pobira članarina za Rdeči križ, prosí odbor omenjenega društva, da cenjeno občinstvo poravnava članarino in še po možnosti nakloni kakšen dar za dobrodelne namene društva.

Kranj

Najstarejša Kranjčanka umrla. V noči med torkom in sredo je umrla v Pungradu v Kranju najstarejša Kranjčanka Marija Sumi, poznana pod imenom »Villanova mama«, ki je jeseni doživela že 94 let. V svojih poznih letih je imela ženica zelo dober spomin in je številnim obiskovalcem pripovedovala prav zanimive stvari iz svoje mladosti. Njeni otroci, vnuki in pravnuki so jo zelo ljubili in ji skrbno stregli in sedaj iskreno žalujejo za svojo dobro babico. Naj v miru počiva!

pognal z dravskega mostu v Dravo ter utonil. Govorice, ki so po njegovem smrtnem skoku krožile po mestu, so bile brez podlage. Policija je do sedaj zama poskušala ugotoviti identiteto samomorilca in tudi v okolici niso mogli orožniki ničesar ugotoviti. Zelo verjetno je, da je bil to tujec, ki je prišel od drugod v Maribor umret.

m Štiri kolesa ukradena. Z nezmanjšano vne-mo se vršijo zadnje čase tatvine koles, kar dokazuje, da je na delu neka organizirana tolpa. Včeraj so bile zabeležene zopet štiri takšne tatvine. Pred Tschelligjevo gostilno na Glavnem trgu je izginilo kolo železničarja Jakoba Punčuba, pred žolo v Razlagovi ulici je nekdo ukradel kolo sedlarskemu vajencu Hinku Serku, hišniku Alojzu Kačniku je izmaknil tat kolo izpred hiše v Turnerjevi ulici 41, in trgovki Eriki Gillich je bilo ukradeno žensko kolo pred njeno trgovino na Pobrežki cesti 46.

V Budimpešti imajo orkester, v katerem sodelujejo samo ciganski otroci, 20 po številu. V teh dneh ta orkester gostuje v Nemčiji, prvi koncert so priredili v berlinski Filharmoniji.

KULTURNI OBZORNIK

Studije iz najstarejše slovenske zgodovine

Dr. Mal: Probleme aus der Frühgeschichte der Slovenen

Ljubljana Nova založba, 1939, strani 176. Cena v platno vezani knjigi 72 din, mehko vezani knjigi 60 din.

V tej, predvsem znanstvenem svetu namenjeni svoji največji knjigi se je lotil znani zgodovinar, nadaljevalec Grudnovi zgodovine Slovenskega naroda, dr. J. Mal prepotrebne naloge, da ponovno kritično pretepe vse, kar se je doslej napisalo o zgodnji zgodovini Slovencev. Povod zato mu je deloma dala znana njegova polemika s prof. L. Hauptmannom v Času I. 1923. Izsledke 15-letnega področnega, pogosto na prve vire oprtega studia opravlja ta knjiga. Tri glavne probleme vsebuje od J. Peiskarja sem, na katerega se opira obezno Hauptmannovo delo, slovensko zgodnje zgodovinske vprašanje Slovencev do Avarov, vprašanje državotvornosti hrvatskih priselencev med Slovenci in vprašanje slovanskega državnost in družbeno pravnega izročila pod nemško nadvlado. J. Mal je imel predvsem to osnovno problematiko pred očmi, ne pa risanja kakšnega pramatičnega poskusa zgodnje slovenske zgodovine; zato je svoje delo razdelil na 3 dele z naslovi: Avarski jarem, Hrvatska nadoblast, Nemška nadoblast. Temu delu je dodal kratak uvod o pregledu dosedanjih prizadevanj v slovenski historiografiji in prav tako kratak zaključek.

Prvi del se bavi z avarsko potjo v Italijo, kjer pisatelj dokazuje, da ta ni bila edina in poglavita pot skozi Kranjsko in Vipavsko dolino, ampak preko Hrvatske in Istre. Ko analizira razmerje Slovencev do Avarov in Friulijcev in razpad avarske države, se ozira na slovenske in avarske pravne ustanove. V drugem delu se bavi na podlagi jezikovnih, topografskih in etnografskih argumentov in zgodovinskih poročil z vprašanjem hrvatske nadvlade nad Slovenci. V tretjem delu ga zanima predvsem vprašanje svobode ali nesvobode Slovencev ter vprašanje in pomen terminov hoba

slavonica, decania slavonica in institutio slavonica. Razprava o več, upravnem in sodnem zboru starih Slovencev, ga vodi k tistem vprašanjem, ki ga obdeluje s posebno vneto in poglobljenim znanjem virov, k obredu, pomenu in postanku ustoličenja koroških vojvod. V zvezi s tem analizira na koncu vprašanje privilegiranega stanu, t. zv. libertini ali Edlinge.

Rezultat Malovih študij, kakor ga podaja ta knjiga, je kratko sledeči: O kakih trajni avarski sužnosti v alpskih krajih, kamor se je del Slovencev umaknil izpod avarske oblasti v Panoniji, viri ne vedo nič. Prav tako ne poročajo nič o kakih osovobodilnih vlogih hrvatskih zavojevalcev. Iz državnopolitične samostojnosti pod lastnimi knezi je prišla slavenska Karantanija v zvezi z Bavareko kot pars adnexa in ne subiecta. Na večah so si Slovenci samostojno volili svoje kneze in so tudi v poznejši dobi ohranili spomin na nekdanjo svobodno izbero v simboličnem obredu ustoličenja koroških vojvod.

Ta obred priča, da je dalje živelo staro slovensko pravo, institutio slavonica, in veljalo za pripadnike radu Slavigeni.

Ostanki slovenskega plemstva so izginili v izenačevalnem procesu kozmopolitičnega fevdalnega sistema.

Težišče Malove knjige, ki nam daje dokaz, da bo e kritično porabo virov le še mogoče razjasniti kako uganko naše stare zgodovine, je v tretjem delu. Tu je podana o vršenju, pomenu ter pravnih in socioloških sestavinah obreda ustoličenja tako nova in prepričljiva slika, da se je naše znanje o tem predmetu prav bistveno izpopolnilo. Tudi sicer izsledki v tej knjigi kažejo, da je nekdanja tako eugestivna teorija Peiskarja o stari zgodovini Slovanov pokopana. Le e ponovno nepristransko kritično analizo virov in dosedanjih trditve bomo našli nova pota slovenske historiografije.

Knjiga bo di toplo priporočena. Izvod, v elegantno platno vezan, se dobi za 32 din, broširan pa za 24 din. Naruča se: Liturgični apostolat, cistercijski samostan Stična, in po knjigarnah.

Al. Odar.

★

Finčarjevih »Sedem postnih slik« v francosčini. — Toda za zdaj samo še v rokopisu, kakor nam je sporočil prevajalec g. Kolednik, ki je prevedel Jurčičevega »Jurija Kozjak«, Finčarjevo črtno »O, ta naš Jakac« itd. Upa, da mu bo uspelo tudi to delo iz Finčarjeve homiletike spraviti v tisk v francoskih tiskarnah ter bo tako pomagal novemu slovenskemu delu v svet. Opozorjamo, da je še nekaj francoskih prevodov njegovega »Kozjaka« na razpolago pri Milanu Pustu (Ljubljana, Pred škofijo 20).

Knjige Slovenske Maticice za leto 1939. — Častljiva slovenska narodna ustanova »Slovenska Matica« izdaja dragocene knjige za nizko ceno, tako nizko, da se čudimo, kako jih sploh more izdajati ter da ne zaide v denarne težkoče. Da pa more opravljati tako važno znanstveno in leposlovno delo, se mora zahvaliti samu mecenom in stari tradiciji, ki je pripravila gnočno osnovo, s katero se zdaj koristimo mi, dediči domorodnih dedov in očetov. Tako bo tudi letna izdala za petdeset dinarjev tri obširne knjige leposlovnega in znanstvenega značaja, namreč okrog 400 strani obsegačo monografijo o Stanku Vrazu (v obliki Kidričeve zgodovine), ki jo je spisal dr. Fran Petre pod naslovom »Poizkus ilirizma pri Slovencih«, dalje roman Antona Ingoliča »Sosekca« ter pesmi Iga Grudna »Dvanajsta ura«. Knjige izidejo vse hkrati meseca aprila. Poleg rednih knjig pa bo letos Slovenska Matica kot izredno zbirko nadaljevala svojo filozofsko knjižnico, v kateri sta svoj čas izšla Mark Avrelji in Kant, to pot pa bo doc. dr. Alma Sodnikova napisala monografijo o Descartesu (okrog 120 strani), o početniku moderne filozofije. Knjiga se bo dobila za doplačilo 10 din. Knjige se naročajo pri upravi Slovenske Maticice, Ljubljana, Kongresni trg 7.

Rokodelski oder. V nedeljo, dne 29. januarja, je stekla preko tega odra nova veseliga, oziroma nje vrsta burka »Pred poroko«, delo dveh pisateljev, O. Walterja in L. Steina. Slovenski prevod je prav gladek. Naslov sam kaže vsebinsko jedro zgodbe, ki prikazuje žene in njene nepravilice. Graščak Zagorjan ima hčer Adelo, ki jo je zasnuvil bivši mornariški častnik Jereb. Situacija je ravno pred poroko za Jereba kočljiva, ker ga je poiskala v hiši njegovega bodočega tasta prejšnja nevesta Milena in ga pozvala na račun. Jerebovi proročja pa je ugodila, se zatajila in začela igrati vlogo žene profesorja Ahačiča. Prav tako je tudi ta »prevzel« na milo prošnjo prijatelja Jereba Mileno kot svojo ženo. Slično je začela igrati tudi profesorjeva žena novo služkinjo. Na koncu koncev je profesor razkril igro, graščak pa si je dal dopovedati in je z ženo vred sprejel z radostjo Jereba kot zeta.

Ta igra je zbrala v svoj krog izredno spretno igrance in igralko. Možatega in uvidnega graščaka je igral z močnim glasom in s sigurnostjo režiser g. Gajeta, njegovo prenatano ženo pa gđ. Samčeva, ki se v take vloge vedno dobro uide. Osebnost profesorja Ahačiča je prikazal izborni g. Aceto. Igra glavnih oseb, Jereba in Adele, je bila dobra, dočim je bila pa igra gđ. Kavčičeve (Milena) skoraj razodetje. Scenarija, bila je vsa tri dejanja ista, je bila tako odlična, kakor jo zmored le veliko gledališče. Gledalci so dvorano čisto napolnili. Igro bodo ponovili. Obisk priporočamo.

Kopernik je bil Poljak. — Znano je, da si Kopernika prisvajajo predvsem Nemci. Veliko pravi da bilo že načelih in veliko razprav napisanih za nemstvo, pa tudi za poljskost velikega zvezdoslovca. Zdaj pa so si ga hoteli prisvojiti tudi — židje, kot da je Kopernik »bil najslavnejši sin etnične nemške skupine na Poljskem«. To je pisal neki Kohnert, nakar se je z zadevo pečalo poljsko sodišče v Bydgoszczu in rasodilo, na podlagi znanstvenih dokazov, da je bil Kopernik Poljak.

V Šibeniku je umrl najstarejši jugoslovanski arheolog fra Ljubo Marun v 83. letu starosti. Bil je najzvestejši sodelavec pokojnega dr. Buliča. Bil je sin uboga kmeta iz okolice Skradina ter se je ves posvetil arheološkim izkopavanjem svojega kraja. Ustanovil je v Šibeniku »Hrvatsko arheološko društvo«, ki je pozneje ustanovilo muzej v Kainu. V njem je osredotočil vse svoje arheološke najdbe. Vzgojil je vrsto hrvatskih mlajših arheologov, ki bodo in že nadaljujejo lepo tradicijo dr. Buliča in fra Maruna.

Zakaj se smučarski svet tako pripravlja za Zakopane?

Čeprav je FIS-ino prvenstvo, ki bo prihodnji mesec v Zakopanah evropsko smučarsko tekmovanje, se ga vendar udeležijo vsi športni svet. Zakaj se prav za prav vse države tako temeljito pripravljajo na letošnje FIS-ine tekme? Dva vzroka sta: prvi je športnega, drugi pa načelnega, odnosno organizatoričnega značaja.

Pričnimo kar s športnim vzrokom. Smučarska velesila Norveška hoče revanžo za FIS-ine tekme leta 1938 v Lahti, kjer so Finci pobrali Norvežanom več prvih mest. Vedno ogrožajoča Švedska bo imela tudi topot važno vlogo in je za to srečanje določila svoje najboljšje smučarje. V smučarskih skokih sta se dva srednjeevropskega športnika zelo približala doslej nedosegljivim Norvežanom: Marusz (Poljska), ki je zasedel v Lahti drugo mesto, in J. Bradl iz Inomosta. Norveška nadmoč v smučarskih skokih bi se mogla vendar enkrat prelomiti. Kaj se ve, če se mogoče ne posreči omenjenima dvema športnikoma nepremagljive Norvežane končno vendar enkrat nadkriliti.

Drugo vprašanje pa je, če ne bo dolgoletna svetovna prvakinja (1934, 1935, 1936, 1937, 1938)

Christl Kranz (Nemčija) topot premagana ali bo svoj naslov še za naprej uveljavila.

To so športni vzroki, ki so bili merodajni za tolikšne priprave za letošnje svetovne tekme FIS-e. Poleg tega pa je upoštevati še dejstvo, da služi letošnje leto glavni preizkušnji za drugoletne olimpijske igre. Pri tem pa ni gotovo, če se bodo olimpijske igre vršile v isti obliki kot doslej, ali bo morda sledila cepitev. Obstaja namreč možnost, da se bo več držav udeležilo samo zimske olimpijade leta 1940 v St. Moritzu, FIS-inih prvenstev v Oslo pa ne. Če nekaj let sem namreč obstaja med mednarodno smučarsko zvezo in mednarodnim olimpijskim odborom velik spor zaradi amaterskega pravilnika. Po pravilniku FIS-e so smučarski učitelji amaterji, medtem ko je mednarodni olimpijski odbor drugačnega naziranja. Mnogi poskusi za združitev obeh mnenj na skupno bazo, so ostali doslej brezuspešni. Stališče FIS-e se opira na praktično stran, dočim bazirajo zahteve mednarodnega olimpijskega odbora bolj na teoriji. Svetovno prvenstvo v Zakopanah bo med drugim morda tudi pokazalo, kdo ima v tem primeru prav in če ne bo ena stran prisiljena, da se uda.

Pred prihodom ministra Maistroviča Konferenca zastopnikov športnih organizacij

Ljubljana, 2. februarja.

Danes dopoldne se je vršila v prostorih banske palače ponovna konferenca športnikov in zastopnikov telesnovzgojnih organizacij, ki je bila sklicana na pobudo strokovnega referenta v ministrstvu za telesno vzgojo naroda g. profesorja D. Ulage. Navzoč je bil tudi vojaški referent za telesno vzgojo pri banski upravi g. podpolkovnik Oblak.

Konferenco je otvoril banovinski referent za telesno vzgojo g. Lenart, ki je pozdravil vse zastopnike in takoj podal besedo g. zastopniku ministrstva za telesno vzgojo naroda, da pojasni namen današnje sestanke in podrobni program bivanja g. ministra Maistroviča v Ljubljani.

G. prof. Ula je podal obširni program, ki ga ima g. minister v načrtu o priliki svojega obiska in je v podrobnosti obrazložil kaj vse namerava pregledati in obiskati v Ljubljani. Povedal je med drugim tudi da se ne ve točno ali bo prišel g. minister še danes, to je 2. februarja, v Ljubljano ali šele v petek kakor je bilo v prvotnem načrtu. Po Ulagovem poročilu so se oglašali razni športni zastopniki, ki so tolačili svoje težnje za napredek raznih športnih organizacij v dravski banovini. Iz vseh poročil, ki so jih podali posamezni zastopniki, je izzvenelo predvsem eno: Podpore rabi naš šport, če se bo hotel še naprej razvijati. Kajti skoraj vse športne organizacije so prišle kljub agilnosti svojega članstva in kljub velikemu idealizmu in skraj neverjetni privatni iniciativi v precejšnje nepravilne samo zaradi pomanjkanja denarnih sredstev. V tem smislu bodo jutri zastopniki tudi tolačili svoje prošnje ministru za telesno vzgojo naroda g. A. Maistroviča. Je pa še polno drugih nerешenih športnih problemov, ki bodo predneseni g. ministru, ki se je zelo zavzel za celokupni napredek našega športa.

Gospoda ministra pozdravljajo vsi slovenski športniki in so prepričani, da bo njegov prvi obisk rodil pozitivne sadove tudi za slovenski del našega športa.

Ljubljana (liga) : Ljubljana B 3:3

Ljubljana, 2. februarja.

Ljubljana je izrabila današnje ugodno vreme za nogometno tekmo dveh svojih enajeteric, s katerima je nekoliko otvorila spomladansko sezono. Nastopila je enajeterica liška, ki pa ni bila popolnoma kompletna proti B moštvu SK Ljubljane. Gledalcev se je nabralo prav malo, kajti Ljubljančani so jo zaradi krasnega vremena raje popihali na Posavje, smučarji pa so že prejšnji dan odšli uživati belo opojnost na bližnje in daljne goreke vrhove.

Igralcem se je močno poznalo, da je bila to »otvoritev spomladanske sezone«. Igra je bila vse-skozi ležerna in se niti eni niti drugi niso bogšigavdi kako natezali. Opazilo se je, da nogometnemu športu vsak odmor močno škoduje, četudi ni daljšega značaja. Za prihodnje liške tekme se bo treba še sedaj temeljito pripravljati, če bomo hoteli igrati med državnimi zastopniki kako vidnejšo vlogo. O današnji igri ni kaj posebnega povedati in je bil to le nekaj trening, ki je zelo potreben in koristen.

Olimpijske vesti

Telovadba na olimpijadi v Helsinkih leta 1940

Za telovadne tekme na prihodnji olimpijadi so Finci že vse vaje sestavili in vse potrebno pripravili. Borbe se bodo vršile na samem olimpijskem stadionu, za trening pa je določena olimpijska vas, tako da bodo imeli vsi narodi možnost za priprave. Ker računajo prireditelji, da bo na prihodnjih olimpijskih igrah tekmovalo več narodov kakor sploh kdaj doslej na mednarodnih tekmah, zato so tekmovalno tvarino porazdelili na tri dni. Tudi Finci so uredili tekmovanje tako, kakor je bilo v Berlinu, namreč, da oni štirje narodi, ki so dobili največ točk pri obveznem delu tekmovanja prejšnja dva dni, nastopijo samostojno za zaključek tekmovanja zadnji dan.

Objavo rezultatov hočejo tako urediti, da bo občinstvo takoj zvedelo zanje, kakor hitro je posamezni tekmovalci, odnosno vrsta končala posamezno vajo. Da, predosno enotna, se bodo izvedli mednarodni tečaji za sodnike.

Rokoborba

Sekcija za rokoborbo dela s polno paro in je v stalnem stiku z Mednarodno zvezo. Na teh olimpijskih igrah hočejo Finci prebiti s prakso, ki je bila na dosedanjih igrah v navadi, in nameravajo priti z grško-rimsko rokoborbo, medtem ko hočejo prosto rokoborbo izvesti kasneje, morda celo za dviganjem uteži. S to spremembo upajo doseči Finci boljše uspehe, tako z ozirom na delo sodnikov kakor tekmovalcev. Skušnje dosedanjih olimpijskih iger so namreč pokazale, da sodniki,

Olimpijski stadion v Helsinkih

ki so po večini sodelovali pri obeh načinih rokoborbe, po prosti rokoborbi, niso bili pri grško-rimskem načinu več dovolj strogi z ozirom na posebni stil te rokoborbe. Rokoborci so seveda to priliko izkoristili in so prešli v »prosto« rokoborbo.

Rokoborbe se bodo odigrale v sejmski dvorani, ki bo amfiteatrsko zgrajena in bo imela prostora za 9000 gledalcev.

Dviganje uteži

Finci v tej športni panogi še nimajo dosti skušenj, ker se njihovi dvigalci doslej še niso udeležili mednarodnih tekem. Voditelji te športne discipline so se zato v novembru lanskega leta peljali na Dunaj, kjer je bilo svetovno prvenstvo v dviganju uteži. Ti so tamkaj ugotovili, da bodo prav lahko izvedli olimpijsko tekmovanje v tej disciplini, četudi računajo na XII. olimpijskih igrah na mnogo večje udeležbo kakor je bila ona na dunajskem svetovnem prvenstvu. Nekako 24 narodov s 100 tekmovalci bo v Helsinkih poskušalo svojo moč in sposobnost v težkih železnih ročkah. Vprašanje prostora za tekme in gledalce je tudi rešeno, saj ima velesajmski dvorana, kjer bodo te tekme, prostora za 9000 gledalcev. Tekme bodo absolvirali v dveh dneh, dočim so na berlinski olimpijadi trajale tri dni. Sodniški zbor bodo tvorili skoraj sami inozemci, ker jih bodo mogli dati Finci največ tri.

Kolesarstvo

Ker predvideva olimpijski program tudi dirke na dirkališču, zato bodo zgradili primeren prostor, ki bo odgovarjal vsem predpisom. Z deli so pričeli že proti koncu decembra. Težje vprašanje delajo prirediteljem cestne dirke. Prvotno so nameravali napraviti start in cilj na istem mestu v bližini stadiona. To se je izkazalo za neizvedljivo, ker so glavne ceste, ki vodijo iz Helsinkov na deželo precej redke, ker je mesto med vodami. Promet je na teh cestah že itak velik, o priliki olimpijskih iger bo seveda še večji in jih ne bo mogoče zapreti. Glede nato bodo skoraj gotovo prenesli cestne dirke v provinco, nedaleč od Helsinkov. To vprašanje danes še ni definitivno rešeno.

Nova maratonska proga

O novi maratonski progi, v obliki 8 km dolge zanke, ki so jo vpeljali Finci za prihodnje igre, smo v našem listu že pisali. Taka proga ima velike prednosti pred dosedanjimi, vendar so Švedi že našli tudi njene slabe strani. Tako pravijo, da bodo mogli poročevalci in fotografi le 3 km spremljati tekače v avtu. Na drugih sektorjih proge jih bodo videli na enem ali drugem križišču samo mimo teči. Vendar se te malenkostne senčne strani ne morejo primerjati z velikimi prednostmi, ki jih bo imela nova vpeljana maratonska proga v Helsinki.

Švicarji so postali svetovni prvaki v bobu (četvorice)

V Cortini d'Ampezzo se je vršilo svetovno prvenstvo v bobu za četvorice. Zmagali so Švicarji (Feiereabend) v skupnem času 5:30:37 min. Na drugem mestu so Angleži (Mc Evoy) v skupnem času 5:31:41 min, na tretjem pa Nemci (Kilian) v skupnem času 5:36:33 min.

Švedi premagali Fince v hokeju

Pred svojim odhodom na svetovno prvenstvo v hokeju na ledu so Finci še enkrat preizkusili svojo moštvo in sicer v borbi s Švedi. Z rezultatom 6:1 so jih Švedi z lahkoto odpravili.

Kaos ob kraljevem spomeniku

Žirija za oceno osnutkov za kraljev spomenik v Ljubljani je končala svoje delo. Vedno jasneje pa postaja, da ne v zadovoljstvo niti lajkam niti strokovnjakom.

Konkurence se je udeležilo lepo število naših znanih umetnikov. Pri mlajših je bilo opaziti težnjo ustvariti spomenik svobodno in so se skušali otresti že tisoč in tisočkrat postavljenega konja, zavedajoč se, da imamo že enega v Ljubljani in da bi ponavljanje te misli, ki se tako krčevito drži naših kiparjev, postalo že smešno. Alj se res ne moremo otresti tega motiva iz srednjega veka, ki bi se ga smeli poslužiti le v izrednih prilikah, ki jih na pr. dikтира arhitektura okolice. Razveseljivo je, da je žirija izločila vsaj ta in sedaj neumestni in preživeti slavolok. Nadejali smo se tudi, da bo odklonila rešitve s konji. Cilj je popolnoma zgrešeno, če mislimo, da se naj postavi spomenik samo zato, da bo odbor izvršil svojo dolžnost, da bo ljudem, ki so prispevali, oddolženo in da se da kiparjem delo. Spomenik naj bo estetska forma, izraz ljudske volje, ki ga je postavljala, okras okolice in pa »izraz in spomenik likovne umetnosti dobe, v kateri smo ga postavljali«. — Prav kratko in odkrito naj povem o nagrajenih osnutkih sledeče: Prvonagranjeni spomenik je za mesto nemoč, ker bo, gledan od vseh strani, zlasti pa iz gornjih prostorov nove Nar. galerije, podoben bolj vodnjaku. Drugonagranjeni, ki je odbran za realizacijo, pa je popolna kopija že tisočkrat postavljenih spomenikov, dolgočasen in za nikočar več interesanten. Tretjenagranjeni je siromašen in ideji in neprestrdan, ki mimogrede povedano, ne zasluži nikakor dobljene nagrade. Večinoma so se kiparji krčevito držali že preizkušene konja, drugi so iskali novih form, a so zabredli v arhitektonske rešitve, ki jih niso obvladali, le nekaj jih je prišlo do čistejših rešitev (Kalin, Smerdu). Zeleti bi bilo, da bi naši kiparji v bodoče ne delali po 3 do 4 osnutke, temveč enega boljšega. To je zelo nezdrav pojav.

Ko smo prepluli vse te kalne vode okoli spomenika in prihajamo v čistejšee se nam morda zjasnijo oči ter sprevidimo, da se naš mojster Plečnik ni le izneveril sam sebi in naši lepi Ljubljani. Njegovi skici pod propilejami je odvzeti le rimsko togo in konja, pa bo Ljubljana imela zopet del mesta lepši. Na tem liku naj bi študirali naši kiparji, v Tivoliju pa naj kraljujejo mir, sonce in sveži zrak.

Inž. arh. M. E.

Janez Oražem: Naša župnija

Življenjepis s Cerkvijo po župniji. Liturgična knjižnica. Zv. II. Ljubljana 1939.

Končno se je tudi pri nas začelo dramiti razumevanje za cerkveno liturgijo. Vodstvo so prevzeli oc. cistercijski iz Stične, ki so že po namenu svojega reda k temu najbolj poklicani. Že četrto leto urejajo liturgično glasilo »Božji vrelci«. Lani so začeli izdajati še posebno liturgično knjižnico, v kateri sta v razmerno kratkem času izšla že dva zvezka na lepem papirju in v okusni opremi. V prvem zvezku nam je g. Metod Turnšek lepo prikazal bogato vsebino cerkvenega leta, drugi zvezek pa vsebuje gornjo knjigo g. kaplana Janeza Oražma.

Knjiga prinaša na dobrih sto straneh šest-najet pisem ali bolje povedano, nekakih poslanic dušnega pastirja svoji župniji. Sedem pisem pod skupnim naslovom »sedmero svetih stebrov« prikazuje zvezo rednih zakramentov z župnijo: krst — rojstvo božje družine; birmo — na delo poklicani; mašniško posvečenje — duhovnik v župniji; Rešnje telo — sveto ognjišče in družinska miza; pokora — vir novega zdravja; maziljenje — po-zabljeni sodelavci; zakon — od svetlega ognjišča k domačemu ognjišču. Ostalih devet pisem pod naslovom »župnija živi« kaže, kako »župnija živi« po cerkvenem letu in mora živeti iz cerkvenega leta. Pisma pa so ta: adventno pismo, dalje božično, pobožnost, postno, velikonočno, binško pismo; potem prazniki v župniji, nedelje in delavniki.

Oražmove knjige moramo biti veseli. Nekaj novega nam nudi. Na poseben način kaže zvezo med zakramenti in župnijo ter med župnijo in cerkvenim letom. Lepo tudi razpravlja o katoliški akciji, njenem bistvu in pomenu. Pisana je v lepem jeziku, ki je zvečine domač, le tu in tam moči kak preučen izraz.

Te vrste literatura bo marsikomu odprla čisto nov svet. Mnogo katoličanov v našem času niti ne sluti ne, koliko bogastva nudijo zakramenti in liturgija ne le za posameznika ampak tudi za skupnost.

Kje so španske umetnine

Mnogo jih je uničenih — Mnogo ukradenih — Le malo rešenih

Ob zadnjem dejanju španske žaloigre, ki se končuje z zmago nacionalne stranke nad marksistično republiko, se ves svet sprašuje, kaj je z umetninami, ki so bile nakopičene po španskih cerkvah, samostanih, gradovih in plemiških palačah pa v slovitih muzejih, od katerih sta največja El Prado v Madridu in slavni Escorial, v katerem so španski kralji v teku stoletij zbrali najlepše slike španskih, nizozemskih in italijanskih mojstrov. Velika muzeja sta tudi v Valenciji in Barceloni, manjši pa še po mnogih drugih mestih. Seveda ne prihajajo v poštev samo slike, kipi, izdelki umetniške obrti in gobelini, marveč tudi knjige; v Escorialu na primer je bila največja zbirka dragocenih rokopisov in knjig za vatikansko zbirko. To so kulturni zakladi tolike neprecenljive vrednosti, da bi njihova izguba pomenila neizmerno izgubo za omiko vsega sveta.

5% vseh umetnin uničenih

tako pravi zanesljiva priča, slikar Roberto Fernandez Balbuena, ki ga je republikanska vlada kmalu po izbruhu državljanske vojne imenovala za predsednika odbora za varstvo oziroma ohranitev španskih umetnin, ki so padle kot žrtev podivjane množice, ki je požigala, razbijala in plenila cerkve, samostane, gradove in palače. 5% pa je gotovo zelo nizko cenjeno, ker Balbuena ne računa arhitektonskih umetnin kot takih, ki so bile s palačami in cerkvami požgane. Republikanska vlada je najprej odredila, da se najdragocenejše umetnine madridskega muzeja El Prado, visoke šole za umetnost ter palače vojvode Alba spravijo v kleti El Prada samega, ker so letalske bombe vsa ta poslopja ogrožala in tudi dejansko poškodovale. Isto velja za Escorial, ki ga je sodrga najprej sama naskočila in v njem dala dodaja svojemu besu, razbijajoč dragocene krste španskih kraljev in opravila palače; kar je ostalo dragocenega, so spravili v Madrid. Umetnine so v kletih pokrili z več plastmi vreč, napolnjenih s peskom. Nekaj umetnin so nakopili v podzemskih prostorih španske državne banke. Toda pokazalo se je, da so kleti za shrambo tako dragocenih stvari neprimerne, ker so mokre. Veliko umetnin je zaradi tega propadlo, druge pa je bilo treba z velikim trudom popraviti; naposled so sklenili, da jih odpravijo v stolpe Serrano v Valencijo.

Ti stolpi pohajajo iz srednjega veka, ko so Valencijo obdali z dolgim zidom, ki je na nekaterih mestih ohranjen do danes. Njihove zidine so izredno debele, vrhove so jih zavarovali z najmodernejšimi sredstvi zoper letalske napade. Prevoz umetnin iz Madrida v Valencijo je trajal dva meseca. Toda tudi tu niso dolgo ostale. Ko se je namreč Francova vojska čedalje bolj bližala morški obali, je republikanska vlada sklenila, da umetnine zopet prepelje in sicer v grad Perelado v provinci Geroni blizu francoske meje, kjer se nahajajo še sedaj. Grad je prav za prav velika palača v gorovju, izvrstno skrita in varna pred napadi iz zraka. Balbuena, ki se zdaj nahaja v Parizu, kamor ga je bila poslala barcelonska vlada, da vodi dela za zgradbo in opremo španskega paviljona na newyorški svetovni razstavi, je povedal, da se v Pereladu

nahajajo samo najznamenitejša španska umetniška dela, večji del slike El Greca, Murilla, Velasqueza, Goye in Gurbarana, srednjeveških slikarjev Katalonije, italijanskih in nizozemskih mojstrov, veliko je tudi keramike in knjig; veliko vrednost predstavljajo tudi gobelini, cenjeni na 4 milijarde pezet. Vse to je zavarovano v gradu po debelih betonskih zidovih, vrečah in jeklenih oklepih, ni pa še oddaleč vse, kar Španija ima dragocenega. Escoriala knjižnica na primer se še vedno nahaja v kletih madridskega Prada, druge stvari so v Valenciji in Barceloni ter po drugih krajih; v El Pradu je tudi še kakih 25.000 raznih umetnin.

Usoda zakladov v Pereladi je negotova — ali jih bodo rdeči zopet odnesli ali pa jih bodo pustili v gradu? Ker je umetnin ogromno število in vlada sedaj v Kataloniji sprito paničnega bega vseh oblastev popoln nered, je upati, da se nihče ne bo pečal z vprašanjem prenosa teh umetnin, ki so jih svojčas na tovornih avtomobilih prepeljavali čez dva meseca. Danes rdeči teh sredstev sploh nimajo več na razpolago.

Balbuena je zamočal, koliko umetnin je bilo pokradenih in odnesenih v Francijo ter prodanih. Brali smo tudi, da je rdeča vlada veliko umetnin v Franciji zastavila, ker je za vojsko potrebovala denarja. Upajamo, da ostanejo nedotaknjene vsaj one, ki so spravljene v peraladskem gradu, ki bo že te dni v rokah nacionalne vlade.

Novo ozdravljenje v Lurdu

Najnovejša številka »Vestnika lurske jame« (Journal de la Grotte de Lourdes) prinaša iz črno in strogo znanstveno poročilo francoskega zdravnika dr. Valleta o nenadnem ozdravljenju Yvette Conen, ki se je dogodilo v septembru leta 1937, pa je bilo šele sedaj, po enem letu preiskav in opazovanj, potrjeno kot tako, ki se z naravnimi dogajanjem ne da razložiti in je zanj treba iskati vzroka izven naravnih sil, čemur z ljudskim izrazom pravimo — čudežno ozdravljenje. Poročilo je pač zdravniško, polno strokovnih izrazov in ga bomo v kratkem skušali podati v poljudni obliki.

Yvette Conen, stanujoča v Notre-Dame-de-la-Cour v pokrajini Lantice, je bila do svojega dvajsetega leta popolnoma zdrava, normalno razvita in se je pravkar pripravljala na izpite na zasebnem učiteljskem. V noči od 5. na 6. februarja 1935 so pa stari poklicali k njej zdravnika dr. Baudota, ker je Yvette težko zbolela.

Zdravnik je ugotovil hude bolečine v glavi, zelo slabo prebavo in vnetje v trebuhu tifoidnega značaja. Ob prvem obisku je imela temperaturo 39°, ki pa je naslednji dan že poskočila na 40°. Nadalje je ugotovil, da se je bolezen začela že okrog 25. januarja, ko je morala Yvette ležati v posteljo. Takrat je čutila samo bolečine v grlu z močno vročino. Po navadi preprostih ljudi pa, boleznijo niso zdravili z drugim kot z izpiranjem grla, ne da bi klicali kakega zdravnika.

Kljub zdravnikovi oskrbi pa se bolezen nikakor ni marala obrniti na bolje. Pridružila se je še anamnezija (spomin povsem odpove) in v prvih dneh marca tahikardija (hitro utripanje srca), ki je bila zlasti občutna v popoldanskih urah. Ker je bilo stanje vsak dan bolj resno, je zdravnik odredil prenos v mesto Saint-Brien, kjer se je bolnica podvrgla rentgenološki preiskavi, ki jo je izvedel dr. Vulpian. Za bolnico so se zanimali tudi Brun, Tessier in Grenie, pa nobeden ni mogel dati bog ve kaj upanja in so skušali starše že pripraviti na najhuje. V aprilu in naslednjih poletnih mesecih je stanje ostalo skoraj neizpremenjeno, bolnica je vidno slabela in v decembru l. 1935. se že ni mogla več premakniti iz postelje, tudi jesti ni mogla več sama. Prišla se ji odpovedovati kolena in roke in se je to stanje razvijalo skozi vse 1936. leto. Zdravnik jo je sicer redno obiskoval, pa bolj zato, da je opazoval, kako polagoma, pa neizprosno odpovedujejo posamezni organi in so ta opazovanja danes važna za spoznavanje, kako je bolezen v posameznih razdobjih potekala. V začetku leta 1937. je bilo stanje še mnogo slabše. Bolezen je kljub vsej zdravniški skrbnosti rasla in razjedala mlado življenje. Junija meseca so že vsi mislili, da je konec blizu. V tej stiski se je mati odločila, da svojo hčerko pelje v Lurd. Zadnji teden, ko je bila Yvette še doma, je bila najhuje noč od 4. na 5. septembra, ko je bolnica, da bi jo ohranili pri življenju, dobila injekcijo morfina. V Lurdu se ji je prvi dan zdravje nekoliko zboljšalo, na dan odhoda pa se je znova poslabšalo. Bolnica je bila tako slaba,

Ker Angleži nimajo obvezne vojaške službe, morajo v vojsko vabiti prostovoljce. Na sliki je oddelek vojske lahkega topništva, ki v odmoru na veliki nogometni tekmi v vsej opremi koraka ob polno zasedenih tribunah in vabi vse moške od 25 do 50 let, naj vstopijo v vojsko in tako pripomorejo k izvedbi angleškega oboroževalnega načrta.

škemu uradu v Lurdu. Zdravniki so jo spoznali za popolnoma zdravo, potrdili pa so tudi diagnozo vseh zdravnikov, ki so jo v njeni bolezni zdravili in pregledali. Obenem je komisija tudi izjavila, da tega ozdravljenja z naravnimi silami ni mogoče razložiti.

Advokat ali svinjski pastir

Varšava se že nekaj dni zabava nad nenavadnim sodnim procesom, v katerem kot ločenec nastopa slavni pevec Jan Kiepura. Ta je namreč lansko leto poročevalcem listov dejal, da se ima samo svojim pevskim zmožnostim zahvaliti za svoj ugled in družabni položaj, ker če bi kot pevec ne dosegel take slave, bi bil danes najbrž kak advokat ali svinjski pastir. Ta besedna zveza je odvetniku dr. Hofmoku-Ostrowskemu dala povod, da je slavnega pevca tožil, češ da je razžalil odvetniški stan. Za na prvi stopnji je bil Jan Kiepura oproščen, pa je dr. Ostrowski vložil priziv, toda tudi druga stopnja je Kiepuro opustila in prav te dni je bila sodba potrjena. Kiepura se te pravde očitno ni veliko bal, ker je brez zadrževanja s svojo ženo na parniku »Normandie« nastopil svojo pot v New York in pri razglasitvi oprostilne sodbe ni bil navzoč.

Slovenski fotoamaterji v Španiji

To so pa tihi, bo vzkliknil ta ali oni, ki bo prebral našo. Da so se šli v Španijo boriti, si bo mislil, in kožo prodajati za tuje zavede, morebiti celo za rdeče! Pa je stvar drugačna in veliko bolj nedolžna, kakor je krvava državljanska vojska v Španiji, čeprav drži domneva, da so se šli slovenski fotoamaterji v Španijo boriti in meriti svoje moči z drugimi narodi. Kljub vojski, ki pustoši lepo domovino, so namreč Španci tudi letos organizirali mednarodno fotografsko razstavo, na katero so povabili tudi Slovence. Naši organizirani fotoamaterji so se vabilu odzvali in te dni so prejeli iz Saragose, kjer je bila ta razstava, pismo od predsednika razstavnega odbora, ki jim piše med drugim:

»Čast mi je sporočiti vam, da je bila pošiljka iz Jugoslavije na razstavi najlepša. Bila je deležna vsesplošnega občudovanja obiskovalcev tako, da smo lahko ponosni, da smo imeli priliko razstaviti tako krasna dela, za katera vam pošiljamo najiskrenejše čestitke!«

To je izredno lep uspeh, ki so ga vpletli organizirani slovenski fotoamaterji v venec svojih številnih uspehov v lanskem letu. Tako je bil na razstavi v Budimpešti, na kateri je sodelovalo 33. držav in je bilo odlikovanih 12 udeležencev, nagrajen s srebrno plaketo član ljubljanskega fotokluba g. Peter Kocjančič. Pomemben je bil tudi uspeh članov ljubljanskega fotokluba na mednarodni fotografski razstavi v Courtrais, na kateri je sodelovalo 6 Slovencev in 4 Zagrebčani. Prireditelji razstave so odlikovali po 3 člane od vsake udeležene države oziroma 3 člane najboljšega fotokluba. Ta odlikovanja so odnesli za Jugoslavijo Slovenci: zlato plaketo g. A. Kornič, srebrno g. O. Kocjančič in bronasto g. P. Kocjančič. V Szegedu

na Madžarskem je prejel g. P. Kocjančič za razstavljena dela srebrno plaketo. Zelo pomemben je bil tudi uspeh, ki so ga dosegli naši fotoamaterji na lanskem mednarodnem natečaju, ki ga je priredila zelo razširjena fotografska revija »Camera« v Luzernu. Od desetih prvih nagrad si je osvojil namreč prvo član ljubljanskega fotokluba g. O. Kocjančič, diplome pa so dobili gg. Smolej Slavko, A. Kornič in P. Kocjančič.

Zanimiv je tudi lanskí mednarodni natečaj za srebrni pokal v San Franciscu, ki ga vsako leto prireja revija Camera Craft. Leta 1937 si je priboril takšen pokal fotoklub Ljubljana kot prvi v Jugoslaviji. Leta 1938 člani kluba niso več tekmovali, toda so avtomatično prišli v tekmovalce slike, ki so ostale pri prejšnjem tekmovalcu še neocenjene in jih naši tekmovalci niso zahtevali pravočasno nazaj. Ze samo s temi slikami pa so si priborili Slovenci 24 točk. To pomeni, da bi bili tudi v letu 1938 z lahko priborili še 20 točk, kolikor jih je manjkalo do prvega mesta, če bi tekmovali tudi v tem letu.

Kakor vedno so našete uspehe dosegli člani ljubljanskega fotokluba. Velika razstava fotografije in filma na lanskem vselejmu je sicer trajala mnogo sodelovanja od vseh, kljub temu pa so ulegli z uspehom sodelovati člani kluba tudi na številnih inozemskih mednarodnih razstavah, pa tudi po strokovnih revijah. — Nismo tukaj navedli vseh uspehov, ker bi bilo naštevaje predolgo, saj skoraj ni kataloga mednarodnih fotografskih razstav, v katerih ne bi bili med razstavljatelji zabeleženi tudi člani ljubljanskega fotokluba in približne njihove slike. Ze navedeni uspehi pa pričajo o marljivem in resnem organiziranem delu v ljubljanskem fotoklubu.

Puhmann-ov čaj

ublažuje kašelj in razkrajja sluz

Dobiva se v vseh lekarnah. Orig. zavitek 125 g Din 37.-

Ogl. reg. br. 1503/1936

»Pazi, Jumbo, od teh strojnih ptičev boš skahal samo drob (potnike).«

Dolores Vieser:

41

Podkrnoški gospod

Roslovenil Janez Pucelj

»Da, iz Celovca, prečastita mati; Flegarjeva, odvorne Katrika pokorno.

»Me smo pa iz Trga, zagostoli prenegel kljunček iz čolna.

»Iz Trga, iz špitale. Dve deklici tu se hočeta za advent za vselej zarobiti našemu Gospodu Jezusu,« reče nuna materinsko in se lahno prikloni pri najsvetejšem imenu Zveličarjevem.

»Ah —, vzdihne Katrika. Gleda v mlada obraza obeh Jezusovih nevest, od katerih se ji zdi ena jako lepa in druga jako prikupljiva, in si misli beli nunski pajčolan položen okrog evetčih lic. Tam bosta nujna tiha obraza še dosti tija. Tako tiha kakor cerkev — tiha kakor globoko vodno dno, — izgubljena v skrivnosti polnem morju.

Krištof pride od brvi. Cas je, da se odpeljeta. Prijazna nuna stopi v svojo ladjico, Katrika v svojo. Vesela udarijo in čolna splavata na zlato-plameneče jezero.

Dolgo, dolgo zre Katrika za duhovno ladjico, ki mirno plava proti Poročam. Deklice spet pojo. Vedno dlje done čisti glasovi. Katrika prisluškuje in prisluškuje, dokler more čuti kak glas.

O Marija, preljuba Mati,
daj mi Jezusa,
sina svojga mihena.
Jezus je moje zdravje
in ta pravo veselje,
med svoje svate me povabil je.

Pojó še »Ave maris stellat, pa besede se gubijo nad šepetajočo vodo. Samo nežni napev, čigar lepota ni od tega sveta, spremlja Katriko domov z njene božje poti.

Veter nosi prvo rumeno listje od pečine na dvorišče in v zeleno daljo se riše zlat sijaj. Nekoga dne obstoji na vratih Suza in vpraša po gospodarici. Zgoraj da je, v izbi, pravi hlapec in pelje nekolkaj začuden pokvečeno ženico gori po stopnicah.

Kako ti skoči Alenka s svojega mesta pri oknu, ko stopi v sobo Suza!

»Suza — — Suza — si res ti?«

Smejejo se in jokajoč pade starici okrog vratu, jo pelje bebljajoč k naslanjaču in jo ogleduje od vseh strani.

»Ah, mamka — si bila bolna? Saj si je vsa zmičila in zvišla! In tako slabo opravljena! Suza, — ti — oče niso dobri?«

Suza se beheta in ihti, poljublja Alenčini roke, polne prstanov, in rob njene obleke, jo boža po licih, ki cveto še mehkeje in bolj rdeče kot svoj čas, in je vsa zmedena od vzhvičenja in začudenja.

»Kako si lepa, srčeca! Ne, ne, ne manjka mi ničesar! Samo bolna sem bila, — Ampak ti si srečna, ne? Kakšni lepi biseri! Tvoj oče, veš, me je hudo tepel, pa zdaj mi le da, da spim v terlinici, samo pred oči mu ne emem. Kje je tvoj gospod, dete?«

»Ah, Suza, ostani vendar pri meni!« zaprosi Alenka. »Jaz bi bila tako vesela. Bilo bi ti dobro, mamka!«

»V vasi spodaj sem bila že dvakrat, gori pa se nisem upala! Sem se bala, da bi tvoj gospod ustežnil biti hud.«

Alenka se zasmjeje.

»O ti neumnna mamka! Če sem jaz vesela, da si tukaj, bo vesel tudi on. Saj mi slednjo željo na obeh bere.«

»Res, Alenčica? Ti je dober?« vpraša Suza vsa blažena. »Se včasih bojim — prav čisto majceno. Veš, možki —

Alenka jo poljubi na lice.

»Moj ljubi gospod je prav najboljši izmed vseh

gospodov, Suza. Sicer ne bi bila šla sploh z Zivoga dvorca!«

Tedaj se zresni.

»Povej mi, kako je na Živem dvoru, Suza,« zaprosi.

Suza sklene koščene roke na prsi in ziblje glavo.

»Žetev je že pospravljena, razen detelje in sirka in ovsja. Je letos vse kar dobro plénjalo. In lan bodo kmalu začeli treti, — tedaj bom imela lepo toplo, Alenka! Halek pravi, da je videl »povodnjega moža. Zdaj je vseh strah in nihče noče iti po blato.«

»In — oče?« ji seže Alenka tiho v besedo.

»Ah, vzdihne starka, »ni zdaj več dobrih časov na Živem dvoru. — Gospodar sivi in se stara in postaja krut. Sedi v sobani v svojem stolu — in Mirko, konjski hlapec, ki te je izdal, ukazuje v hiši.«

Alenka skoči na nogo.

»Mirko? Kako more oče pripustiti, da zapoveduje hinavski pes?«

»Ga cení nad vse,« reče stara mračno.

Gospodarica se ugrizne v ustnice. Oče ji — kralj Samo — ki je za sleherni ugovor udaril z bičem — on sedi v sobani na svojem stolu in se da vladati hlapecu! — Kdo je tega kriv? Kako strahovito v živo je morala zadeti očeta! Čudno. Bil je zmeraj tako mrzel in strog.

»Reče kaj o meni?«

»Ne, nič, gospodarica,« odgovori Suza.

Čez čase, ko je sonce že prilezlo v dolino, vpraša Suza:

»Si erčna, jurjevica?«

Alenka prikimá.

Nežno jo pogladi starica po ramli.

»Moja golobička, zdaj sem vendarle pri tebi, — kdo ve, kako dolgo zdaj spet ne bom. Povej mi vse, česar ti manjka, povej ubogi Suzi, kaj te skrivi boli!«

Lepa gospodarica zre skozi okno. Rahel nemir ji plaho gleda iz oči. Slednji reče:

»Sem močno srečna, mamka. Saj me ljubi. Samo eno: nekdo me je ostrčil. — Meniš, da sploh more ženska moža, ki ga ljubi, popolnoma osrečiti?«

»Ti že, srčeca, ti!« odvrne Suza naglo in navdušeno.

Alenka se nasmehne. Toda vidi noro ljubezen v malem nagrančenem obrazku in se obrne vstran in vzdihne.

»Veš, Suza,« reče čudno raztrgano tja proti oknu, »dala sem vse, kar sem imela. Dom, dobro ime, sloves, — samo sebe popolnoma. — Rada bi — mu dala še tisočkrat več. Toda čutim — ni popolnoma srečen — Hrepeni po nečem, česar mu jaz ne morem dati. — Suza — jaz pa mu hočem biti vse! Vse, Suzalce!«

Preprosta Suza ne razume deklice.

»Ah, otroček, tak mož ima dosti misli. Kaj vemo me! Me mislimo vsevilj samo na moža in živimo zanj. Mož pa mora venkaj v vojsko in me mu smemo samo rane obvezovati.«

Alenka silno zmaje z glavo.

»Ze, ze, žel Ampak pri nama ni tako. Vem čisto dobro, — saj, Suza: ker sem jaz pri njem, ga ljudje zaničujejo in — njegov Bog ga bo kaznoval. Ne sme k obedu, ki ga imajo v cerkvi, in njegov Bog ne bo hotel imeti njegove duše pri sebi, kadar — «

Kratko zajeti in lepi obraz se ji mahoma spači od boli, ki jo je skrivala toliko časa.

»Suza, če — mu jaz ne zadoščam, tedaj je zato, ker na vse to misli. In — in — potem me ne bo več tako ljubil in bo morda želel, da bi šla — tega ne sme želiti nikdar, nikdar! Rajši grem sama, preden bo — «

Suza jo prime za mrzlo, drhtečo roko.

»Moja Alenčica je vse preveč sama. Tedaj ji pridejo povsem se misli tega ne sme. To je napak od nje! Gospod je ima močno, močno rad in ji je tako dober, ona pa hoče proč. Ah, Alenka, koliko je žen, ki jih moške tepejo in mučijo, pa ostanejo vendarle pri možu!«

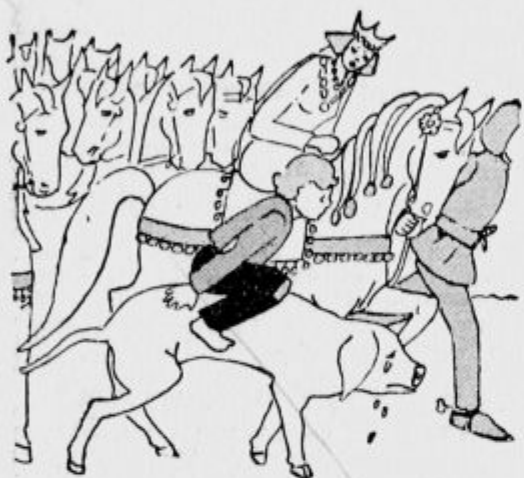
Konč Ahačič:

52

Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Medtem ko je papiga tolažila Marjetico, je imel na dvorišču Jaka mnogo opravka s svojim prešičem. Ta je od same neizrečne žalosti že shujšal do samih kosti, ko je slišal, da se Jaka ženi s kraljično. »Ali me bodo zaklali, ali bo pa Jaka na meni jezdil k poroki, da bom kot prešič moral gledati Marjetičino svatbo,« je jokajl Črt. Jaka pa mu je sveto zagotavljal, da bo Marjetica njegova in samo njegova.

Napočil je slavnostni dan. Jaka je ves zakrpan in bosonog jezdil v cerkev na shujšanem prešiču. Prešič je bil tako obupan, da mu še repek ni bil zavihan. Ob Jaki je jezdila žalostna in osramočena kraljična na najlepšem konju s celega sveta, ki so ga vodili najuglednejši vitezi. Za njima je dvajset parov izbranih konj peljalo kraljevo kočijo. Nato je sledila nepregledna množica kraljevskih svatov.

Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga
z neomejeno zavezo

obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 4%
na trimesečno odpoved pa po 5%

*

Izplačuje točno vse vloge — stare in nove!
Dovoljuje posojila in trgovske kredite

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Doma-
ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in
dobite razne informacije. — Poslovne ure od
pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.
Telefonska številka 30-50

Pozor!

Pozor!

Zaloga se bliža koncu

zato pohitite z nakupom knjig pod polovično ceno:

Germano: Življenje sv. Gabriela din 10.—
Sv. čistost din 5.—
Samec: Za naša male din 8.—
Vole: Roka božja din 10.—
Turšič: Izgubljeni raj din 10.—
Sardenko: Dekliške pesmi din 18.—

Scharsch: Spoved malih grehov din 25.—
Potočnik: Dobri pastir, I. del din 38.—
Potočnik: Dobri pastir, II. del din 40.—
Potočnik: Dobri pastir, III. del din 40.—

Teraš: Za visokim elijem din 24.—
Teraš: Pri studencih zdravja in moči din 24.—
Teraš: Po stezah resnične popolnosti din 24.—

Vole: Otroci, I. del din 25.—
Vole: Otroci, II. del din 24.—

Prekrasni govori dr. Mihaela Opeke, t. j. 21 knjig,
skupna cena 408 din — — — sedaj pa samo

TRGOVINA H. NIČMAN, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2

LIPSKI POMLADNI SEJEM 1939

Začetek 5. marca

60% popusta na nemških želez-
nicah, znatni popusti v drugih
državah

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpciškog
sajma, Beograd
Knez Mihajlova 33/1

in častni zastopniki:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana
Tyrševa 33, Telefon 27-62

in

Jos. Bezjak, Maribor
Gospodarska 25, Telefon 20-97

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din.
Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek
za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. —
Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlin-
vstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba
priložiti znamko.

Službe iščejo

Boljša kuharica

želi mesta pri boljši dru-
žini. Naslov v upravi »Slo-
venca« pod št. 1406. (a)

Strojni mizar

zmožen popravil, želi mesta.
Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Strojnik 1354«

Absolvent trgovske šole
vešč slovenščine in nem-
ščine, išče namenščeneje.
Naslov v upravi »Slov.«
pod št. 1332. (a)

Potnik-avtovozač

išče službo. Ponudbe z na-
vedbo pogojev upr. »Slo-
venca« v Mariboru pod
»Agilen 369«, št. 1391. (a)

Mizarski pomočnik

spособen za vsa mizarska
dela, zanesljiv, išče službo.
Naslov v upravi »Sloven-
ca« pod št. 1367. (a)

Pošteno dekle z dežele

z malo maturo, trgovskim
tečajem, vajeno gospodinj-
stva, išče mesto blagin-
čarke ali kaj primerneje.
Ponudbe v upravo »Slov.«
pod »Zanesljiva« št. 1402.

Pisarniška moč

z večletno prakso, s per-
fektnim znanjem nemške
korespondence, išče služ-
bo za takoj ali pozneje,
event. tudi samo dopol-
ne ali popoldne. Ponud-
be v upravo »Slovenca«
pod »Korespondentinja«

Dseba

60 let stara, bivaša kuha-
rica v župnišču, ljubite-
ljica snage in reda, želi
kakšno primerno službo
za hrano in stanovanje.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod št. 1209. (a)

Vajenci

16 letno dekle

bi se rado izučilo šivanja,
če mogoče z oskrbo. Naslov
pove uprava »Slovenca«
pod št. 1340. (a)

Prodajalka

mešane trgovine, večša go-
spodinjstva, išče namestitve
v trgovini. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 1361.

Ženska

ki zna tudi šivati — išče
službo gospodinjke. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 1251. (a)

Službo ekonom

ali upravitelja večjega
poselitva, sprejemem takoj.
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »Resen« 1180. (a)

Poselitva

Parcelo

prodam ob Linhartovi ulici.
Naslov v upravi »Slovenca«
pod št. 1362. (p)

Vinogradno poselitvo

Zr. Polsekava pri Prager-
skem, prodam. Ponudbe
poslati v upravo »Slov.«
pod »Lepa lega« št. 1134.

V Brežicah in okolici

so napredaj hiše, krasna
stavbnišča, vinogradi, sa-
dovnjaki in gozdovi ter
zaokroženi deli Attemso-
vega veleposelitva. — Po-
jasnila pri inž. Miklu u
Otmar, Brežice. (p)

STROJI

Šivalni stroj

pregrežljiv, poceni napro-
daj. Hermes, Stari trg 21-L.

Prešo za furniranje

kupim. Ponudbe s ceno na
upravo »Slovenca« pod
»Preša 1336.« (k)

Šivalne stroje

prvovrstnih znamk, tudi
krojaške in čevljarke »Cy-
lindarce«, ter rabljene, pro-
daja od 300 din naprej
»Triglav«, Resljeva št. 16.

[Radio]

Petcevni radio

in šivalni stroj »Pfaff«, vse
skupaj novo, ugodno pro-
dam. Fototehnik, Vošnjak-
kova ulica 4. (j)

Vnajem

Hišo z vrtom

prodam zelo ugodno ali
dam v najem. — Vprašati
Rožna dolina Cesta X/25-L.

Velike pisarne

za večji urad, sedem ve-
likih sob, celo II. nad-
stropje na Novem trgu 3.
odda z majem Kmetijska
družba v Ljubljani. (n)

[Pohištvo]

Samska spalnica

iz mehkega lesa, ugodno
napredaj. Vižmarje 7.

Prvovrstne spalnice

elegantne, jedilnice, go-
spoke sobe in kuhinje,
ima Malenšek, Celovška
cesta 268. (s)

Spalnico

orehov furnir dobro ohran-
jen in razno drugo pohi-
štvo poceni prodaja »ABC«
Ljubljana, Medvedova c. 8,
tel. 24-44, poleg gor. kol.

Modroce

posteljne mreže, železne
zložljive postelje, otoma-
ne, divane in tapetirske
izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan

tapetnik - Mestni trg 13
Ugoden nakup morske
trave, žime in cvilna
za modroce ter blaga za
prevleke pohištva.

Obrt

Anton Peršin

otvori moderno urejeno
mesnico na Vodovodni
cesti, pri Zeleni trati. —
Solidna, točna postrežba!

Razno

Kolesa

in nadomestne dele pre-
vzajem v komisijem pro-
dajo v mestu na dežel.
Garancija dve trgovini. —
Ponudbe v upravo »Sl.«
pod »P. F. 200« št. 1219.

Prodamo

Bosanski oves

v vagonskih količinah —
razpošilja S. G. Kara-
novič, Bosanski Novi. (l)

Prvovrstni trboveljski premog

brez praha
koks, suha drva
nudi

I. Pogačnik
Boborčeva 5 Telefon 20-59

Sveža jajca

in inozemsko cvetje ved-
no v zalogi pri Baloh,
Kolodvorska 18. (l)

Poceni prodam

skoraj nove raznovrstne
pletilne in šivalne stroje
za trikotajo. Naslov v upr.
»Slovenca« pod št. 1372.

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na
ugodne mesečne obroke.
Rabljeni stroje vzamemo
v račun, isti tudi po zelo
ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske
zveze).

Glasba

Harmoniko

Hohner, model III. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 1331. (g)

Bas trubo

v obliki trube, rabljeno,
kupim. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 1567.

Priložnostne prodaje

ne iščite, ker dobite to-
varniško nove plošče v
poljubni izbiri že po
Din 30.—.

Iščite seznam.

MIZARSTVO VENTURINI LUDVIK LJUBLJANA — BARJE

izvršuje vse vrste pohištvo strokovno solidno in po zelo
ugodnih plačilnih pogojih. Lastni načrti in osnutki za vsako
željo in okus.

Po vaši želji Vam izdela Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani Kopitarjeva 6/II.

v svoji čitalnici razne poslovne knjige, ako niso že
v zalogi, istotako izvrši tudi vsa druga knjigoveška
dela, posebno razne vezave od preprostih do raz-
košnih oblik.

Posebni oddelček za izdelovanje damskih torbic,
pasov, denarnic in drugega usnjene galanterijskega
blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, mo-
dernih fazonah.

Cene skrajno nizke.
Poslužite se!

Žepustila nas je za vedno, previdna s tolažili svete vere, naša
iskreno ljubljena, najboljša mama, stara mama in tašča, gospa

Nežka Pirih roj. Rozman

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, 3. februarja ob pol 5
pop. izpred mlinske veže Vidovdanska cesta 9 na pokopališču k Sv. Križu.
Maša zadušnica za blagopokojno se bo brala dne 4. februarja 1939
ob pol 7 zjutraj v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.
Ljubljana-Zagreb, dne 2. februarja 1939.

Globoko žalujejo hčere in ostalo sorodstvo.